

Z OBČNEGA ZBORA OKRAJNEGA SINDIKALNEGA SVETA KOPER V PORTOROŽU

Razvoj sprošča nove ustvarjalne sile

Delo občnega zbora koprškega okrajnega sindikalnega sveta pretekli torek v Portorožu so razen 211 delegatov spremljali tudi številni gostje, med njimi član republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Branko Babič, sekretar OK ZKS Koper Albert Jakopič, predsednik OO SZDL Koper Gustav Guzej, podpredsednik OLO Koper inž. Peter Aljančič in drugi.

Po poročilu predsednika OSS Koper Franca Klobučarja (glej 3. stran) se je razvila živahna razprava, v katero so posegli tudi številni delegati iz piranske, sežanske, postojnske in koprške komune, ki so sodelovali v prvem delu razprave, in vsi izredno krmno ocenjevali dosedanje dosežke v uvajanju ekonomskih enot in probleme okrog neposrednega upravljanja, hkrati pa v primerjavah razmer v posameznih podjetjih uspešno prikazali pozitivne silnice, ki lahko odločilno vplivajo na vsestranski uspeh podjetij.

Ze primer sečoveljskega rudnika kaže, da so ekonomske enote z umnim gospodarjenjem in skrbjo za proporcionalno večanje osebnih dohodkov glede na večanje celotnega dohodka že utrdile svojo materialno osnovo, medtem ko so v piranski Jadranki in še marsikje drugod zgrešili pravo pot in utrdili nasprotno prakso.

Razprava je tudi potrdila analizo političnih organizacij v okraju o togem sprejemanju poslovnih podjetij in pravilnikov o delitvi čistega in osebnega dohodka ter sedanje hudo uravnilovske prakse delitve akontacij na osebne dohodke za delo po učinku. Posebno kritično so delegati ocenjevali nesorazmerja, ki se porajajo v nekaterih podjetjih v zvezi z delitvijo osebnih dohodkov. Ugotovili so presenetljivo dejstvo, da je zavest upravljalcev v večjih podjetjih pomanjkljiva, čeprav so prav večje gospodarske organizacije svojo organizacijsko strukturo že v dobri meri prilagodile novim pogojem gospodarjenja in upravljanja. Ta problem je osvetlil tovariš Branko Babič; dejal je, da prav sedanjim sistem upravljanja in gospodarjenja razkriva dolocene deformacije v naših gospodarskih organizacijah in da odkrivamo vrsto slabosti prav po zaslugi sproščene iniciative proizvajalcev. To nedvomno kaže, da je osnovna smer ekonomskega in političnega družbenega razvoja v gospodarskih organizacijah koprškega okraja pravilna. Pri tem naj velja velika subjektivna sila gospodarskih organizacij, saj so prav sindikati v zadnjih dveh letih mnogo pripomogli k takemu razvoju. Pač pa so poglavje zase manjša podjetja (komunalne službe, obrt, trgovina) ter javne službe, kot zdravstvo, šolstvo itd., kjer so močno zastajali za sedanjim družbenim razvojem. Stare težnje, uravnilovstvo in podobna dediščina preteklosti so po besedah tovariša Alberta Jakopiča-Kajtimira še ledina, v katero bodo morali tudi sindikati vrezati globoko brazdo. Cehovska mentaliteta v obrtnih gospodarskih organizacijah je na primer osnovna ovira za uspešnejše uveljavljanje novega sistema gospodarjenja, zato so tudi številna obrtna podjetja v precej nezavidnem ekonomskem položaju.

V drugem delu razprave so delegati osvetlili še vrsto drugih problemov in slabosti, ki zavirajo uvajanje novih odnosov znotraj podjetij. Ena takšnih slabosti so na primer nerentabilne investicije — posebno v kmetijstvu — kar je vsekakor posledica nezaupanja strokovne službe do proizvajalcev, ki kasneje nosijo vse breme takšnih nesmotrnih naložb. Takli in podobni pojavi močno ovirajo prenašanje pristojnosti navzdol in če je Kmetijski kombinat Koper danes v kritičnem položaju, je to zgolj posledica slabosti prejšnjih vodstev in ne nazadnje politične nezrelosti upravljalcev.

Izrazit primer, kako upravna služba lahko s samovoljnimi poseganjem v pristojnosti ekonomskih enot škoduje

duje novi razvojni poti v našem gospodarstvu, je navedel postojnski delegat Stane Murkovič. Seveda taki odnosi znotraj podjetij utirajo pot formalizmu, vendar so danes subjektivne sile, vključno s sindikalno organizacijo, povsod budne in vsako krnitev pravic proizvajalcev sproti odpravljajo.

Proti podobnim pojavom, predvsem razdrilnim silam, ki uporabljajo v ocenjevanju dela uprave in proizvajalcev dvojna merila, se bori tudi sindikalna organizacija podjetja Vodna skupnost Primorske. Vsi podobni pojavi pa očitno odkrivajo neurejene notranje odnose v nekaterih podjetjih, kjer posamezniki na vodilnih mestih smatrajo poglobljeno upravljanje in sprostitev široke in svobodne kritike za krnitev svojih lastnih pravic.

O bodočih nalogah je govoril delegatom tudi sekretar OK ZKS Koper tovariš Kajtimir, ki je med drugim dejal, da politične sile z velikim prizadevanjem utirajo pot novim pogojem gospodarjenja in da lahko pričakujemo v naslednjem obdobju še večje uspehe. Tovariš Kajtimir je tudi potrdil splošno mnenje, da smo z uvajanjem novih odnosov v podjetjih dlje, kot to trenutno kažejo analize, kajti proizvajalci v nenehnem snovanju in poglobljanju demokracije marsikdaj sproti ne uzakonjujejo nove prakse upravljanja v ekonomskih enotah, kar seveda članom teh enot ni v korist. Tako hiter razvoj terjaja od vseh subjektivnih sil, da poiščejo najbolj učinkovito pot od splošnega propagiranja novega sistema upravljanja in gospodarjenja v same ekonomske enote, da bi tako s skupnimi moči kar najhitreje izkoreninili vse tiste elemente, ki so bili doslej

zavora za večjo delovno storilnost, za cenejšo proizvodnjo in podobno.

Po plodni razpravi so delegati izvolili 55-članski plenum Okrajnega sindikalnega sveta, ki bo po zaključnih besedah dosedanjega predsednika OSS Franca Klobučarja imel zares obilo dela.

(bb)

Sindikalna organizacija koprškega okraja je minuli torek uspešno izvedla svojo letno skupščino. Izčrpní poročili in plodna razprava udeležencev občnega zbora OSS Koper v Portorožu so bogato napotilo za delo sindikalne organizacije in vsega njenega članstva v prihodnjem času, ki od nas vseh zahteva veliko zrelosti in vsestranskih naporov v graditvi novega življenja. Na sliki: delovno predsedstvo skupščine med pozdravom predstavnika sindikatov puljskega okraja

PRAZNOVANJE V PIRANSKI OBČINI

Spodbuden pregled doseženih uspehov

Prebivalstvo piranske občine je nadvse slovesno proslavilo svoj praznik. K temu ni pripomoglo samo izredno lepo vreme, temveč predvsem vrsta prireditve, internih po kolektivnih in javnih po skoraj vseh naseljih in seveda predvsem v Piranu. Medtem ko je bila že od 2. oktobra odprta razstava bogatega mestnega arhiva »Piran skozi stoletja« in je folklorna skupina turističnega društva z velikim uspehom gostovala nekaj večerov v raznih vaseh občine, se je v soboto, 14. oktobra, začelo otvoritveno praznovanje praznika z razstavo »Moj kraj danes«, ki so jo priredili pionirji vseh šol piranske občine v Domu družbenih organizacij v Piranu. Čeprav gledana skozi otroške oči, daje ta razstava presenetljivo bogat prikaz najraznovrstnejših dejavnosti, dogodkov in dejstev o vseh krajih piranske komune. Pionirji piranske občine so lahko ponosni, da vedo toliko o svojem kraju in da so znali to tako lepo tudi prikazati.

Ob 15. uri je bila v soboto slavnostna seja, na kateri je zbranim odbornikom in povabljenim gostom govoril predsednik OLO Davorin Ferligoj. Povezal je praznovanje občinskega praznika s proslavljanjem 20-letnice vstaje in prikazal historiat dogodkov

na obalnem področju v tej zvezi. Posebno je poudaril uspehe, ki jih je piransko področje doseglo po letu 1954, ko je bilo priključeno domovini. V ilustracijo je navedel: leta 1955 je znašal celotni družbeni bruto proizvod v občini 3 milijarde 42 milijonov dinarjev, torej več kot štirikrat toliko kot leta 1955 (403 %). Narodni dohodek je porasel od 1 milijarde 272 milijonov na 3 milijarde 982 milijonov, torej več kot trikrat (314 %). Število zaposlenih se je podvojilo: od 1962 na 3585 (201 %). Družbeni bruto proizvod na prebivalca se je potrojil od 326.000 dinarjev na 986 tisoč (302 %), narodni dohodek na prebivalca pa več kot podvojil: (od 137 tisoč v letu 1955 na 321 tisoč dinarjev v te-

košem letu (234 %). V času po dokončni priključitvi k domovini so bila na področju piranske komunne vložena v komunalne naprave naslednja sredstva: za obnovo cest 257 milijonov, za elektrifikacijo 115 milijonov, za kanalizacijo 155 milijonov, za vodovod 105 milijonov, za ureditev parkov preko 50 milijonov, popolnoma je bilo obnovljenih 251 stanovanjskih hiš s skupno 807 stanovanji, na novo je bilo zgrajenih 90 stanovanj. Za zdravstvo je bilo v tem obdobju porabljenih 135 milijonov, za ureditev šol, igrišč in dvoran pa 237 milijonov din. Število evidentiranih turističnih ležišč v hotelih, počitniških domovih in pri zasebnikih se je od skupnih 1.411 v letu 1955 povečalo na skoraj 6.000 v tekočem letu, se pravi štirikrat, število gostov od 27.932 na letošnjih preko 70.000, se pravi trikrat, število registriranih nočitev pa od 61.188 v letu 1955 na letošnjih preko 530.000, to je kar devetkrat. Tov. Ferligoj je poudaril, da so bili taki uspehi možni samo ob požrtvovalnem sodelovanju vseh prebivalstva in zato je ob tej priložnosti izrekel zahvalo vsem občanom.

Na predvečer praznika je bil na Tartinijevem trgu v Piranu še nastop pionirskih pevskih zborov iz vse občine. Skupno je nastopilo preko 340 mladih pevcev. Sledil je promenačni koncert godbe na pihala, ki se je razvil v slavnostno akademijo s prazničnim govorom ter nastopom folklorne skupine in vokalnega okteta piranskega DPD Svoboda. Pionirji so se udeležili s pisanimi lampijončki, ki so jih naredili sami.

Na praznični dan, se pravi v nedeljo, 15. oktobra, je bil dopoldne spet koncert godbe na pihala, poleg tega pa so se nadaljevala športna tekmovanja, ki so bila v teku že ves teden. Glavna prireditve pa je bila otvoritev razstave »Slovenska obala jutri« v veliki dvorani Turističnega doma v Portorožu. V logičnem zaporedju so tu prikazane fotografije, skice, načrti in makete bodoče ureditve vseh treh obalnih občin.

Julc

Uspešno delo na zborovanju in prijetno bivanje ob našem morju želi knjižničarjem naše republike
SLOVENSKI JADRAN

VAŠKO SLAVJE V ŠMIHELU POD NANOSOM

Iz podrtije kulturno žarišče vasi

Minulo nedeljo so v Šmihelu pod Nanosom v postojnski občini slovesno počastili dvajseto obletnico vstaje in revolucije. Izročili so svojemu namenu bodoče žarišče vaškega družabnega življenja — klub Socialistične zveze, da ob obnovljeni stavbi pa odkrili lepo spominsko ploščo padlim vaščanom, ki so med zadnjo vojno dali svoja življenja za svobodo. Na plošči je vklesanih 16 imen in lepo posvetilo, ki pravi, da se bo poprej Nanos zravnal z dolino, kot pa bodo vaščani po-

zabili na svoje ljubljene junake. V stari vaški stavbi, ki jo je krajevni organizaciji SZDL dodelil ObLO Postojna, so vaščani uredili takšen prostor za sestanke in prireditve, da bi ga bilo lahko povsod veseli. Lepa dvorana z majhnim odrom za prireditve obeta res postati vsakodnevno shajališče vaščanov, žarišče vaškega družabnega, kulturnega in političnega življenja — posebno še, ker bo v dvorani vsak dan razveseljeval obiskovalce najodobnejši televizijski sprejemnik, ki ga je vaščanom poklonil delovni kolektiv grosističnega trgovskega podjetja Nanos iz Postojne. Stavbo in prostor ter spominsko ploščo na zunanji strani sta skupaj uredili vaški organizaciji Socialistične zveze in Zveze borcev NOB.

K otvoritvi se je zbralo lepo število vaščanov in gostov iz okolice, predstavniki okrajnega odbora SZDL Koper, občinskih odborov SZDL in ZB, občinskega ljudskega odbora, JLA in drugih organov iz Postojne. Predsednik občinskega odbora SZDL Postojna Jože Bizjak je v kratkem nagovoru orisal boj za svobodo in razmeroma veliki prispevek Šmihela pod Nanosom; vas je bila ena izmed najbolj zavednih v zadnji vojni. Že leta 1941 so se v njej zbirali prvi ilegalci in aktivisti OF. V NOB je bilo 36 borcev, v ilegali pa je delalo še 42 aktivistov. Interniranih je bilo 28 vaščanov; imeli so prvo partijsko šolo. Požganih je bilo 15 poslopij, 16 vaščanov pa je vzdalo svoja življenja v temelje nove Jugoslavije. Ponovno so v nedeljo vaščani počastili njihov spomin, okrasili ploščo z venci in prenekatera solza je kanila med cvetje.

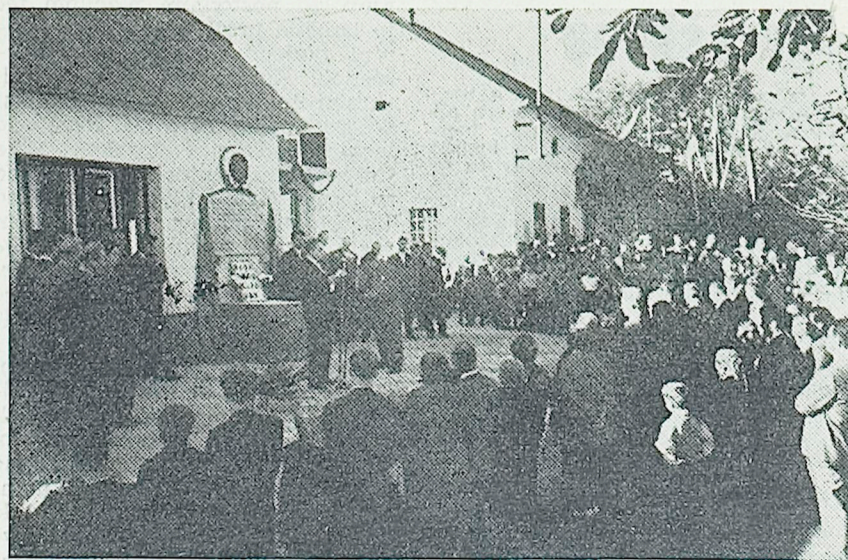
Toda čas je že zacelil najhujše rane; doseženi uspehi in ponos na lepo pridobitev — novi vaški kulturni klub so razvedrili vse obraze in splošno veselje je v prelepem vremenu trajalo še ponoči v noč.

rb

Kongres KP SZ

V torek se je začel v Moskvi XXII. kongres Komunistične partije Sovjetske zveze. Udeležuje se ga nad štiri tisoč delegatov in številni gostje, med njimi zastopniki 80 komunističnih in delavskih partij sveta. Med njimi so tudi partijske delegacije vseh dežel vzhodnega bloka izzemši Albanije.

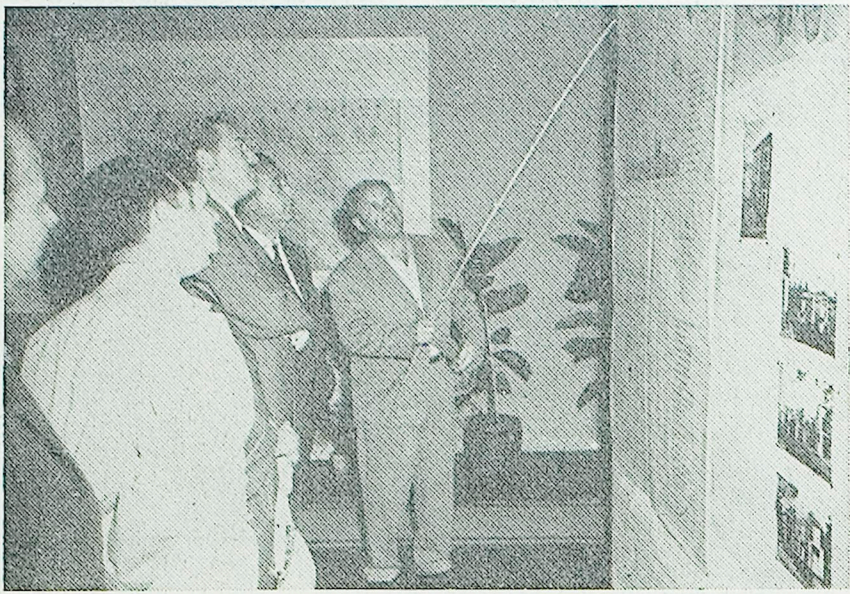
Poročilo CK KP ZSSR je prebral prvi sekretar Nikita Hruščev; le prav malo je omenil krivdo Albanije. Albanski tisk in radio še nista omenila kongresa v Moskvi. Hruščev je v svojem poročilu o mednarodnem položaju izjavil, da je tekmovanje med socialističnim in kapitalističnim sistemom postalo osnova in poglavitna značilnost svetovnega razvoja v sedanjem zgodovinskem obdobju. Dejal je še, da postaja socializem odločilni činitelj v mednarodnem dogajanju in poudaril, da vojne prav zaradi tega niso več nujne. Dal je tudi pomirljive izjave in pustil odprta vrata za rešitev nemškega vprašanja. Ko je govoril o moči Sovjetske zveze, je napovedal že v bližnjih dneh eksplozijo 50-megatonske atomske bombe.

Z nedeljske proslave 20. obletnice vstaje in revolucije v Šmihelu pod Nanosom: vaščani in gostje so se zbrali pred novim klubom SZDL, na katerem je vzdana spominska plošča v NOB padlim borcem; govori jim predsednik občinskega odbora SZDL Postojna Jože Bizjak

Razveselite svoje pri vojakah ali v tujini — naročite jim

»SLOVENSKI JADRAN«

Za občinski praznik piranske komune je bila v Portorožu odprta razstava pod geslom »Slovenska obala jutri«. Samo v nedeljo jo je obiskalo okrog 1000 ljudi, ki so se živo zanimali za urbanistično rešitev izgradnje naše obale. Razstavo sta organizirala Zavod za izgradnjo Pirana in delovna grupa inž. arh. prof. Eda Miheveca. Na sliki: prof. Mihevec tolmači skupini Koprčanov zamisel bodoče ureditve slovenske obale

V Piranu in Portorožu še vedno gostje

Kakor se je letošnja turistična sezona v piranski občini začela rekordno zgodaj, saj so prve skupine inozemskih gostov pričele prihajati v Portorož že 4. marca in istega dne so se pojavili v morju tudi letošnji prvi kopalci, tako se bo tudi rekordno pozno končala. V ponedeljek, 16. oktobra je zapustila Portorož zadnja

skupina švedskih turistov, vendar hoteli še ne bodo prenehali s poslovanjem, saj imajo do konca meseca še nekaj skupin nemških gostov. Prav tako ima kopalnice v Portorožu še vsak dan kopalce in v vodi vidiš čofotati poleg utrjenih odraslih ljudi tudi občutljivi

ve dojenčke in še bolj občutljive starejše turiste, kar je dokaz, da je morje še zelo primerno za kopanje. V nedeljo je bilo videti precej kopalcev celo vzdolž piranske Punte, kar je za ta letni čas veljalo doslej za nekaj posebnega. **Julie**

O RAZOROŽITVI

Razprava v Generalni skupščini okrog vrstnega reda, po katerem bodo razpravljali o vprašanjih na dnevnem redu, je prišla v zaključno fazo. Ta teden je govoril med drugimi tudi stalni jugoslovanski predstavnik v OZN Miša Pavčević, in sicer o razorožitvi. Poudaril je, da je splošna in popolna razorožitev brez dvoma najvažnejši problem našega časa.

«Vidiva se spet zvečer»

To je naslov nove glasbene komedije, ki jo v koprodukciji »Bosna-filma« iz Sarajeva in »Viba-filma« iz Ljubljane snema te dni v Portorožu in okolici režiser František Čap. Scenarij je napisal Milan Nikolić. Gre za veselo zgodbo dveh študentov (Metke Ocvirk in Janeza Čuka), ki s pomočjo avtostopa potujeta k morju, pa se razideta zaradi velikega festivala najmlajših jazz-ansamblov, na katerem hoče On preizkusiti srečo. Seveda se po številnih komičnih zapletljajih zvečer na festivalu spet vidita. Za snemanje festivala bo podjetje »Filmservis«, ki nudi tehnične usluge, postavilo v Portorožu hi-permodern orodje, na katerem bodo — ker tako zahteva zgodba — nastopili poleg »neprofesionalcev« tudi znani asi jugoslovanske zabavne glasbe. Ker mora biti premiera filma že za Silvestrovo, bo do snemanja tega koncerta prišlo že konec oktobra, k čemur bodo

vaobljeni vsi ljubitelji moderne glasbe, saj bo vstop zastoj, ker režiser pač potrebuje večjo glavo publiko v snemanem avtoriju. **Julie**

KRIŽ PRI TOMAJU

Ko so volivci v Križu na nedavnem zboru pregledali sklepe prejšnjega zбора, so ugotovili, da so ostali le v zapisniku. Zednili pa so se, da bodo sedaj, ko so trgatve in druga poljska dela pri kraju, pohiteli s popravilom vaških poti, zidov in vodnjakov. K aktivizaciji delovne sile in pri samem izvajanju del pa bo sodeloval tudi odbor SZDL.

Na zboru volivcev so razpravljali tudi o poročilu šolskega odbora osnovne šole v Tomaju ter izvolili tri člane v nov šolski odbor.

Tudi letos politična šola v Hrpeljah

V Hrpeljah so končane priprave za pričetek večerne politične šole, za katero se je letos prijavilo 36 slušateljev, večina članov Zveze komunistov. Prijavljenci so iz raznih gospodarskih organizacij in ustanov, med njimi tudi ženske. Predavanja se bodo pričela predvidoma prihodnjega meseca, kakor v drugih občinah. V šolskem letu 1960/61 je redno obiskovalo

in končalo to večerno šolo 18 slušateljev, od katerih so jo končali štiri-je z odličnim, osem s prav dobrim, pet z dobrim in eden z zadostnim uspehom. Zadovoljivi rezultati večerne politične šole in praktični pomen pridobljenega znanja so dali nedvomno zdravo pobudo za nadaljnje vzdrževanje tega večernega izobraževalnega centra, hkrati pa vzbudili ra-

stoče zanimanje in voljo pri delovnih kolektivih za pridobivanje potrebnega dopolnilnega znanja zlasti v zvezi s sodelovanjem pri izvajanju načel samoupravljanja, novega gospodarskega sistema, delitve dohodka in tako dalje. Od tod letos podvojeno število prijaviteljev za večerno politično šolo, ki ima zlasti na tem pasivnem in relativno zaostalem področju še prav poseben pomen. Znano je, da je prav hrpeljska občina v boju za svojo gospodarsko neodvisnost pokazala v zadnjih letih redke uspehe pri osvajanju ekonomskih temeljev, katere bodo mogli razvijati in ploditi le strokovno sposobni in vsestransko razgledani kadri, za kar pa lahko posreduje le nenehno izobraževanje in izpopolnjevanje političnega in gospodarskega znanja. V tej zavesti pripravlja ideološka komisija pri občinskem komiteju ZK v Hrpeljah delovni program za svoje krajevne organizacije, ki bo zajemalo bistvene teme iz ušnega načrta večerne šole in bo na ta način nudila priložnost širšemu krogu članov ZK izven centra občine, da se seznanijo z načelnimi in tekočimi gospodarskimi vprašanji. Razveseljuje je, da skozi ta prizadevanja organizacije občinske ZK pronicata rastoča zavest mladih ljudi, vključenih v proces proizvodnje, pa tudi v reševanju komunalnih, vzgojnih, administrativnih, javnopravnih, prosvetnih in drugih problemov, ki vedno bolj zahtevajo neposreden stik z življenjsko stvarnostjo. Vse to dokazuje upravičenost in potrebo organiziranega večernega izobraževalnega centra. **Jaša Zvan**

Sprehod PO SVETU

NESOGLASJA NA ZAHODU

Čeprav so na Zahodu prepričani, da je mogoče urediti nemško in berlinsko vprašanje le s sodelovanjem s Sovjetsko zvezo, so se pogajanja zataknila, ker je Francija zavzela negativno stališče. Zato so odpovedali sestanek visokih funkcionarjev zunanjih ministrstev sredi tega tedna v Londonu. Ameriški predstavniki menijo, da problem ni samo v pasivnosti Francije in de Gaullovi trmoglavosti, ampak da je tudi bonnska vlada mnenja, da ne bi smeli popustiti Moskvi.

je vse povzročilo novo krizo in sporazum je začasno razveljavljen.

JEDRSKA SILA KITAJSKE

Po svojem obisku v LR Kitajski in Mongoliji je britanski feldmaršal Montgomery prepričan, da bo postala LR Kitajska v treh letih jedrska sila, in to brez vsake tuje pomoči. Po Montgomeryjevem mnenju pa ji je potrebno še 50 let, da bi postala industrijska sila.

Novice s TRŽASKEGA

REZULTATI ŠTETA SLOVENCEV NIMAJO DOKAZILNE VREDNOSTI

Na zadnji seji tržaškega občinskega sveta so razpravljali med drugim tudi o popisu prebivalstva. Razdelili so okrog 100 tisoč popisnic, težave pa so nastale, ker ni bilo dovolj slovenskih primerkov. V zvezi s to razpravo je dr. Jože Dekleva izročil pismo vprašanje, ki bo priključeno zapisniku. Dr. Dekleva je ponovno protestiral proti rubriki, ki zahteva navedbo občevalnega jezika v družini, ker še niso zreli pogoji, ki bi v tem pokazali objektivne rezultate. Se vedno so namreč žive posledice raznarodovalne politike, ki jo je vodil fašizem. Na drugi strani pa je ta kriterij tudi v nasprotju z načeli in navodili statističnega urada OZN. In končno se je popis po občevalnem jeziku omejil samo na tržaško ozemlje in izključuje goriško in videmsko

pokrajino, kjer prav tako žive Slovenci. Z utemeljenim protestom se je dr. Dekleva pridružil številnim političnim in kulturnim delavcem in organizacijam in izjavil, da ne more biti priznana nobena dokazilna vrednost takega popisa.

ANTIFAŠISTI SO ZBOROVALI V ZLOGLASNI RIŽARNI

Preteklo nedeljo sta priredili ANPI in ANPIA v zvezi s številnimi drugimi organizacijami zborovanje v tržaški Rižarni, ki je kraj tragičnih spominov iz časa nacifašističnega terorja. Številni udeleženci zborovanja so glasno izpovedali, da obsojajo jedske poskuse, da nočejo nove vojne in da bi bilo treba uničiti vse jedske orožje. Obsojili so še prepoved pohoda miru v Trstu, saj je bil Trst edino mesto v Italiji, kjer so ta pohod prepovedali. Številni udeleženci zborovanja so si ob tej priložnosti ogledali zloglasne celice smrti v Rižarni, kjer so mučili antifašistične borce, preden so jih sežgali v krematoriju.

AVTONOMNA DEŽELA FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

Člani občinskega tržaškega sveta so na svoji zadnji seji zahtevali, naj bi parlament pospešil razpravo za uresničenje avtonomne dežele Furlanija-Juljska krajina, kar so podpisali zastopniki občin Trst, Gorica, Spilimbergo in Maniago.

POSREDOVANJE PRI POGAJANJH OKROG SPORA V FELSZEGY

Na pobudo ministra za delo je prišel spor v ladjedelnici Felszegy v pristojnost novega vladnega generalnega komisarja dr. Mazza, ki bo v peto jutro še ta teden sklical delavce in delodajalce. To je za tržaško ozemlje nov postopek, medtem ko je bil precej običajen v drugih pokrajinah. Državne oblasti bodo morale upoštevati zakonske predpise, ki prepovedujejo množične odpuste, če niso upravičeni. Prav to pa je primer v Felszegy, ki ima dovolj naročil in dovolj dela za vse delavce. Delavci ladjedelnice izjavljajo, da bodo nadaljevali z ostro stavkovno borbo, če bodo rešitev vprašanja zavlačevali ali pa če ne bo vprašanje urejeno pravično.

MEĐNARODNO SREČANJE BORCEV V VIDMU

Bivši partizanski borci iz Grčije, Avstrije, Zahodne Nemčije, Francije, Italije in Jugoslavije se bodo srečali v Vidmu 27., 28. in 29. oktobra. Na srečanju bodo razpravljali o nevarnostih za mir v današnjem svetovnem položaju. Razen tega srečanja pa bo v teh dneh v Vidmu tudi seja vsedravnega sveta ANPI, srečanje med italijanskimi in avstrijskimi državljani ter veliko zborovanje.

SLOVENSKI ZASTAVI

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bračak. Izhaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezen izvod 20 din. — Letna naročnina 900 din. za tujino 1600 dinarjev ali 3,5 am. dolarja. — Bančni račun 600-70-181. Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Tisk in klišej tiskarna CZP Primorski tisk

Hvale vredna stanovanjska pobuda v Kopru

Ze nekaj let je v Kopru eno najtežjih stanovanjsko vprašanje, utegnilo pa bi postati z nadaljnjim razvojem še težje. Zaradi tega je treba iskreno pozdraviti vsako pobudo, ki bi utegnila to vprašanje omiliti. Taka pobuda je zidanje enodružinskih zasebnih hiš. Medtem ko so zasebniki individualno ali v okviru zadrug gradili drugod po Sloveniji in Jugoslaviji že več let lastne hiše, v Kopru takih pojavov skoraj nismo poznali. Šele pred dvema letoma so pričele rasti v Semedeli nad stanovanjskimi blokci prve

zasebne enodružinske hiše in do letošnje jeseni je nastalo tam že kar čedno naselje. Vendar so bili pogoji teh gradenj precej težki in graditelj je moral razpolagati z znatnim zneskom lastnih sredstev in vključiti v gradnjo tudi lastno delovno silo.

Sedaj se ponuja možnost gradnje takih hiš pod ugodnejšimi pogoji. Dana je pobuda za organiziranje gradbenih zadrug v okviru posameznih podjetij, ki naj bi nastopile kot delni investitorji. Po izdelanih proračunih bi stala enodružinska samostojna ali vrstna

stanovanjska hiša približno štiri milijone. Od tega bi dal občinski stanovanjski sklad 50 odstotkov ali 2 milijona dinarjev, podjetje, v katerem je graditelj uslužben, bi prispevalo 30 odstotkov ali milijon 200 tisoč dinarjev, bodoči lastnik pa ostalih 20 odstotkov ali 800 tisoč dinarjev. Kdor ne bi razpolagal z zadostnim deležem, bi mogel pod določenimi pogoji in v določenem obsegu dobiti tudi posojilo. Po odplačilu vložnih sredstev bi postala hiša njegova last.

Mimo tega je v načrtu še gradnja enakih hišic, katerih investitor bi bil v celoti občinski stanovanjski sklad, po dograditvi pa bi podjetje hišo odkupilo s takojšnjim ali postopnim plačilom ter jo izročilo proti primerni najemnini svojemu delavcu ali nameščencu. Koliko hiš bodo gradili skupni investitorji za zasebno last in koliko en sam za družbeno last, bo odvisno od tega, koliko individualnih interesentov se bo prijavilo. Želeti bi bilo, da bi se jih priglasilo čimveč, ker bi s tem razbremenili občinski stanovanjski sklad, da bi mogel vsaj del svojih sredstev uporabiti za druge večje stavbe v mestu in predmestjih.

Lokacija za nove zasebne in družbene enodružinske stanovanjske hiše je določena v Semedeli nad dosedanjimi stanovanjskimi blokci. Zelo smotno zaokroženo naselje bi štel 114 bolj ali manj tipiziranih hiš, v katerih bi bile poleg kuhinje še dnevna soba, dve spalnici, sanitarije in druge drobne pritlikline. Drugo podobno, le manjše naselje, naj bi nastalo v Žusterni, vendar namenjeno pretežno le bivšim borcem NOB.

SLOVENSKI VESTNIK POROČA

o novicah s Koroškega

ZLOBNO ZASTRUPLEVANJE

Graški časopis »Südost-Tagespost« je v številki z dne 29. septembra objavil pod naslovom »Orgožen mandat« članek, ki zlohotno obravnava trenutni položaj okrog volitev v kmetijsko zbornico na Koroškem. Med drugim škodoželjno trdi, da spričo poskusa, da bi razbili slovensko volilno skupnost, menda ni upanja, da bi lahko Slovenci ohranili mandat v Kmetijski zbornici za Koroško, ki so ga doslej imeli. List dostavlja, da je svojega položaja kriva manjšina sama, ker sama v sebi ni enotna in si je vedno v lasih. Ta članek ima očiten namen, da zaseje razdor in sovraštvo med narodom na Koroškem. Takšni poskusi vmešavanja v notranje zadeve manjšine so vsega obžalovanja vredni in jih koroški Slovenci odločno odklanjajo in obsojajo.

SOVINISTIČNI IZPADI CELO V TRAMVAJU

Ko je voznik celovškega tramvaja izvedel, da je skupina štirih slovenskih dijakov namenjena v Rož, jih je začel meni nič tebi nič psovati z

besedami »das Rosental ist ein Serbienviertel« (Rož je srbska četrt) ali »Partisanenbande« (partizanska banda). Zahteval je, naj na prihodnji postaji takoj izstopijo. Dijaki so se temu uprli, zato jim je voznik odzvel tedenske vozovnice in jim jih ob koncu vožnje vrnil s pripombo: »Da haben sie, die Partisanenschweine« (mate, partizanske svinje). Proti takšnim in podobnim nekulturnim izpadom tramvajskih uslužbencev je nastopil Slovenski vestnik. Zahteval je, naj odgovorni ljudje napravijo red in uslužbence pouče, kako je treba izpolnjevati službene dolžnosti.

NEVARNOST ZA AVSTRIJO

Celovški časopis »Volkszeitung« je ugotovil, da v inozemstvu narašča zanimanje za nakup zemljišč v Avstriji, posebno močno se za avstrijska zemljišča zanimajo Nemci. S tem vprašanjem se na Dunaju bavi poseben ministrski odbor, ki bo sprejel zakonski ukrep, s katerim bi onemogočil prodajo avstrijske zemlje, razen tega pa pravno omogočil revizijo že sklenjenih nakupnih pogodb.

SPORAZUM S ČOMBEJEM NE BO DRŽAL

Šef civilne misije OZN v Kongu Mahmud Khiri je na tiskovni konferenci govoril o sporazumu, ki so ga sklenili s seccion-stom Čombejem, ker je »na obeh straneh zmagal zdrav razum« in ker želijo najti miro-ljubno rešitev, kar zadeva odno-se med Katango in drugim delom republike. Ena izmed točk sporazuma je govorila tudi o izmenjavi jetnikov, toda Čombe je s tem odlašal in še nadalje grozil, kar

IZ POROČILA PREDSEDNIKA OSS KOPER FRANCA KLOBUČARJA

Rast delavskega upravljanja JE ODLOČUJOČI ČINITELJ

RAZVESELJIV RAZVOJ

Mandatna doba sedanjega okr. sindikalnega sveta sovпада s časom, ko smo tudi v našem okraju že v štirih letih izpolnili obsežne naloge petletnega družbenega plana. Zato ni naključje, da smo se v tako kratkem razdobju približali industrijsko najbolj razvi-

FRANC KLOBUČAR
predsednik OSS Koper

tim okrajem Slovenije in si zgradili temelje za razvoj nekaterih specifičnih vej gospodarstva, kot so pomorski promet, turizem, kmetijstvo, kemična industrija in podobno. Za osnovo tega uspeha je vsekakor jemati napore delovnih ljudi našega okraja, ki so povečali družbeni proizvod v družbenem sektorju gospodarstva od 11 milijard dinarjev v letu 1954 na 24 milijard dinarjev v preteklem letu, medtem ko je bil v tem razdobju dosežen tudi viden porast produktivnosti. Ta se je — merjena po družbenem proizvodu na enega zaposlenega — povečala od 630 tisoč dinarjev v letu 1956 na 980 tisoč dinarjev v preteklem letu.

Stimulacija proizvajalcev

Pri ocenjevanju gospodarskih uspehov tudi v našem okraju ne moremo mimo odločujočega vpliva delavskega samoupravljanja, ki je v preteklem letu uspešno

Uspešen boj proti slabostim

Ob ugotovitvi, da se je v teh letih stalno večala pripravljenost proizvajalcev po aktivnem in ustvarjalnem delu v upravljanju podjetij, ne moremo mimo spoznanja, da smo v delu organov samoupravljanja ugotavljali tudi vrsto slabosti, ki so resno zavirale sprostitve iniciative najširšega kroga proizvajalcev. Zlasti v zadnjem razdobju je slišati čedalje več glasov o razpravah in odločanju za zaprtimi vrati, o formalnem odločanju delavskih svetov in o vrsti podobnih birokratskih tendenc. Sindikalne podružnice ter okrajno in občinska sindikalna vodstva seveda niso stali izven boja proti takšnim pojavom. Razvijanje najrazličnejših oblik družbene kontrole delovnih ljudi samih je pomenilo hkrati odločen nastop proti dušenju kritike, saj je razumljivo, da je samo ob demokratičnem vzdušju v kolektivih moč obravnati številne probleme odkrito in konstruktivno.

Konkreten izraz takšne programske orientacije sindikata je bila zlasti v zadnjih dveh letih borba za nadaljnje razvijanje mehanizma delavske samouprave za pravičnejša merila pri delitvi dohodkov znotraj kolektivov, za vzpostavitev takšnega sistema

zaključilo prvo desetletje obstoja. Delavski sveti pa so postali močan gospodarski činitelj tudi v materialnem pogledu, saj razpolagajo za okrog 15 milijardami dinarjev sredstev letno, če to vsoto ocenjujemo iz vsote amortizacije in čistega dohodka. Seveda pa je skupna materialna osnova organov delavskega samoupravljanja znatno višja, če vzamemo kot izhodišče za tako oceno vrednost celotnih vložnih sredstev v gospodarstvo našega okraja. Tudi vrednost sredstev, s katerimi upravljajo organi delavskega samoupravljanja, se je dvignila s 47 milijard v letu 1958 na 66 milijard v preteklem letu. Prav zaradi takšne široke materialne osnove so bili neposredni proizvajalci postavljeni v družbeno-ekonomske pogoje, ki jim dajejo možnosti lastne iniciative in materialno stimulacijo.

Za naše okrajno področje pa velja še posebej poudariti pomembno vlogo organov delavskega samoupravljanja pri dvigu splošnega kulturnega in političnega nivoja proizvajalcev. Samo v podjetjih z več kot 30 zaposlenimi je v zadnjih desetih letih neposredno sodelovalo v delavskih svetih, upravnih odborih ter raznih stalnih in občasnih komisijah več kot 15 tisoč proizvajalcev.

Izobraževanje je nujno

Tudi sindikat v teh letih ni dal družbeno ekonomskemu izobraževanju samo podpore, ampak je nastopal čestokrat kot iniciator določenih oblik izobraževanja. Tako je skupno z ostalimi družbenimi in političnimi činitelji v pogojih delavskega samoupravljanja začel proces odstranjevanja prepada med umskim in fizičnim delom. Seveda se ob tem, da naš proizvajalec upravlja podjetje, širi njegovo delovno področje od delovnih operacij do zahtevnih nalog reševanja družbeno ekonomskih problemov ne le v podjetju, ampak tudi v komunah. Prav ti rezultati delavskega samoupravljanja so omogočili sedanji razvoj komunalnega sistema, ki pogojuje uvedbo družbenega samoupravljanja tudi v prosveti, šolstvu in zdravstvu.

delitve, ki bo omogočal doslednejšo uveljavitev socialističnega načela »delitve po delu« in hkrati zagotovil normalno reprodukcijo.

OBSEŽNE IN ODGOVORNE NALOGE

Od tega in nadaljnega razvijanja socialističnih odnosov v kolektivih je v celoti odvisna izpolnitev gospodarskih nalog in s tem hitrejši materialni napredek

okraja. Program perspektivnega razvoja našega okraja pa opozarja na težino gospodarskih nalog, saj se bo družbeni proizvod v socialističnem sektorju povečal za 30,6 milijarde dinarjev ali za 127%. Vzporedno s tem bo treba doseči povečanje produktivnosti od sedanjih 980 tisoč din bruto proizvoda na zaposlenega do vsote 1 milijon 660 tisoč dinarjev v letu 1965.

Uspehi in slabosti dosedanjega dela

Z zadovoljstvom lahko ugotovljamo, da se v letošnji realizaciji že kažejo rezultati bolj sproščene samoupravljanja in boljšega gospodarjenja v sistemu ekonomskih enot v dobrih delu kolektivov. To dokazuje tudi porast družbenega proizvoda za 32% v primerjavi s istim obdobjem lani, sama produktivnost pa je porasla za okrog 20%. Zato pomeni 47-odstotna realizacija letošnjega plana v prvi polovici leta lep uspeh, posebno še spričo te-

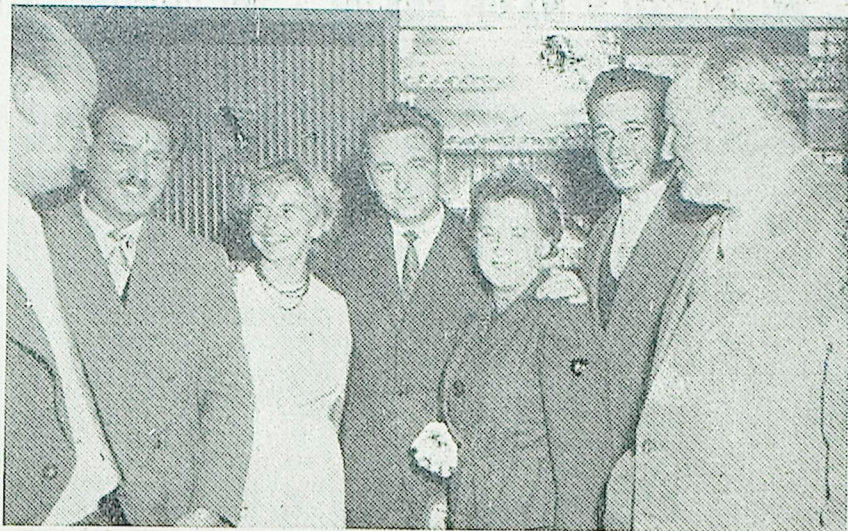

Delegati na občnem zboru OSS Koper v Portorožu v razgovoru med odmorom

žav v pomorstvu in kovinarski stroki.

Posebno lepe uspehe v izvajanju plana, v skrbni za znižanje lastne cene proizvodnje in podobno so ob pretežno zmanjšanim številu zaposlenih dosegla podjetja Mehanotehnika, Lesonit, Intereuropa, Delamaris, piranska Ladjedelnica, koprsko gradbeno podjetje »1. maj« in še ponekod drugod. V vseh teh podjetjih se je povečala tudi rentabilnost od enega do 40%.

Iz analize nedavno izvedene ankete v gospodarskih organizacijah, ki zaposlujejo skupno 86% vseh zaposlenih v gospodarstvu, je med drugim na primer tudi razvidno, da so kolektivi 85 podjetij, ki ustvarjajo 84% družbenega produkta, že osnovali 690 ekonomskih enot, od katerih je le 8% ekonomskih enot z več kot

Zadovoljna skupina delegatov s Postojnskega na občnem zboru OSS Koper minuli torek v Portorožu med dopoldanskim odmorom

50 zaposlenimi. Od tega števila ekonomskih enot je le 11% takšnih s posredniškimi organi.

Glede funkcije sedanjega sistema ekonomskih enot pa je analiza pokazala tudi na določene vrzeli. Tako je do konca meseca avgusta na primer samo 20 kolektivov sprejelo poslovniške, ki urejajo delovanje ekonomskih enot. Ob dejstvu, da je poslovnik osnovni samoupravni predpis ekonomske enote ter z njim urejamo pristojnosti njenih članov, vsekakor izhaja ugotovitev, da

takšno zavlačevanje hromi delovanje novih demokratičnih organizacij. Prav to odlašanje namreč ovira pripravo pravilnikov o delitvi čistega dohodka in osebnega dohodka.

Podobne pomanjkljivosti ogrožajo tudi obračunsko plat ekonomskih enot, saj po načelih novega gospodarskega sistema obračunava dohodek po enotah le 10 podjetij, v 29 podjetjih so ta merila delno prilagodili, medtem ko povsod drugod teče obračunavanje po starem.

Pomanjkanje meril za vrednotenje

Prav takšne nedoslednosti vodijo do nesorazmernih in ekonomsko neupravičenih delitev čistega dohodka na osebni dohodek in na sklade. V prvem polletju letos je bilo namenjenih iz čistega dohodka za osebni dohodek celih 75% proti 68% lani ob vsega 7-odstotnem povečanju števila zaposlenih. Zato je kazno, da dvigovanje osebnih dohodkov ni rezultat dviga produktivnosti. Pregled individualne delitve osebnega dohodka kaže, da se je povečalo predvsem število oseb, ki prejemajo dohodek nad 40 tisoč dinarjev (za 164%), medtem ko se ni bistveno povečalo število oseb, ki prejemajo do 40 tisoč din dohodkov. Ta protislovja v individualni delitvi osebnih dohodkov pa so še bolj očitna, če navedemo, da se je povečal odstotek oseb, ki prejemajo nad 80 tisoč dinarjev dohodka, kar za 275, obratno pa je to povečanje zelo počasno pri osebah s prejemki do 20 tisoč dinarjev.

Za takšne anomalije je očitno iskati vzroke v pomanjkanju pravih družbenih meril za vrednotenje vodilnih mest v gospodarskih organizacijah.

Osvetlitev vseh teh problemov očitno kaže na to, da bo tudi sindikat še tesneje povezal izvajanje svojega programa za osnovno nalogo večjega vpliva proizvajalcev na gospodarjenje v ekonomskih enotah. Naloge v bistvu niso nove, saj smo v našem okraju z novim sistemom že doslej globoko posegli v gospodarjenje in družbeno življenje nasploh. Nedvomno je danes prav tako kot na začetku uvajanja novega sistema, še vedno najbolj aktualno

vprašanje, kako čimprej in kar najbolj dosledno uveljaviti v našem gospodarstvu neposredno demokracijo, torej zagotoviti proizvajalcem v reševanju gospodarsko političnih nalog kar največji vpliv. Aktualno še posebno zato, ker je v našem okraju še vrsta podjetij, ki v uresničevanju principov nove gospodarske politike močno zaostajajo in s tem spravljajo v nevarnost izpolnjevanje nalog perspektivnega programa.

Marsikje so se kolektivi ustavili tudi na pol poti. Tako imamo precejšnje število kolektivov, ki so sprostili navzdol samo osnovne pristojnosti iz delovnih razmerij, nekateri so tem priključili še pristojnosti s področja delovne discipline, le manjši del pa je takih, ki so delavskemu samoodločanju v ekonomskih enotah zagotovili tudi materialno osnovo. Tudi to kaže na zelo različno urejanje pristojnosti in delitve osebnih dohodkov. Posebno odgovorna naloga pa čaka sindikalne podružnice povsod tam, kjer so zasnovali ekonomske enote le formalno. Spričo takšnega očitnega podcenjevanja notranje delavske zakonodaje v nekaterih podjetjih pa se utegnejo naporu subjektivnih sil izkriviti v formalno deklarativno propagiranje novega gospodarskega sistema. Zato čakajo politične organizacije, same organe samoupravljanja in strokovne službe v gospodarskih organizacijah še polne roke dela.

Nedvomno bi slednje odlašanje na komaj začetni poti imelo hude posledice. To tembolj, ker vnaša nov gospodarski sistem nove elemente tudi v delitev dohodka v komunah in ustvarja pogoje za hitrejši razvoj komunalnega sistema ter krepitev njegove materialne osnove. Komuna, kot osnovana celica našega družbenega organizma, čedalje bolj prepleta medsebojne odnose proizvodnje, delitve in potrošnje ter vrste drugih odnosov delovnih ljudi, ki nastopajo v njej hkrati kot proizvajalci in potrošniki. Delež komun v sredstvih se lahko večja le na osnovi delitve po delu. Ta materialna osnova pa je že danes odvisna od produktivnosti dela. Sedaj ko ostaja tri četrtine narodnega dohodka v podjetju in komunah, je nedvomno predvsem od nas samih odvisno, kako hitro in uspešno bomo reševali številne probleme s področja družbenega standarda.

Delegati in gostje na letni skupščini OSS Koper v Portorožu minuli torek

★ PRI LJUDEH V NAŠIH KRAJIH ★ PRI LJUDEH V NAŠIH KRAJIH ★ PRI LJUDEH V NAŠIH KRAJIH ★ PRI LJUDEH V NAŠIH KRAJIH ★

Ruševine so pospravljene

Na pogorišču SUDEST v Gradišču, kjer se je nred nekaj dnevi še kadilo izpod kupov ruševin, kažejo danes le še sajasti ostanki zidovja sledove požara, ki je nedavno uničil lepo urejeni in mnogo obetajoči obrat destilacije in sušilnice. O potrebi in rentabilnosti takega obrata ob vznožju sadjerednih Brkinov ni nobenega

ŠKRBINA

Zbor volivcev je razpravljal o preusmeritvi avtobusnih prog podjetja »Avtopromet« Gorica tako, da bi dobile nekatere vasi, med njimi tudi Škrbina, boljše zveze z drugimi kraji.

Pri obravnavanju izvajanja plana komunalnih del je zbor sprejel sklep, da je treba z deli takoj pihetati, če naj bodo pravčasno izvršena. Med drugim so vnesli v plan popravilo vodnjaka in ceste v Rubijah ter razširitev ceste in ureditev napajališča v Škrbini. -er

Kaj pravijo drugod

Primarske

NOVICE

STANOVANJSKA SKUPNOST ANHOVO SKRBI ZA POTREBE CLOVEKA

Ustanovila je servise: za družbeno prehrano, za obrtne usluže, za popravilo obutve, za napredek gospodinjstva in predelavo otroških oblek.

Rezultati po letu dni: Poskrbela je, da so delavci in nameščenci tovarne cementa in drugih podjetij ter ustanov dobili menzo z zdravno, raznovrstno in ceneno hrano. Skupnost je kuhinjo in lokale, ki jih je prevzela, popolnoma predelala in sodobno opremila. Vsakodnevni obiskovalci so zadovoljni. Dnevno razdelijo nad 180 kosil in 100 večerj. Prizadevajo si bodo, da bi izbirno hrano še popestrili. Zadovoljujejo tudi razni obrtniški servisi, v katere so se prostovoljno vključili zidarji, pleskarji, vodovodni monterji in delavci drugih strok. Stanovanjska skupnost je poslala na specializacijo posebnega mehanika, da bi anhovskim delavcem popravilja mopede »Colibri« in gospodinjske potreščine. Zgradila je lastno apnenico, da bi člani laže prišli do cenejšega apna. Cevljarji in šiviljski servisi prav tako dobro delata in se bosta še spopolnila; zlasti velja to za šiviljskega, ki namerava še v večji meri za pionirke predelovati oblekice iz tekstilnih odpadkov.

V stanovanjski skupnosti v Anhovem so izvolili tudi tri komisije, in sicer za šolstvo, za olupševanje in za ureditev lokalov.

DOLENJSKI LIST

MEDOBČINSKI GOZDNI SKLAD

Po predlogu OLO so na seji upravnega odbora okrajne kmetijsko-gospodarske zbornice v Novem mestu razpravljali o osnovanju medobčinskega gozdnega sklada, ki bi posloval tako kot sklad za šolstvo. Občine bi v ta sklad odvajale 15 odstotkov sredstev, ki jih dobe od gozdnih taks. S sredstvi medobčinskega sklada bi rešili marsikatero vprašanje v gozdarstvu.

CELSKI tednik

S SEJE OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA — SO OSEBNI DOHODKI POVSOD REALNI?

V sredo dopoldne je bilo zasedanje obeh zborov Okrajnega ljudskega odbora, ki ga je vodil predsednik celjskega okraja Miran Cvenk. Razpravljali so o analizi uspehov gospodarskih organizacij v celjskem okraju v prvem polletju.

V razpravi je govoril tudi predsednik okraja tovariš Cvenk, ki je poudaril, da je dokaj razumljivo nezapolnjenost delavca, ki prejema med petnajst in dvajset tisoč dinarjev mesečno — ustrezno lastnemu uspehu in uspehu podjetja — če hkrati zaslužijo nekateri preko 100 tisoč dinarjev, kar pa ni posledica nekega truda, uspeha ali prizadevanja. Taki pojavi politično in gospodarsko zelo neugodno učinkujejo, saj izpodbijajo zaupanje proizvajalcev v pravilnost sistema nagrajevanja po delu, s tem pa tudi bistveno zavirajo naš gospodarski, in enaki meri pa tudi družbeni razvoj. Razumljivo je, je zaključil tov. Cvenk, da moramo take pojave ostro obsojati in hkrati tudi onemogočiti.

dvoma, kar se je izkazalo zlasti ob letošnji rekordni sadni letini, ko je bilo pričakovati v tem obratovališču portoroške »ZACIMBE« nad 100 milijonov bruto dohodka. Zato je razumljivo, da je bilo ob požaru prizadeto razen matičnega podjetja in občine tudi prebivalstvo tega področja. V spontani želji za čimprejšnjo obnovo obrata so organizirali čiščenje ruševin in sondiranje obnovitvenega terena najprej delavci iz obrata skupaj s prebivalci Gradišča in Obrova, katerim se je pridružila še obrovska šolska mladina, za njimi pa člani sindikata občinskih uslužbencev s predsednikom občine Antonom Ovčaričem ter sekretarjem občinskega komiteja ZK Viktorjem Ljubičem, iz Portoroža pa so se s kamionom pripeljali delavci in delavke Začimbe. Nad 100 ljudi je prišlo v enem dnevu za lopate in samokolnice in pripravilo prostor za zidarje in druge strokovnjake, ki bodo že te dni pričeli z deli za izgradnjo novega SUDEST. Ako bodo vremenski pogoji še nadalje ugodni, bosta pričeli kmalu zopet obratovati destilacija in sušilnica, za kar jima kljub trenutnemu zastoju ne bo primanjkovalo surovin.

J. Z.

Družabni večer v Zagorju pri Pivki

Prosvetno društvo Miroslav Vilhar v Zagorju je priredilo za svoje člane v začetku tega meseca družabni večer. Namen večera je bil tudi oddolžitev nekaterim najzaslužnejšim članom društva in želja, da bi delo v sekcijah na novo zaživelo.

Uvod k večeru je bil kratek program, ki ga je pripravil za služni prosvetni delavec Silvo Tatur, ki je te dni postal profesor slavistike. Eden najstarejših ak-

Stavba Zadrúžnega doma v Prestranku, v kateri so člani SZDL uredili svoj klub ter ga opremili s televizorjem, lepo knjižnico in čitalnico

V postojnski občini že 14 klubov

Po vsej postojnski občini člani Socialistične zveze in vsi prebivalci večjih vaških središč snujejo in iščejo možnosti, kako bi uredili v svojem kraju primeren prostor, kjer naj bi se v prihodnje odvijalo v glavnem vse družbeno življenje. Doslej so uspeli urediti takšne prostore za klube v 14 krajih: v Postojni, Planini,

Prestranku, Smihelu pod Nanosom, v Pivki, Zagorju na Pivki, Košani, Razdrtem, Orehku, Velikem Ubelskem, Slavini, medtem ko bodo do konca leta uredili takšne klube še v Trnju pri Pivki, v Kočah pri Slavini, v Bukovju, Studenem, Dolanah, Hruševju in Suhorju, kjer bo urenjen že prihodnji mesec in imajo že tudi pripravljen televizijski sprejemnik — darilo Gozdnega gospodarstva iz Postojne. Televizijske sprejemnike pa imajo tudi že vsi prej omenjeni in dokončno uredjeni klubi.

V prihodnjem letu bodo mislili

LETALO ZA OTROKE

V Tednu otroka je postavil Aero klub Postojna na ogled otrokom pravo pravcato motorno letalo na dvorišče Otroškega vrtca v Postojni. Veliko zadovoljstvo otrok ob njem je bilo najlažje razbrati iz tega, da se je okrog letala zbirala dan za dnem velika in zelo glasna gružca najmlajših.

Ali piransko komunalno podjetje res priganja kopalce k odhodu?

Vsako tendenciozno pisanje v časopisih ima lahko samo en glavni namen: da čitavec napačno informira. To izpričuje tudi članek: »V PORTOROŽU SE SE VEDNO KOPAJO, čeprav kopalniška uprava ni mnenja, da bi morala podaljšati sezono in kljub številnim turistom pospravlja kopalniške rekvizite.«

Kakšna so torej dejstva?

Komunalnemu podjetju (prej Upravi komunalnih dejavnosti) v Piranu je iz prakse iz prejšnjih let znano, da še ves mesec oktober ob količkej ugodnem vremenu prihajajo na plažo v Portorožu skupine turistov, med njimi zlasti Skandinavcev, katerim je dovolj toplo na plaži še takrat, ko domačini že ogrinjajo toplejša obla-

čila in jih mrazi ob pogledu na zapoznele kopalce.

Vsled tega je tudi še v oktobru stalno zaposlenih 2 do 4 ljudi, ki imajo v sončnih dneh še dovolj dela z izdajanjem kabin, ležalnih stolov in ležalnih desk.

Število gostov v zadnji dekadi septembra je bilo povprečno dnevno naslednje: 330 gostov je najelo 26 ležalnih stolov, 10 senčnikov, 16 ležalnih desk, 3 čolne in 3 namizne tenise dnevno. V oktobru (prvih 5 dni) pa je ta številka padla na 100 gostov dnevno, ki so si izposodili 7 ležalnikov, 1 senčnik, 2 ležalne deske, 2 čolna in 1 namizni tenis dnevno.

Uprava kopalnišča je — kot vsako leto tudi letos — po končani glavni turistični sezoni pospravila vse odvečne kopalniške rekvizite, potegnila na suho čolne, s katerimi se nihče ne vozi, pospravila platnene kabine, ki morajo biti vskladiščene suhe, (saj je kopalcem na voljo še dovolj zidanih kabin), ležalni stoli so potrebni temeljitega čiščenja, senčniki popravila, kar vse se lahko opravi v teh zadnjih suhih jesenskih dneh; senčnikov si gostje skorajda ne izposoja, ker je sonce le že premalto toplo, temveč iščejo toplejše brezvetrne kotičke v zavetju kabin. Demonstrirana sta oba tobogana, ker se je zaradi poletne vročine polivinilna obloga usločila in je nevarno, da si kopalci porežejo prste, za kar bi nosilo posledice Komunalno podjetje. (Turistkinji, ki si je strgala kopalke na toboganu, kateremu je ob izteku manjkalo kos polivinila, je morala uprava nabaviti nove, več tisočakov vredne kopalke.)

»Na protest skandinavskih turistov je uprava kopalnišča zagotovila uporabo kopalniških rekvizitov«, pravi slabo poučen članek. K temu lahko pripomnimo le, da nista niti uprava Komunalnega podjetja niti kopalniška uprava prejeli nobenega protesta kopalcev. Turiste, ki so se zanimali, zakaj je tobogan podrt, je kopalniški mojster vljudno napotil, da si ogledajo oblogo tobogana in se prepričajo, da bi se po njem ne vozili brez nevarnosti.

Bežen ogled kopalnišč v Crikvenici in Opatiji preteklega dne je pokazal, da tudi tja dve znani kopalniški obratujeta v zmanjšanem obsegu, saj bi bilo neumestno, da v poznih jeseni in zgodnji pomladi pripravijo kopalniška uprava obilico ležalnih desk, stolov in senčnikov, ko vendar ve, da bo na kopalnišče prišlo le nekaj desetnih kopalcev. Gugalnice, tenis, namizni tenis, nekaj čolnov, splav in dovolj kabin, — vse to je na razpolago kopalcem še ves oktober. To zgovorno

V PLANINI PRENAVLAJAJO TRGOVINE

Potem ko je v zadnjem času prenovilo vrsto prodajaln v Postojni in bližnji okolici, se je trg. podjetje »Oskrba« lotilo še prenovitve svoje prodajalne v Planini pri Rakeku. Tudi gradnja prve samopostrežnice v Postojni dobro napreduje. Stroški gradnje bodo stali kakšnih 40 milijonov dinarjev, trgovina pa naj bi začela poslovati konec prihodnje spomladi.

ZAHVALA

Ob obletnici smrti svojega moža Ivana Bana, gradbenega tehnika iz Izole, je Marija Ban v počastitev njegovega spomina darovala Občinskemu odboru Rdečega križa v Izoli 10.000 dinarjev. Za plemenito gesto najlepša hvala!

še na ureditev klubov v Juriščah in Palčjah — dveh vasih snežniškega masiva, ki sta med zadnjo vojno izredno veliko prispevali za svojo ljudsko vojsko.

IZLET POSTOJNSKIH PROSVETNIH DELAVCEV

Sindikalna podružnica prosvetnih delavcev postojnske občine je priredila prejšnji teden dvodnevni izlet svojih članov po raznih krajih Slovenije in sosednje Hrvaške. Z dvema avtobusoma se je odpeljalo na izlet kar 74 učiteljev, profesorjev in drugih prosvetnih delavcev iz Postojne in okolice. Ogledali so si Kočevje, partizansko bazo na Rogu, Varaždin, Velenje, termoelektrarno v Šoštanju, železarno na Ravnah in Maribor. (ma)

REKORDEN PROMET

Samo hotel Palace v Portorožu je v letošnji turistični sezoni realiziral nad 300 milijonov dinarjev prometa ali za celih 100 milijonov več kot v preteklem letu. Čisti dohodek je seveda temu primeren, razen tega pa hotel participira tudi na ustvarjenih deviznih sredstvih.

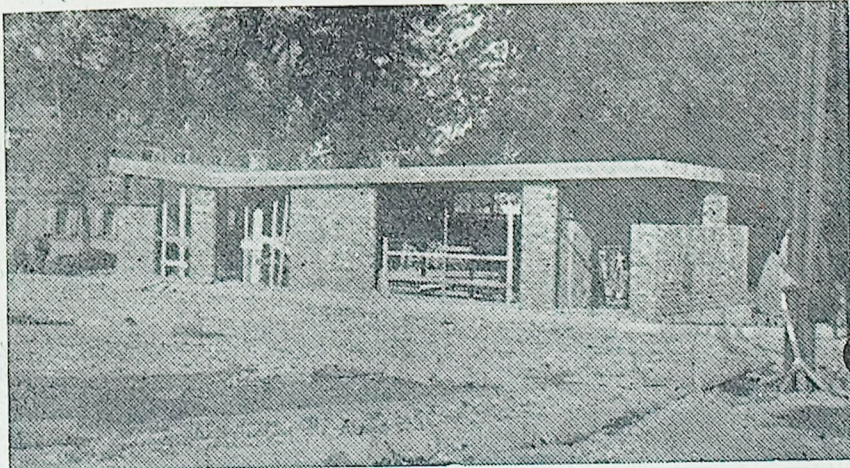
IZ GORNJE BRANICE

Volivci iz Gornje Branice so konec preteklega meseca izvolili nove člane šolskega odbora in živahno razpravljali o komunalnih delih, ki jih nameravajo opraviti še to jesen. Sklenili so popraviti brv čez potok Branice, vaske poti in most Rašo pri Kobolih. Na občinski ljudski odbor v Sežani pa so naslovili prošnjo, naj bi nekaj ukrenili s stavbami, ki se rušijo in ogrožajo varnost ljudi. Ena takih zgradb je neposredno pred šolo.

STROJEPISNI TEČAJ V POSTOJNI

V organizaciji Ljudske univerze bo v zimskih mesecih v Postojni začetni in nadaljevalni strojepisni tečaj. Ljudska univerza je zagotovila tečajnikom strokovni predavateljski kader, učenje pa bo teklo na novih pisalnih strojih domače izdelave »Emona«.

Komunalno podjetje — Piran

Avtobusna postaja, ki jo gradi koprski »Slavnik« v bližini hotela »Triglav« v Sežani, bo kmalu gotova. Pred postajo ureja občinski ljudski odbor poti, na katerih se bodo ustavljali avtobusi, namenjeni v tri različne smeri: v mesto, proti Divači in proti Ljubljani oziroma proti Komnu in Stanjelu. Poti bodo asfaltirane, med njimi in okrog njih pa bodo pločniki za potnike in cvetlične grede

Ob zborovanju slovenskih knjižničarjev v Kopru

Razstava „Slovensko primorsko časopisje“

Za zborovanje knjižničarjev Slovenije je Študijska knjižnica v Kopru pripravila razstavo, kjer je prvič zbrano vse slovensko časopisje, ki je izhajalo v teku več kot sto let na ozemlju Slovenskega Primorja.

Razstavljeni so časniki in časopisi od leta 1849, ko so tržaški »Slavjani« izdali svoj prvi časopis, pa do današnjih dni. Velika večina tudi najstarejšega časopisja je razstavljena z originalnimi primerki. S fotokopijami je prikazano časopisje, ki ga hranijo le še knjižnice izven meja naše države.

Na vsem ozemlju Slovenskega Primorja ni bilo nekoč osrednje znanstvene knjižnice, kjer bi sistematično zbirali in hranili ves slovenski tisk. Potrebe po taki ustanovi ni čutila oblast »Avstrijsko ilirskega Primorja« in še manj oblast »Venezie Giulie«. Žal tudi v času provizorijev ni bilo niti razumevanja niti sredstev, da bi začeli takoj po vojni es načrtno zbirati in hraniti dokumente, med katere sodijo tudi časniki in časopisi. V tem času slovenska osrednja »Narodna in univerzitetna knjižnica« v Ljubljani ni mogla dobiti prav vsega tiska iz Slovenskega Primorja, tako kot njena predhodnica pod Avstrijo ni prejela obveznih tiskov iz izvenkranjskega ozemlja. Zato je razumljivo, da primorska periodika ni kompletna in da je zato tembolj dragocena.

Študijski knjižnici v Kopru in Novi Gorici, ki se trudita, da bi

ohranili vsak, na videz še tako nepomemben tisk s primorskega ozemlja, nimata v kompletu niti povojnega časopisja, kaj šele da bi zbrali vse starejše časopisje. Še posebno zavzeto se trudita, da bi pridobili čimveč tiskov iz časa narodnoosvobodilne borbe. Ti preprosto razmnoženi lističi, kot predvojni ilegalni listi, nam pomenijo dragocene zgodovinske dokumente in še mnogo več. Dijaški listi od Tihih besed do Plamena, od kmetov pisani Kmetijski glas iz istrske Gabrovice, in partizanski listi številnih tehnik iz vse Primorske niso le bibliografsko popisane in očuvane enote, temveč dokazi zavednosti in ljubezni, ki je vezala kraškega, goriškega, tolimskega in istrskega človeka na njegovo teptano zemljo. Brez nje bi na tem ozemlju narodnostno ne vzdržal in danes bi ne mogli pokazati s časopisjem njegove visoke kulturne ravni in ne njegove težke in vztrajne borbe za osnovne politične, narodnostne in socialne pravice.

Tri glavna obdobja so na razstavi različno urejena. Za najstarejše obdobje pod Avstrijo in Italijo so zbrane prav vse znane enote in oštevilčene enake kot v bibliografiji, ki je izšla ob tej priložnosti.

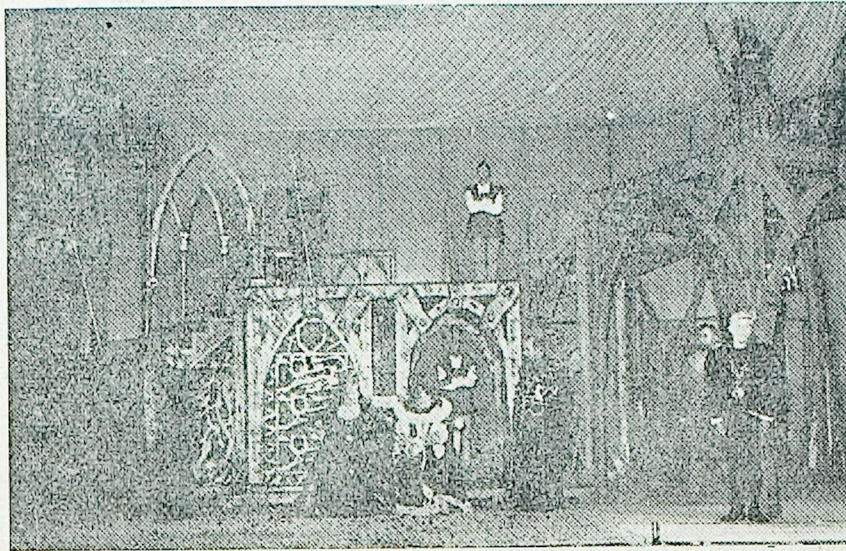
Obdobja narodnoosvobodilne borbe nismo mogli prikazati v celoti. Bolj nazorno smo ga približali tudi najmlajšim obiskovalcem s pomočjo muzeja NOB v Ljubljani.

Tretji oddelek zadnjih petnajstih let kaže pestrost, ki so jo ustvarile posebne povojne razmere in meja.

Hkrati naj bodo posebno najnovejši listi opozorilo in prošnja obiskovalcem, naj odstopijo vsak, na videz še tako malopomemben domač tisk najbližji knjižnici. Mogoče bo prav njihov prispevek dopolnil vrzeli, ki nastajajo, kadar ni zbiranje tekoče in sistematično. Morda bo razstava pomagala odkriti tudi še kak list iz starejše dobe, ki ga naša bibliografija ne navaja.

Poleg drugega smo hoteli zadovoljiti z razstavo udeležence zborovanja knjižničarjev in jim ob njihovem tridnevem bivanju v našem mestu tudi s pregledom časopisja približati Primorsko.

MISA ŠALAMUN

Slovensko gledališče v Trstu je začelo svojo sedemnajsto sezono preteklo soboto zvečer v tržaškem Avditoriju s Shakespeareovim HAMLETOM. Zahtevno odsko delo enega največjih dramatikov vseh časov je postavil na oder Jože Babič v zelo dinamični in učinkoviti režijski koncepciji, igralski ansambel pa je dokazal, da je tej zasnovi kos. V glavnih vlogah so nastopili Stane Starešinič, Joško Lukeš, Mira Sardočeva, Rado Nakrst, Miranda Caharija, Livio Bogatec, Stane Raztresen, v manjših Modest Sancin, Alojz Mihč, Adrijan Rustja, Justo Košuta, Edvard Martinuzzi, Silvij Kobal in drugi člani ansambla, kot tudi slušatelj Igralske šole in amaterji. »Hamlet« je pač uprizoritev, ki zahteva zelo velik aparat, zato tudi gledališče ne bo moglo z njim na gostovanja po manjših odrih. Funkcionalno in zahtevam Avditorija prilagojeno sceno, kot tudi elizabetijansko razkošne kostume je zasnoval Vladimir Rijavec, sceno glasbo pa je napisal Pavle Merku.

Občinstvo, ki je napolnilo dvorano ob premieri in tudi pozneje ob reprizah za podedelje in pri dijaški predstavi, je izkazalo z enodušnim priznanjem ansamblu tržaškega Slovenskega gledališča, da je z vso pravico uvrstil v svoj repertoar delo take zahtevnosti, kot je »Hamlet«. Stari čarovnik iz Stratforda — Shakespeare, pa je z naravno elementarnostjo in silo znova dokazal, da so njegovi junaki občečloveški tipi, živi in aktualni že domala pet sto let, torej za vse čase.

Na sliki: prizor iz Shakespeareovega HAMLETA v uprizoritvi Slovenskega gledališča v tržaškem Avditoriju Z. L.

ŠOLSKI ODBORI REŠUJEJO PEREČA VPRAŠANJA

v okolišju komenske šole

Škrbina je ena izmed lepega številca vasi, ki spadajo v okoliš osnovne šole Komen. Kot v ostalih vaseh je tudi zbor volivcev v Škrbini razpravljal te dni o delu šolskega odbora v pretekli mandatni dobi. Poročal je upravitelj šole Stojan Fakina.

Šolski odbor je v preteklih dveh letih posvetil veliko skrb izboljšanju stanja šolskega premoženja — obeh šolskih zgradb (v Svetem in Komnu) ter inventarja. Končno so v obe šoli dobili tudi vodo. V Svetem so postavili še lopo za kolesa. Žal pa je bilo premalo sredstev za dopolnitev uobil in drugega inventarja.

V šolskem letu 1959/60 je imela šola 6,5 milijona dinarjev izdatkov, v letu 1960/61 pa že 9,8 mi-

lijona dinarjev. To je mnogo, pa vendar še premalo, če naj bi se materialno stanje na šoli bistveno izboljšalo. Patronat nad šolo je prevzelo trgovsko podjetje »Preskrba« v Sezani, ki je za eks-

kurzijo prispevalo 40.000 dinarjev, razen tega pa je pripravilo lepa darila za novo leto, pri čemer se je odpovedalo vsakemu dobičku.

Kljub nelahkim pogojem dela, ki jih otežuje še dejstvo, da je šola deljena na dve zgradbi v dveh vaseh, in kljub nepopolni zasedbi učnega kadra je bil učencem zagotovljen red in dober pouk. Največjo skrb jim povzroča pomanjkanje učnih moči za tuj jezik. Letos so bili primeri, da otroci s te šole niso bili sprejeti na srednje šole zaradi pomanjkanja ocene iz tujega jezika.

Šolski odbor je spremljal izvajanje šolske reforme, pri kateri so zabeležili lepe uspehe. Razen obogatitve pouka s splošno-izobraževalno in estetsko vzgojo so na šoli delovali tudi številni krožki — tehnični, pevski, baletni in gospodinjski. Posebno se je odlikoval pevski zbor pod vodstvom upravitelja Stojana Fakina. Uspeh pa je žela tudi šolska delovna brigada. Nobena prireditev ni šla mimo šole.

Največji problem: število učencev narašča in v prihodnjem petletnem perspektivnem planu bo treba predvideti gradnjo novega šolskega poslopja, ki bo lahko sprejelo vse oddelke. V kratkem pa bi bilo treba na novo opremiti nekaj učilnic ter nabaviti najnunjše pripomočke, kakor so magnetofon, gramofon, zvočnik z ojačevalcem, opremo za delavnico, telovadno opremo in še druge pripomočke.

-cr

NOVE KNJIGE

CESARE PAVESE: TOVARIS. Delo je izdala Prešernova družba, iz italijanskega ga je prevedel Miroslav Ravbar. Italijanski neorealistični pisatelj prikazuje razvoj mladega turinskega proletarca in njegovo potašno dozorevanje k razredni zavednosti. Roman je napisan nadvse zanimivo in jasno in ne govori le o poti italijanskega proletarca med obema vojnama, marveč sega tudi v problematiko meščanstva in izobraženstva v času, ko je bila španska vojna že izgubljena.

VOLIVCI NA HRPELJSKEM O ŠOLSKIH VPRAŠANJH

Novi šolski odbori pred starimi in novimi nalogami

Te dni končujejo v občini Hrpelje razprave o problemih šolstva in volitve v nove šolske odbore. Zadovoljiva udeležba volivcev na teh zborovanjih dokazuje zainteresiranost državljanov na vprašanju šol in šolanja mladine, kakor tudi na organizaciji novih oblik upravljanja.

O poremčenju stanju šol na tem področju smo že veliko pisali. Ugotovili smo tudi, da se materialni pogoji šolanja otrok v teh krajih niso bistveno izboljšali, kljub temu da so učiteljski kadri s hvale vrednimi napori in osebnim prizadevanjem dostikrat storili več kakor golo dolžnost, da bi čim uspešneje posredovali mladim državljanom tisto vsestransko osnovno znanje, ki ga zahteva sodobni družbeni red in naš gospodarski ter kulturni razvoj. Le izredni požrtvovalnosti šolskih vzgojiteljev je pripisati, da je to mogoče doseči v skrajno pomanjkljivih in starinskih opremljenih šolskih prostorih, kjer pogrešajo predvsem telovadnice, učila in kabinete in ne nazadnje urejene sanitarije. Ta pojav imamo na vseh šolah v občini. Le v Pregarjih so ga za silo omilili s požrtvovalno prizadevanostjo šolarjev samih in njihovih staršev. Še vedno ni zadovoljivo rešeno stanovanjsko vprašanje učiteljskega šolstva. Občina ne razpolaga s stanovanjskim fondom in išče ustrezen izhod iz slepe ulice, da bi prizadetim učiteljskim družinam zagotovila primerno stimulacijo v zadovoljujoči nastanitvi. Prav verjetno bo, da stanovanjski problem ni bil zadnji med vzroki, da je bil odziv na razpisana učiteljska mesta za letošnje šolsko leto v tej občini enak ničli.

Šolske kuhinje tudi še niso pričele delovati in bo potrebno to vprašanje rešiti vsaj pred pričetkom zime. Na zboru volivcev v Obrovu so obširno obravnavali vprašanje prevoza učencev iz oddaljenih krajev v šolo in iz šole. Otroci iz Golca, kjer je letos uklinjena šola in je ta vas vključena v obrovski šolski okoliš, hodijo v nižje razrede v Obrov. V višje razrede pa morajo v Podgrad, kar pomeni 18 kilometrov v obe smeri. To

pot opravijo otroci peš, na kolesih, ali pa po »avstopu«. Oni iz brkinskih vasi, ki obiskujejo višje razrede, pa morajo prav tako dnevno prepeščitati nad 10 kilometrov poti. Ni si težko zamisliti tega otroškega potovanja v zimskem času. Ta problem bi bil znatno omiljen ob ugodnejših avtobusnih zvezah. Ako bi avtobus vozil iz kozinske smeri proti Podgradu recimo okrog sedme ure in se vračal ob 13. uri, bi se ga lahko posluževali učenci od Obrova in okoliških vasi tja in nazaj. Prav bi bilo, da bi avtobusna podjetja nekoliko prilagodila svoje vozne rede potrebam šolarjev. Otroci iz spodnjega dela občine so na boljšem, ker imajo ugodnejše zveze z železnico. J. Z.

SKLEP OBČINSKEGA SINDIKALNEGA PLENUMA

Notranje posojilo za gradnjo šole v Kopru

Na zadnjem plenumu Občinskega sindikalnega sveta v Kopru so med drugim razpravljali tudi o nujni gradnji nove šole v Kopru. Soglasno je bilo mnenje, da sodi šolsko vprašanje med najbolj pereče v komunih in da smo vsi odgovorni za šolsko vzgojo otrok. Zaradi objektivnega stanja pa je ta vzgoja močno okrnjena, kar nujno vpliva na učne uspehe vse mladine.

Za dograditev novega šolskega poslopja so potrebna dodatna finančna sredstva, ki jih občina sama ne zmore. Tako se gradnja šole na Bonifiki lahko nadaljuje samo pod pogojem, da bodo pomagali vsi občani. Občinski ljudski odbor je v sporazumu z ostalimi organizacijami in v želji, da bi bil ta pereči problem čimprej uspešno rešen, razpisal notranje posojilo v obliki obveznic, ki se bodo obrestovale na dobo petih let, to je do konca perspektivnega plana.

Ker je to ena najvažnejših političnih nalog v komunih, je plenum Občinskega sindikalnega sveta predlagal takole:

Vse sindikalne podružnice naj do 25. t. m. formirajo posebne štabe, ki bodo na svojem področju pomagali pri reševanju te problematike. V štabu naj bodo vključeni najbolj ugledni in politično razgledani tovariši, ne glede na delo, ki ga opravljajo. Občinski sindikalni svet bo zbiral poimenske sezname članov teh štabov, ki naj začno z akcijo 1. novembra in jo končajo do Dneva republike.

KULTURNA KRONIKA

NAGRADE ZA NAŠE UMETNIKE

V Parizu so pretekli teden razdelili nagrade drugega likovnega bienala, na katerem so sodelovali mladi umetniki iz 50 držav. Nagrade v obliki večmesečnega izpopolnjevanja v Parizu (stipendija 800 novih frankov mesečno) so dobili trije jugoslovanski umetniki: slovenska slikarja Marko Sušteršič in Janez Bernik ter mladi beograjski scenograf Vladislav Laličić.

POMEMNO PRIZNANJE V BENETKAH

Na nedavnem mednarodnem kongresu organizacij za industrijsko umetniško oblikovanje ICSID so sprejeli za članico tudi Jugoslavijo. Doselej je bilo večletnih v mednarodni organizaciji 27 držav, ki se odlikujejo z največjimi dosežki v industrijskem oblikovanju in v uporabi umetnosti. V okviru kongresa v Benetkah je Jugoslavija razstavljala 15 fotografskih posnetkov raznih industrijskih vzorcev, od tega 11 iz okvira Društva uporabnih umetnikov Slovenije. Naša država je dobila priznanje s tem, da so je sprejeli v organizacijo, še posebno Slovenija pa s tem, da so arh. Nika Kraja izvolili v mednarodni organizacijski odbor, ki bo vodil združenje do naslednjega kongresa leta 1963 v Parizu.

SLOVENSKA PEVKA PRVA NA TEKMOVANJU V ZENEVI

V močni konkurenci je na tradicionalnem Zenevskem tekmovanju glasbenikov in pevcev zasedla prvo mesto med več kot dve sto tekmovalci iz 31 držav mlada slovenska pevka Ileana Bratuž-Kacjan. Iz Jugoslavije so sodelovali 4 pevci. Prve nagrade na tekmovanju niso podelili, zato je naša umetnica kljub prvemu mestu dobila drugo nagrado in pustila za seboj vrsto pevcev, ki so na drugih tekmovanjih zasedli prvo ali drugo mesto.

ZA USPEŠNEJŠI POUK MATEMATIKE IN SLOVENŠČINE

Na posvetovanju predstavnikov občinskih in medobčinskih zavodov za prosvetno pedagoško službo so razpravljali med drugim o rezultatih ankete, ki naj bi pokazala, kakšna je problematika učencev osnovnih šol, ki so napredovali z eno ali več negativnimi ocenami. Govorili so tudi o testih za preizkušanje znanja matematike in slovenščine, ki sta v osnovnih šolah najbolj problematična predmeta. Republiški zavod za prosvetno pedagoško službo je pripravil posebne teste, ki bodo omogočili uspešnejši pouk. Predstavniki občinskih zavodov so nad novimi testi zelo navdušeni.

NATEČAJ RADIA ZAGREB

Kot vsako leto je tudi letos Radio Zagreb razpisal natečaj za originalno domačo radijsko dramo in predvidel tri nagrade (350.000, 250.000 in 150.000 dinarjev). Natečaj traja do 15. marca prihodnjega leta. Uprizorjena dela bodo upoštevali tudi pri natečaju »Nagrada Italije«, katere član je jugoslovanska RTV od leta 1957.

SREDNJA KMETIJSKA ŠOLA NA GRMU

Okrajno kmetijsko-gozdarska zbornica v Novem mestu je s soustanovitelj kmetijskih zbornic ljubljanskega, goriškega, koprškega in kranjskega okraja ustanovila Srednjo kmetijsko šolo na Grmu. Šola bo imela štiri oddelke, vzdrževali pa jo bodo ustanovitelji. Zanimanje za šolo je precej veliko in ima že sedaj 150 prijaviteljev.

GIMNAZIJA NAJ BO SPOŠNA IZOBRAŽEVALNA ŠOLA

Na seji univerzitetnega sveta pretekli teden so med drugim razpravljali tudi o reformi gimnazije, ki jo je predlagal Svet za šolstvo LRS. Udeleženci seje — filozofska fakulteta — predlagajo, naj bi v gimnaziji posvetili več pozornosti modernim jezikom, obenem pa bolj izdelali metodiko pouka materinščine. Ekonomska fakulteta meni, naj bi v srednji šoli intenzivneje obravnavali književnost jugoslovanskih narodov, medtem ko fakulteta za naravoslovje med drugim predlaga, da bi v gimnaziji poučevali biologijo kot samostojen predmet. Več pripomb je bilo o tem, da je novi predmetnik preveč natrpan. Univerzitetna uprava s svoje strani pripominja, naj bi se splošno izobraževalne šole II. stopnje delile v zadnjih dveh letih v dve smeri, in sicer v splošno-jezikovno ter matematično-naravoslovno, medtem ko naj bi v strokovnih šolah posvečali mnogo več pozornosti splošno izobraževalnim predmetom.

NOVIH TRŽAŠKIH LADIJ ŠE VEDNO NI

Lansko leto ustanovljeno pomorsko podjetje »Navigazione Alto Adriatico« v Trstu, namesto likvidiranega podjetja »Istria — Trieste«, se ni prevzelo novih ladij, ki so v gradnji v miljski lad-

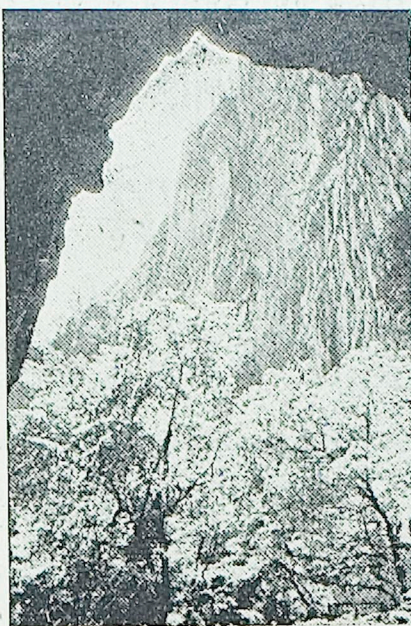
jedelnici. Gradnja se je namreč nekoliko zakasnila. Tako vidimo v Kopru še vedno parnike-veterane: »Vettor Pisani« in »Monfalcone«.

Prva nova motorna ladja za

imenovano podjetje bi morala po prvotnih obvezah ladjedelnice stopiti v progo že zadnje dni minulega septembra. Sedaj pa kaže, da jo bomo prvič videli v Kopru konec letošnjega decembra oziroma šele v prvi polovici januarja prihodnjega leta. Nova potniška ladja, ki bo zamenjala parnik »Vettor Pisani«, bo nekoliko večja in znatno hitrejša. Njena oprema bo najsodobnejša in bogata. Predvidevajo, da bo premerila razdaljo od Trsta do Kopra v 30 minutah.

Drugi dve novi motorni ladji bosta dovršeni dva ali tri mesece pozneje, v vsakem primeru, kakor zatrjujejo v Trstu, pred sezono 1962.

Novo ladje bodo tako po obliki kakor hitrosti posebnosti in ne bodo podobne nobeni dosedanji potniški obalni plovni enoti na Jadranu.

Slikoviti obok pri izhodu iz Skočjanskih jam, kjer se po dolgi hoji po podzemlju radi ustavljajo vsi obiskovalci teh prelepih kraških znamenitosti

CQ, CQ de YU 3 ABL

Nekega popoldneva v začetku oktobra so se začeli zbirati včasem prostoru radiokluba — v merilnici obrata Iskre v Sežani, mladi fantje. V očeh se jim je svetilo nekaj novega in pričakujočega. Zadnje dni se je drugim antenam na strehi pridružila še ena, malce drugačna od drugih. Tega popoldneva je ta antena posredovala Evropi in nemara tudi vsemu svetu znani znak: CQ, CQ... Razen tega je slišal svet tudi nov pozivni znak: YU3ABL — pozivni znak sprejemno-oddajne sekcije radiokluba iz Sežane.

Na oddajniku, ki so ga izdelali radiomaterji sami, so kazalci instrumentov živčno utripali, ko je operater Edi odgovarjal prijate-

ljem iz Jugoslavije, Švice, Nemčije... in se zahvaljeval za vzpostavljeno zvezo v jeziku, ki ga razumejo le radioamaterji.

Začetki radio-kluba v Sežani segajo še v leto 1955, ko se je v tovarni Iskra v Sežani zbrala skupina mladih ljudi, in hotela spoznati skrivnosti radijske tehnike, hkrati s tem pa pomagati novo ustanovljeni tovarni radijskih sprejemnikov v Sežani. Vse skozi je bilo v klubu čutili pomanjkanje dobrega učitelja telegrafije. Kakor hitro pa sta se v društvo vključila dva radiotelegrafista, ki sta se te veščine naučila v JLA, je dozorela možnost za registracijo sprejemno-oddajne sekcije. Še prej pa se je začel intenzivni radiotelegrafski tečaj, ki bo usposobil več novih operaterjev. Nemajhna ovira pri delovanju tega kluba je bilo »stanovanjsko vprašanje«. Dolgo časa niso mogli najti v Sežani primerne prostora, sedaj pa je to vprašanje rešeno in mladi sežanski radioklub bo začel redno in normalno delovati.

G. S.

ŠE O GRADNJI PALAČE »JADRAN«

Je res padla v vodo?

Še pred nedavnim je kazalo, da začetek gradnje velike in reprezentančne palače »Jadrana« v Kopru ni daleč. Pripravljalna dela so napredovala do raziskovanja terena, kjer naj bi nova stavba stala. Tudi zainteresirani so bili že zbrani. Toda, kar na lepem je vse

obstalo. Naš list je o tem že pisal. Od takrat pa se je zadeva tako poslabšala, da lahko govorimo o tem, da je cela zamisel padla v vodo. Na tistem mestu naj bi po novi zamisli stala nova, nizka stavba podruž. Narodne banke.

Zamislil o palači »Jadrana« na navedenem mestu ne bi smeli kar tako zavreči. V Kopru je že danes dovolj podjetij, ki so neposredno in posredno povezana s pomorskim gospodarstvom, konkretnije povedano: z naglim razvojem koprskih nove luke in slovenskim pomorstvom. Zato ne bi smeli obstati samo zato, ker sta odpovedali udeležbo pri gradnji dve veliki podjetji.

Gradnja takšne reprezentančne stavbe na dragocenem terenu ob morju v našem mestu je stvar bodočnosti, ki ima čvrste korenine v sedanjosti. Morali bi vztrajati pri tem, saj je gradnja takšne palače gospodarska nužnost našega mladega, naglo se razvijajočega pomorskega gospodarstva.

Ladjar Vrmek

Razveselite svoje naročite jim »SLOVENSKI JADRAN«

NOV POMOL V ANKARANU

Naposled bodo le začeli graditi pristajalni pomol pred morskim kopaljščem »Adria« med Ankaranom in Valdobro. Že nekaj let so bili tam klavrnji ostankei začasnega lesenega pomola. Med obema vojnama so tam pristajali vsi nekdanji koprski parniki (Tergeste, Vettor Pisani in Nazario Sauro ter tržaški San Marco). V zadnjem času pa je ob tem pomolu s težavo pristal je motorni čoln, zato je bila gradnja novega in sodobnega pomola vsak dan bolj nujna.

Z začetnimi deli se pričeli. Zdi pa se mi potrebno, da bi spregovorili tudi o obliki novega pomola in o njenem pomenu. V kopaljšču »Adria« se ladje ustavljajo le za kratek čas, zato ni

vseeno, kakšno obliko bo imel novi pomol. Najprimernejša oblika za takšno pristajališče je pomol, katerega »glava« ima obliko črke »L«. S takšno obliko moremo doseči dvoje hkrati: ladje laže manevrirajo, pri tem pa porabijo tudi manj goriva. Če pomislimo, da v času sezone pristajajo tod ladje vsake pol ure, ni težko izračunati prihranek v enem samem letu. Pomol takšne oblike pa je praktičen tudi zaradi tega, ker moremo obenj privezati za dlje časa ladje tako, da pri tem niti najmanj ne ovirajo ladij, ki pristajajo ali odhajajo. Takšno obliko je imel tudi stari leseni pomol. Novi pomol bo trden in bo stal vsaj sto let, zato bi kazalo, da o njem razmislimo že sedaj.

Ladjar Vrmek

BELA KRAJINA je 12. oktobra odplula z Reke
BIHAC je 16. oktobra prispel v Rotterdam
BLEJ je 16. oktobra priplul iz Pirana v Trst
BOHINJ je na poti iz New Yorka proti Sredozemlju
BOVEC je 17. oktobra prispel iz Kopra v New York
DUBROVNIK je 15. oktobra na poti proti Emdenu prispel v Gibraltar
GORANKA je 15. oktobra pristala v Tunisu
GORENSKA je 12. oktobra priplula iz Adena v Port Said
KOROTAN razklada tovor v japonskih pristaniščih
LJUBLJANA je 13. oktobra odplula iz Šibenika proti Zdanovu
MARTIN KRPAN je na poti z Malte proti Štazu
PIRAN natovarja blago v Longview
POHORJE je na poti iz Emdena proti Italiji 13. oktobra priplul v Gibraltar
ROG je 13. oktobra odplul iz Cuddalore proti Mangalore
TREBOVLJE je 19. oktobra odplul iz ZDA proti Sredozemlju
ZELENGORA je 12. oktobra prispela v Monfalcone (Tržič)

POVEČANJE OBDELOVALNIH POVRŠIN V METOHIJI

Na Kosovem in v Metohiji bodo v naslednjih letih pridobili nadaljnjih 20 tisoč hektarov površin, ki so sedaj v glavnem poraščene z grmičevjem. Velike komplekse te odlične zemlje bodo v glavnem zasadili s trto in sadovnjaki.

Ni nobenega dvoma, da zavzemajo konzerve v naši prehrani čedalje pomembnejše mesto. Toda naša trditve je le preveč optimistična, kajti strokovnjaki kulinarčne umetnosti pri nas vztrajajo na tem, da naši ljudje še niso premagali odpora do konzervirane hrane, čeprav v isti sapi navajajo prepričljive prednosti te vrste živil: strokovno sestavo konzervirane hrane z bogatim zastopstvom vitaminskih snovi in njeno kalorično vrednost, praktičnost konzerv glede na čas priprave jedi in podobno.

Čedalje večjo potrošnjo konzerv upoštevajo tudi naše tovarne oziroma živilski kombinati, ki nenehno večajo obseg proizvodnje in izbor konzervirane hrane. Vendar jemlje naša industrija v glavnem za merilo tuje odjemalce in njih potrošnjo konzerv in ni pretirana trditve, da so

jugoslovanska konzervirana živila postala v svetu že pojem kvalitete. Da — samo v svetu, kajti ob domačem tržišču bi naša konzervna industrija preživljala slabe čase.

ZARES NEPRILJUBLJENOST KONSERV?

Nikakor, kajti jugoslovanski potrošnik je prav tako spoznal prednost konzervirane hrane in predvsem njeno praktično vrednost. Vendar je

kljub temu le pri neznatnem odstotku gospodinjstev dobila konzervirana hrana stalno mesto na jedilniku. Marsikje pa je konzerva izhod za silo zaradi stiske s časom. Sorazmerno največji potrošniki konzerv so nedvomno turisti, marsikje so zaposleni poskušali najti izhod za svoje malice v tej hrani, dokaj radi pa se je poslužujejo tudi prehodni gostje v naših gostiščih, delikatesah in podobno.

Konzervirana hrana torej očitno ustreza okusu naših ljudi, pač pa je najčešče cena konzerv edina pregraja do potrošnika.

PO SLEDOVH DELAMARISOVIH PROIZVODOV

O pretiranih maržah trgovin je bilo že mnogo govora, zato tudi konzerve niso izjemen prodajni artikel. Trideset in več odstotni pribitek je v večini trgovin v praksi trgovanja, tako da ve potrošnik že vnaprej, koliko je dobila trgovina zgolj za svoje posredništvo.

Med artikli, ki jih potrošnik v naših trgovinah čestokrat tehta s pogledom, vendar se le težko odloči za nakup, so vsekakor ribje konzerve, ki so sorazmerno drage že zaradi visokih proizvodnih stroškov, zahtevne embalaže in podobno.

Toda trgovine so v navajanju cen močno prekosile gostišča in delikatese, čeprav nimajo za to nobenih razlogov. Vzemimo za primer gostinsko podjetje »Jadrana« v Postojni, kjer imajo za edino vrsto konzerv — sardine v olju — kar dvojno ceno: v kavarni 150 din, v restavraciji oziroma kuhinji pa 180 din za komad. Cena proizvajalca: 100 din. Enak proizvod velevja v gostišču »Zmaga« v Ilirski Bi-

strici 140 din, v kavarni »Sport« 130 din, kar je hkrati najnižja cena za ta artikel v gostiščih, ki smo jih obiskali.

Tudi turistična pasteta, ki naj bi imela zaradi dostopne cene in odlične kakovosti največ stalnih odjemalcev, je postala predmet navijanja cen. Tako so prodajno ceno tovarne — 43 dinarjev — »pretopili« v hrpeliški restavraciji »Jadrana« in v njenem buffetu ob glavni cesti v 70 din, v buffetu Autocommerce Koper v 75 din, v gostišču »Pri Lazarju« pa so jih prodajali kar po 150 dinarjev itd.

POVSOD SLAB IZBOR

Razen tega, da so cene konzerv v gostiščih in delikatesah pretirano visoke, je tudi izbor tega blaga minimalen. Med 15 različnimi vrstami ribjih konzerv, ki jih proizvajajo v Delamarisu in se njih cena suče od 43 do 110 din (z izjemo inčunovih obročkov, ki so po 130 din), je povsod moč dobiti kvečjemu štiri različne artikle konzerviranih rib.

Prodajalci ribjih konzerv v gostiščih in delikatesah se tudi radi izgovarjajo na višje nabavne cene, vendar v Delamarisu pravijo, da so v zadnjih letih komaj kaj zvišali cene svojih proizvodov. To dovolj zgovorno potrjuje tudi razpon cen za posamezne artikle, kot navajamo zgoraj. Takšna je torej ta stvar s konzervami. Naj si jih naši ljudje še kako želijo, so v primerjavi z drugo hrano po zaslugi preprodajalcev predrage, da bi jih lahko bolj trošili. Če potrošniki vabijo na pogostejši obhod tržne inšpektorije, tega vsekakor ne počnejo iz zlobe, ampak samo zato, da bi se lahko česče posladkali s ceninimi konzerviranimi ribami.

(bb)

Obzir na psu

To mesto, ta Piran, ja nič mu ni reči. Je turistično, starinsko mesto, stisnjeno kakor ovčja čreda, in zanimivo. Lahko marsikaj vidiš in tudi slišiš. Predvsem slišiš...

Ze nekaj let me je vabil prijatelj: tak pridi no že, morje je tu, star duh v starem telesu. In letos se ni dalo več izgovarjati se z boleznimi, pobral sem torbe in svoje lepe otroke, hajdi, sem rekel. Peljali smo se po novi lepi cesti, po soncu in asfaltu naravnost v Piran. Vidimo prijatelja, kako menca z rokami. Tudi on nas vidi. Pelje nas domov. Vsi smo srečni: jaz, moja žena Latvica, sinovi Zrno, Nitkica, Kokokolešček in prijatelj Mir. Doma pa, jasno, gostija. Zaradi obzira sem stišal svojo deco na sobno jakost.

— Bodite tišji, vidite, da je ulica kot kanal ozka. Vse se sliši. Vprašaj te strička. Tako je pač mesto.

Prijatelj je pokimal. Otroci so se zresnili. To imajo po ženi. Svoje otroke zlahka prepričam, če imam prav. Zato so bili doma tiho, na obali pa so divjali in pustošili kakor uragan Clara. Ampak ko smo se šli gostiti, se je nenadoma sosednega okna nagnila ženska. Prijatelju sem rekel, da bo padla, skušal sem opozoriti gospo.

— Marjan, Mira! — je gospa vabila svojo dečico.

Potem pa, ko je dečica namerno ni hotela slišati:

— Prekleti vamp, gobec ti bom stolka. Boš že prišel gor!

Dečica je vpila:

— Marjan me je ugriznil. Marjan me je...

Gospa pa:

— Čak me prasec. Madona santa!

Slišali smo jo, kako se je poglala po stopnicah. Tresk, reski! Orokra sta zatuliла kakor lačna volčica. Tulila sta, gospa pa je vpila:

— Prasec umazani, u madona, pa sem rekla, da bodi tu, doma. Kje se vlačiš?

— Bil, bil sem samo tamle...!

— Nič, tamle, tu bi moral biti. Ne haj tuliti!

Pogledali smo prijatelja. Kot fin človek je zaprl okno. Druga se ni dala. Vprašal sem ga, če je to mogoče, ali je bil to slušni privid. Fata! Prijatelj me je vzradostil. Ni bila fata.

In prišla je noč. Morje je dihlo, valčki so siliли na kopno. In luna. Dragi moji, luna je v Piranu tako lepo vzgojena. Mižika! Otroci in žena so že zgodaj legli. Ko sva s prijateljem ob očetovski uri (ob 23.) stopila čez hišni prag na počitek, se je, jaz ne vem od kod, oglasila Marina. Zateglo, pasje. In gospa s sosednjega okna si je z užitek, po trudopnem dnevu, privoščila lepe in glasne nočne muzike. Menda me je hotela prepričati, da zna tudi igrati na radio. Ne le vpiti. In da se hoče opravičiti za svoj grlati glas. Zapri sem okno. Pa se ni dalo ubraniti vsiljivega orkestra. Potem je gospa zaprla ustece sladkopolne melodije. Nagnila se je skozi okno in poklicala oddaljeno sosedo.

— Gospa Fučifati, ali spite? Hej, Fučifati!

— Niente, signora Plajba, razmišljam. Danes sem kupila salat e carni, vse zanič. Rečem vam, vse fuji!

— Ja, ja — je rekla signora Plajba — težko je živeti, ko turisti vse požrejo. In gospa Plajba je »oplajbala« vse mesto, niti župniku ni prizanesla. Okoli treh zjutraj sta gospa Fučifati in Plajba legli.

Potlej pa so začeli piranski psički svojo gonjo. Lajali so naporno in dosledno do zore. Kakor na kmetih. Psi v Piranu! Čemu?

Naslednji dan.

Sam se vračam ob samski uri, ura je ena zjutraj. Pri gospo Plajbi je tema. »Fala sinu oca i ocu sinu!« Spomnil sem se, da je zgodaj zjutraj nenehno bedela s svojega okna nad svojima otrokoma.

— Kako hodita! Kaj govorita! Ne premaknita se od vrat! Danes jih bosta fasala! Roke dad od ust! Pokličita teto Fučifati. Nesi tolo v cason! Ne drgni nosu...! Skratka same komande, nemogoče, strašne. Tudi najboljemu vojaku bi se zmešalo, če bi mu oficir ukazoval v takem zaporedju. Grešil bi, tudi če ne bi hotel. No, in zdaj je tema. Spi, Plajba! Ležem.

Nenadoma pa... Saj to ni res!

Gospa Plajba je prebudila otroke in jih tepe. Kazen! Kazen! Nočna rihta!

— Mamica ne! Mamica nikar!

Hočem zdvijati. Pa so prenehali. Otroka stočeta in nazadnje zgineta v sen. Plajba pa prižge radio in hladni svoje bodečežilne živce.

Tretji dan. Poiščem drugo stanovanje. Prijatelju se hinavsko zahvalim. Zalostno me gleda, preklinja Plajbo in signoro Fučifati. Zdej sem le rešen, si mislim. Spet je noč in ležemo.

Okoli polnoči pa prileti v moje čelo pol obrigenega jabolka. To je pa višek! Prižgem luč in pogledam na svojega Kokokoleščka. Spi, Jehova! Od kod ta svinjarija. Gledam po ulici. Prazna. Sosednja hiša je zresnela. Ležem. Od nekod hihot. Ropota. Prevrnejo se stoli.

Četrti dan.

Našel sem drugo stanovanje. Spet je noč in ležemo. Poslušam ubran družinski prepri. Dovolite nekaj odlomkov.

— Si bila z njim? Iskal sem te celo noč. Packa.

— Nisem, če ti rečem, bili smo z Rufko in Kufko. Jaz sem pa tebe

(Nadaljevanje na 10. strani)

Poceni iz tovarne — toda predrage na trgu

SLOVENSKA ISTRA SE JE VKLJUČILA V OSVOBODILNI BOJ JUGOSLOVANSKIH NARODOV

TOČNO DVAJSET LET JE ZDAJ

Te dni — 22. oktobra — bo minilo dvajset let, ko so se zavedni tovariši v Slovenski Istri povezali z Osvobodilno fronto slovenskega naroda.

KPI je imela v Slovenski Istri dobre pogoje za odločno in revolucionarno borbo proti fašizmu, vendar teh pogojev ni umela izrabiti. Komunistična partija v Istri je zaradi aretacij in pregnanstva glavnih voditeljev kmalu ostala brez glavnega vodstva in brez zveze s Slovenijo. Na KPI ni bilo več moč računati, zato ni nič čudnega, da so začeli komunisti v Slovenski Istri iskati stikov s KPS. V ta namen so se v prvih dneh oktobra leta 1941 sestali Anton Bernetič, Ivan Cah in Ivan Jakomin in razpravljali o tem, kako bi se povezali z OF v Sloveniji. Sklenili so, da bo treba poiskati zvezo preko Florijana Rojca iz Kubeda, ki je tedaj služil na italijanskem bloku v Planini pri Postojni. On naj bi poiskal zvezo s kakšnim vodilnim članom OF. V ta namen so poslali v Planino Petra Rojca in Mirka Daršca iz Kubeda. Tja sta se odpeljala s kolesom. Svoje poslanstvo sta dobro opravila. Florijanu Rojcu je uspelo dobiti preko družine Kolarjevih zvezo s Francem Benčanom iz Planine, le-ta pa ga je povezal s funkcionarjem OF Oskarjem Kovačičem. Rojce mu je sporočil prošnjo domačinov in mu natančno orisal kraj, kjer bo našel Antona Bernetiča. 22. oktobra se je Oskar Kovačič, njegovo ilegalno ime je bilo Anton Polak, oglasil pri Bernetiču v Kortinah pri Rižani. Predstavil se mu je kot funkcionar Osvobodilne fronte. Še istega večera je Bernetič odvedel Kovačiča k Ivanu Cahu v Bertose nad Rižano. Tam je ostal Kovačič dva dni. Bernetiču in Cahu je pojasnjeval cilje OF, jima dajal obširna in izčrpna navodila o tem,

kako organizirati kadre OF, kako ustanavljati odbore OF in kako organizirati ljudstvo v oborožen upor proti fašizmu itd. Tretjega dne je odšel Kovačič proti Trstu. Preden se je poslovil, je obljubil, da se bo čez nekaj mesecev spet vrnil.

Bernetič in Cah sta takoj pripravila načrt dela. Tedaj je bilo v Slovenski Istri in v delu tržaške okolice več kot 20 trojk KP. Bernetič in Cah sta si delo razdelila tako, da sta obiskala vse trojke in da sta vse njihove zastopnike seznanila s Kovačičevimi navodili. Tako sta povezala v Gabrovici Franca in Romana Ivančiča, ki sta imela preko Jožeta Ivančiča iz Domjete organizirano mrežo v delu tržaške okolice. V Škofijah Bruna Klariča, v Dekanih Avgusta Furlaniča, v Bertokih Vincenca Kocjančiča, v Šmarjah Franca Kocjančiča, v Loparju Otilija Dobrinjo, v Kortinah Albina Kofola, v Loki Jožeta Rodelo, v Bazovici Ivana Cunjo, v Kubedu Ivana Jakomina, v Černotičah Ivana Škorjo, v Podgorju Ivana Filipiča in v Prešnici Albina in Antona Pečarja. Ti zastopniki pa so seznanili z nalogami OF člane trojk v svoji in sosednji vasi.

Začetek je bil zadovoljiv, zato smo upali, da bomo v nekaj mesecih razporedili mrežo odborov OF po vseh vaseh Slovenske Istre. V začetku decembra 1941 pa so v Trstu aretirali Oskarja Kovačiča — Antona Polaka — in naše delo je za več mesecev zastalo. Kljub težkim pogojem dela v fašistični Italiji pa je naša borba vendarle rodila bogate sadove. Že pred zlomom fašistične Italije je uspelo v Slovenski Istri ustanoviti s pomočjo Antona Siblja-Stjenke, Darka Marušiča-Blaža, Vidka Žičiča in domačih aktivistov OK KPS za Slovensko Istro sedem rajonskih odborov OF in nad štiri-

rideset terenskih odborov OF. Razen tega je tedaj odšlo v partizane več tovarišev, med njimi je odšel 5. marca 1943 Andrej Žerjul iz Gabrovic, v maju istega leta Valerij Jakomin iz Pobegov in Albin Kocjančič iz Cepkov-Rižana. Istega leta, 12. aprila, je začela na raznih položajih delovati tudi partizanska tehnika. Središče osvobodilnega gibanja za Slovensko Istro je bilo pri Ivanu Cahu. Po razpadu fašistične Italije je ob koncu leta 1943 delalo v okrožju Slovenske Istre OK KPS, OOOOF z devetimi rajonskimi odbori OF in 94 terenskimi odbori OF, gospodarska komisija itd.

I. C.-I.

KAKO JE REŠILA VPRAŠANJE IZOBRAŽEVANJA TOVARNA MEHANOTEHNIKA V IZOLI

Povečana storilnost je le ena izmed posledic

Iz razgovora z voditeljico tovarniškega Centra za izobraževanje in vzgajanje Lojzko Čotarjevo

Pospesen razvoj in prehod k novemu gospodarskemu sistemu postavlja vse večje naloge pred našega proizvajalca in upravljalca. Ob vsem tem so posebno v ospredju neskladnosti med stanjem in potrebami po strokovnih kadrih v naših podjetjih in ustanovah.

Tovarna Mehanotehnika v Izoli skuša reševati ta vprašanja s Centrom za izobraževanje in vzgajanje, ki ga je ustanovila letos. Program dela Centra so vskladili s planom potreb po kadrih oz. s proizvodnim načrtom tovarne.

Program zajema izobraževanje na delovnem mestu, seminarje in predavanja in končno izobraževanje izven podjetja.

Prvi del izobraževanja, ki je vezano na samo delovno mesto, skušajo izvajati tako, da ne moti proizvodnje. Posebni inštruktorji so po posameznih oddelkih svojega dela zadolženi še za poučevanje, in sicer po načelih aktivne metode in tehnike. Sestavili so učne načrte, prilagojene potrebam posameznih delovnih mest. To je bilo dolgotrajno delo in eno najzahtevnejših poglavlj v izobraževalni službi. Upoštevali so potrebno praktično znanje, kot tudi nujno teorijo.

Začetek seveda ni bil lahek in zdelo se je, da se bo zataknilo prav pri izdelavi učnih načrtov. Led je prebil oddelki elektro-motorčkov, kjer je kontrola rezultatov najlažja zaradi specifičnega značaja dela, ki predstavlja predvsem montažo. Za ta oddelk so usposobili 10 delavcev, ki so postali sicer specialisti za svoje delovno mesto, vendar pa jim to ne priznava tudi kvalifikacije. Res pa

Mladi brigadirji delavsko-kmečke VIII. kopske MDB »Anton Sibelja-Stjenka« na Cesti bratstva in enotnosti v vasi Preševo v južni Srbiji dosegajo lepe uspehe pri delu in v naselju. Prizadevajo si, da bi prinesli domov še lepša priznanja, kot pa so jih dosegli njihovi predniki. S trase pošiljajo lepe pozdrave vsem svojem, prijateljem in znancom

je, da je storilnost takega delavca mnogo večja in s tem tudi njegovi osebni dohodki. Vodstvo podjetja lahko z zadovoljstvom ugotavlja, da je proizvodnja v tem oddelku vidno narasla in da se je zmanjšal odpadni material.

Razen tega izobraževalnega področja je skrb Centra tudi sistematično in organizirano uvajanje novih delavcev v delo tovarne. V okvirni program so zapisali take točke: podjetje, razmerje podjetje — delavec, medosebni odnosi, higiensko-tehnična varnost, delavsko samoupravljanje, društva in organizacije v podjetju in ogled tovarne. Skozi take seminarje

mešnikom zborov delavcev ekonomskih enot. Trideset udeležencev je obiskovalo enotedenski seminar. Skozi izobraževalni center Mehanotehnike je šlo do zdaj že okrog 100 ljudi in kontrola je dala zadovoljive rezultate v primerjavi s prejšnjim stanjem.

Razen v svojem Centru skrbi tovarna še za izobraževanje izven podjetja, in sicer na raznih strokovnih, srednjih, višjih in visokih šolah. Tako ima tovarna do zdaj 14 rednih in 9 izrednih študentov, za letošnje šolsko leto pa je razpisala še 19 študentov. Poleg tega študentiranj pošiljajo ljudi v zunanje občasne strokovne tečaje in seminarje, ki jih organizirajo razni zavodi in združenja. V pripravi ima Center zdaj strojeplni tečaj, ki naj bi usposobil na delovnem mestu zlasti žensko delovno silo.

Tovarna je uspešno rešila tudi vprašanje finančnih sredstev za izobraževanje. Trenutno črpajo še iz lanskega leta ostali sklad za kadre, letos pa lahko koristijo do višine 1 procenta izplačilnih osebnih dohodkov v breme materialnih stroškov. Čeprav je za zdaj še vse to strokovno izobraževanje na začetku poti in lahko zato izkaže le skromne rezultate, se tako vodstvo podjetja kot sindikalna podružnica zavedata, da bodo le strokovno in splošno razgledani kadri lahko kos gospodarskemu razvoju in vedno večjim zahtevam tržišča.

Center za izobraževanje in vzgajanje je Mehanotehnika razdelila v dva oddelka: za odrasle in za mladino ter pionirje. Spregovorili smo nekaj o oddelku za odrasle, prihodnjič pa podrobneje o vzgajanju mladine in pionirjev. Z. L.

Razgovori

Je šlo do zdaj že več kot 20 delavcev in anketa, ki so jo izvedli pozneje med njimi, je pokazala dobre rezultate. V samem proizvodnem procesu pa se je izkazalo, da so se tisti delavci, ki so šli skozi te seminarje, veliko hitreje znašli v proizvodnem procesu kot prejšnji.

Posebni tečaji, seminarji, predavanja in posvetovanja dajejo delavcem dopolnilno izobraževanje, ki ga obenem bolj usposablja kot proizvajalca in upravljalca. To se je izkazalo posebno s prehodom na nov ekonomski sistem, ko je bilo nujno posredovati več družbeno ekonomskega znanja posebno predsednikom in na-

Znatno boljši odkup jabolk

Kmetovalci na Ilirskobistriškem z zadovoljstvom ugotavljajo, da poteka odkup jabolk znatno bolje kot pred nedavnim odkup češpelj. Sicer je odkupna mreža še vedno boleča točka tudi v ilirskobistriški občini, vendar je letošnja sadna letina tako bogata, da kmetovalci, ki občutno pogre-

šajo mlade delovne sile, ne morejo pospraviti pridelka sadja v celoti.

Medtem ko na eni strani ugotavljajo neslušten pridelek sadja, pa so na drugi strani precej prikrajšani zaradi manjšega pridelka krompirja.

ANGEL PEČARIČ IZ POBEGOV PO DOLGEM TAVANJU V TUJINI

po devetih letih spet srečen doma

— Moja življenjska pot poznaš prav tako dobro kot jaz, ker sva iz iste vasi: veš, kdo je moj oče, poznal si mojo mater, poznal tudi moja dva brata in sestro.

Znano ti je, da sem se rodil v revni bajtarski družini, v kateri smo imeli bel kruh samo za velike praznike. Oče in mati sta se trudila, da bi ne živeli v stalnem pomanjkanju, a razmere so bile pod Italijo trde in neizprosne; nikjer ni bilo dela, nikjer zaslužka... pa kaj bi ti dalje o tem pripovedoval, saj si vse to tudi sam poskusil. Le da je bilo meni še huje, ker sem že v rani mladosti izgubil svojo ljubljeno mater.

Med drugo svetovno vojno sem bil še otrok, ki je hrepenel, da bi bilo tudi nam bajtarjem nekoč bolje.

Potem je prišla svoboda. Takrat sem bil star komaj 15 let. Kako živo sem se vedno tudi v daljnih krajih spominjal svojih ljudi in krajev. Nezaporni so mi ostali v spominu zlasti pretresljivi dogodki iz dveh oktobrskih dni leta 1943; čeprav mi je bilo šele 13 let, sem se spominjal tistih 16 svojcev, ki so jih tedaj pokosili rafali nemških strojníc in brzostrelk in katerih imena so danes skupno z drugimi 17 padlimi vaščani vklesana na marmornati plošči našega spomenika.

Pred 9 leti sem zapustil svojo družino in se podal v tuje dežele. Gnala me je radovednost in želja, da bi videl in spoznal tuje kraje in ljudi.

Po 9 letih se je torej Angel Pečarič iz Pobegov spet vrnil k svojim. Prišel je tudi k nam, da bi nas pozdravil po tolikih letih. Vsi v družini smo ga bili veseli. Da bi le videli, s kakšnim zanimanjem smo ga poslušali, ko nam je pripovedoval o svojih doživljajih iz daljnih Avstralije. In kako smo ga »bombardirali« z vprašanji, kaj vse smo želeli od nje-ga zvedeti.

No, ko smo tako »spoznali« Avstralijo »podolgem in počez«, sem imel z mladim Pečaričem daljši pogovor, ki ga bom skušal čimbolj verno obnoviti:

— Kje vse si se potikal v teh dolgih 9 letih, Angel?

— Ko sem zapustil svoj rojstni kraj, sem bil nekaj časa v Trstu. Od tu sem prišel v Avstralijo, kjer sem v bližini Beljaka skoraj leto in pol delal pri nekem veleposelniku v gozdovih. Ker sem bil dober delavec, me je imel rad. Ves ta čas pa sem mislil in se pripravljal na odhod v Avstralijo. Mikalo me je, da bi videl in spoznal še druge dežele in ljudi. Stevilne komisije in misije so me pregledale do obisti; pravim do obisti, ker jih je predvsem zanimalo, če imam močne mišice, zdrave zobe...

kratka, z mano je bilo kot s konjem na sejmju — okoli mene so se sukali padarji, mešetarji in kupci. Ker sem bil zdrav kot dren in v pravem smislu korenjak — sem odlično prestal vse »izpite«. Ko sem avstralskemu gospodarju pokazal »dokumente« o opravljenih izpitih, je bil hudo poklapan, saj mi je takoj dejal, da mi zviša plačo za 30 odstotkov, če bi ostal pri njem.

Odšel pa sem raje na daljno pot čez veliko lužo.

Kot vse evropske in druge emigrante so v Avstraliji tudi mene spravili v zbirna delovna taborišča, ki jim pravijo campi in so nekakšne borze dela. Dokler je človek v takem campu in čaka na delodajalca, ga država nekako hrani, brž ko ga zapusti, pa postane »sam svoj gospod«. Prva leta je še nekako šlo, ker je bilo možnost za zaposlitev vsaj pri najtežjih delih veliko, v zadnjem času, ko je prišlo tudi v Avstralijo do depresije in precejšnje brezposelnosti, pa so se razmere zelo poslabšale.

Izseljenci morajo v nedogled čakati v teh campih, v katerih je prišlo v zadnjem času celo do precejšnjih neredov, demonstracij in pretepov s policijo. Vsak emigrant se zlasti zdaj boji zapustiti ta zbirna delovna ta-

borišča, kjer ima zagotovljeno vsaj hrano. Mnogi so seveda poskusili na lastno pest iskati delo in zapustiti te centre, a ti njihovi poskusi so povsem nič zlastno končajo. Mnogi tavajo po Avstraliji iz kraja v kraj, a dela ne dobijo nikjer. Sam sem videl veliko tragičnih prizorov, ko so bili ti ljudje prisiljeni, ker nimajo nobenih sredstev, spati na ulicah. Morda mi tega ne boš verjel, ker misliš, da govorim tako, ker sem v rani domov in delam nekako »propagando«.

Tu se je mladi Pečarič ustavil in iz denarnice potegnil stran nekoga časopisa.

Bila je to že nekoliko zmečkana stran avstralskega lista — Sunda Mirror z dne 23. julija letos. Na tej strani sem zagledal sliko mladega zakonskega para iz Zagreba — Ivana in Ane Cvetkovič, pod sliko pa velik naslov »Tragedija emigrantov brez dela« in podnaslovom »We have nothing but each other« (Nimava ničesar kot drug drugega).

Potem sem z zanimanjem prevajal članek, ki se dobesedno glasi:

»Ivan in Ana, stara po 27 let, sta jugoslovanska emigranta. V Avstralijo sta prispela na ladji Flaminia v maju.

Od takrat je Ivan delal le pet dni kot pomočnik pleskarja. To je bila pogodbena zaposlitev.

Ivan je končal ekonomsko fakulteto na zagrebški Univerzi. Preden je zapustil Zagreb, je bil ekonomski svetnik na nekem uradu z obetajočo prihodnostjo.

Ana, ki je diplomirala na pravni fakulteti zagrebške Univerze, je bila nameščena pri sodišču v Zagrebu.

Ivan in Ana sta se poročila po končani študiji.

Ivan je govoril v hrvaščini prek

tolmača; čeprav nekoliko razume naš jezik, ga vendar ne obvlada tako, da bi lahko govoril brez velikih težav. Ana tudi ne govori dobro angleško. Skušala je najti zaposlitev kot snalžika v uradih, a ji ni uspelo.

In Ana je noseča. Ker razen nekaj pomoči od jugoslovanskih prijateljev in malenkostne tedenske podpore nimata drugih sredstev, sta primorana Cvetkovičeva spati na ulici.

Ta krepki mladi par, z izvrstnimi zobmi, svežo barvo kože in lepim vedenjem je zapustil Jugoslavijo iz razlogov, o katerih noče govoriti. Ima namreč tam sorodnike!

V Trstu sta prvič prišla v stik z National Catholic Welfare Society (Dobrodelno katoliško društvo), ki jima je pripravilo, naj se obrneta na Avstralsko misijo (Australian Mission). Pri tej misiji so jima obljubili novo svobodno življenje in v Avstralijo sta odpotovala 8 mesecev potem, ko sta zapustila Zagreb.

Pri tej misiji so nama dejali, da bova našla v Avstraliji prosperitetno in demokratično deželo, de Ivan, kjer je veliko možnosti za zaposlitev.

Dejali so nama tudi, da bo moralo zaradi težav z jezikom preteči nekaj časa, preden bom lahko jaz dobil zaposlitev v svoji stroki, morda pa sploh ne bo treba dolgo čakati. Medtem pa sem bil pripravljen poprijeti za vsakršno delo, ki bi mi bilo obljubljeno.

Jaz sem popolnoma obupan. Z Ano gledava zaskrbljeno na to veliko novo življenje.

V Avstraliji sta se najprej ustavila v Bonegilli. Toda nobenih izgledov ni bilo, da bi se lahko zaposlila.

Nek njun nekdanji jugoslovanski prijatelj, ki živi v Sydneyu, jima je

rekel, naj prideta v to mesto, kjer da so večje možnosti za morebitno zaposlitev.

Toda dlna zaposlitev je bila za Ivana 5 dni plesarskega dela in za Ano — ničesar! —

— Vidiš, da ni to moja »propaganda« — pravi mladi Pečarič, ko sem mu vrnil časopis.

— In ti, Angel, kako se je pa tebi godilo?

— Bilo bi predolgo, če bi hotel natančno opisovati svoje delo in življenje v Avstraliji. Nekaj časa sem delal na plantažah sladkornega trsa. Delal sem tudi pri raznih firmah, ki postavljajo v Avstraliji električne daljnovode visoke napetosti. Brž, ko je bilo neko delo končano, si je bilo treba iskati drugo. To pa ni lahko.

Ker sem bil ves čas svojega bivanja v Avstraliji daleč od glavnih mestnih in industrijskih središč, sem lahko nekaj težko prisluzenega denarja tudi shranil. Seveda pa si nisem kupil avtomobila. Tudi zabave in sploh družabnega življenja je bilo bore malo. Spali smo v barakah in največ, kar smo si lahko privoščili, je bilo, da smo se napili avstralskega piva. Zabavišča in kino dvorane so bile daleč. Razen tega pa sem hotel nekaj prihraniti, ker sem se namreč že zdavnaj odločil za povratek v domovino...

— No, zdaj si doma, spet med svojimi. Kdaj pa se misliš zaposliti in kje?

— Predvsem naj poudarim, da sem zelo zadovoljen, ker sem spet doma, spet bogatejši na dragocenih izkušnjah, ki si jih lahko človek pridobi v življenju. Zaposlil se bom seveda kmalu, zdaj pa še ne morem reči, do katerega podjetja se bom obrnil.

— Pa še tole? ali lahko kaj napišem o vsem tem, kar si mi povedal?

— Seveda lahko napišeš vse, kar sem ti povedal, ker je to resnica, samo delček tistega, kar sem doživel v tolikih letih. Pa še to napiši: hvalen sem našim oblastem, naši skupnosti, da mi je omogočila povratek v domovino.

ANGEL BERTOK

OTROŠKO VARSTVO

Problemi, o katerih razpravljamo:

je naloga komune
in stanovanjske skupnosti

Na skupni seji republiškega zbora in zbora proizvajalcev je Ljudska skupščina LR Slovenije na svoji seji konec septembra obravnavala nalogo komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu. Pretekli teden je na svoji seji tudi Izvršni svet LRS sprejel predlog te resolucije, o kateri bo razpravljala zdaj Ljudska skupščina.

Resolucija o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu je razdeljena na šest poglavij:

1. Temeljna načela: Ker je otroško varstvo sestavni del splošnih prizadevanj za nove družbene odnose in za izboljšanje življenjskih razmer delovnih ljudi, se mora razvijati vzporedno z družbenim napredkom. Pri tem je treba upoštevati tudi družbeno vzgojne smotre, pri katerih se dopolnjujeta družinska in družbena vzgoja.

KRVODAJALSKA AKCIJA NA HRPELJSKEM

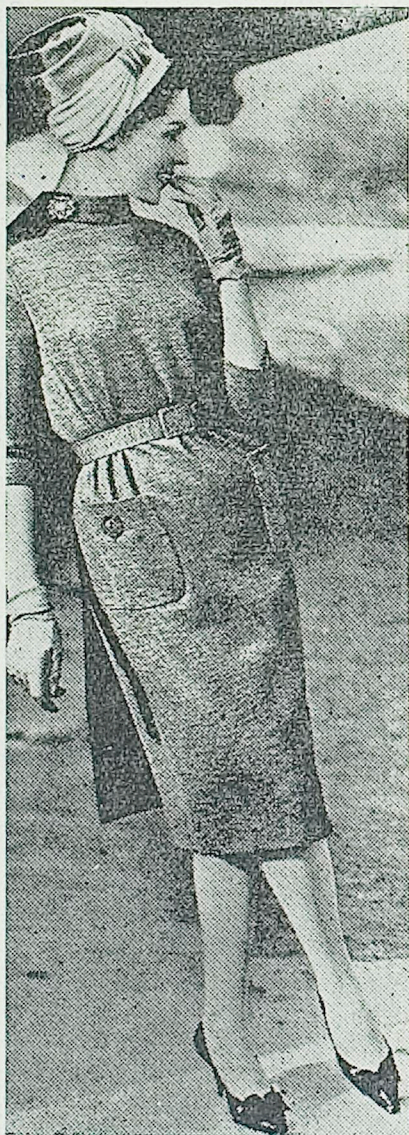
Pretekli teden je bila tudi v hrpeljski občini krvodajalska akcija, na katero se je odzvalo 27 prostovoljcev, ki so dali okrog 27 litrov krvi.

Nekateri kolektivi in sindikalne organizacije žal niso dovolj razumele pomena krvodajalske akcije in so jo podcenjevale, tako da je bila udeležba krvodajalcev teh kolektivov kaj pičila. Tako se je n. pr. iz obrata Iplasa v Podgradu, kjer je 185 zaposlenih delavcev, odzvalo samo 9 krvodajalcev, medtem ko gre vsa pohvala kolektivu obrata Mehanotehna v Materiji, kjer se je od 30 zaposlenih javilo 15 prostovoljnih krvodajalcev.

RE

Berite in širite

»SLOVENSKI JADRAN«

Vsakanja zimska obleka preprostega kroja z dvema praktičnima žepoma. Visoki ovratnik jo zapira tesno ob vratu. Letos so obleke v pasu ohlapne in naravno stisnjene z ozkim pasom.

2. Činitelji pri razvijanju otroškega varstva: Napredek otroškega varstva je odvisen od vseh činiteljev v komuni (starši, stanovanjske skupnosti, ljudski odbori, gospodarske in družbene organizacije).

3. Vloge in naloge strokovnih služb: Strokovne službe v občini naj pomagajo vsem oblikam otroškega varstva uresničevati smot-

AKTUALNA TEMA

tre in naloge v vzgojnem, socialnem in zdravstvenem področju.

4. Organizacija in oblike otroškega varstva: Oblike nastajajo in se razvijajo glede na potrebe in razmere določenega okolja, na pobudo in sodelovanjem ter s podporo zainteresiranih staršev. Oblike otroškega varstva so lahko samostojne ali vezane z drugo vrsto dejavnosti, vsekakor pa morajo nuditi otrokom varno zavetje, preskrbo, zdravo okolje, ustrezno družbo, možnosti za igre in za delo ter vse, kar je potrebno za otrokov vsestranski razvoj.

5. Kadri: Narava otroškega varstva zahteva odgovorno pa tudi strokovno izobraženo osebje.

6. Ustanavljanje in finansiranje: Ustanovitelj preskrbi sred-

stva za gradnjo, opremo, investicijsko vzdrževanje in amortizacijo v skladu z družbenimi težnjami in možnostmi pa tudi sredstva za vzgojno delo. Vsi drugi stroški pa tvorijo ceno usluge, ki jo plačujejo starši. O tej oceni odloča organ družbenega upravljanja, ki tudi gospodari s sredstvi.

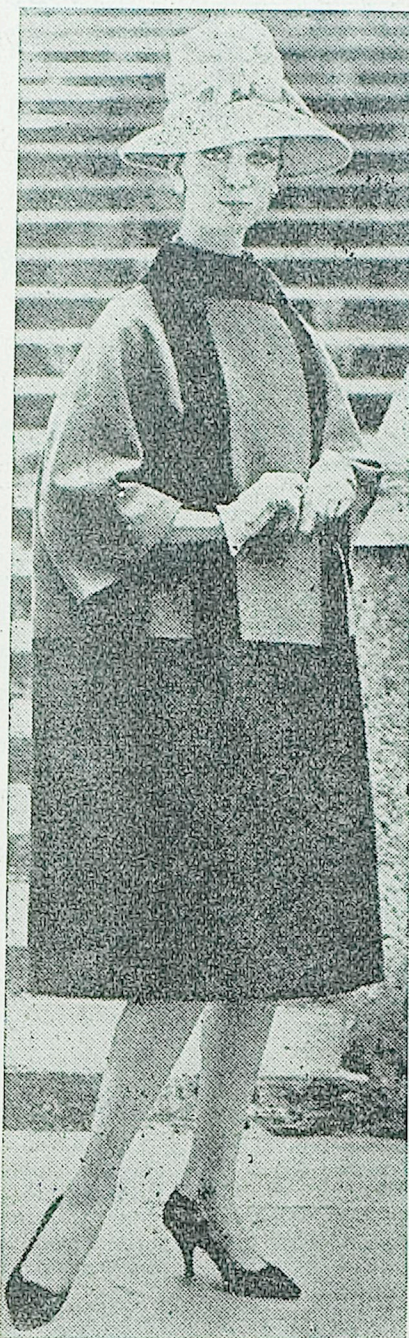
Ko Ljudska skupščina LR Slovenije sprejema resolucijo o nalogah komune in stanovanjske skupnosti pri otroškem varstvu, se zaveda pomembnosti te dejavnosti za oblikovanje mladega rodu in za splošen družbeni napredek. Uresničevanje te resolucije pa bo terjalo polno zavzetost vseh činiteljev v komuni.

OB TEDNU OTROKA V ILIRSKI BISTRICI

Društvo prijateljev mladine je ob Tednu otroka načrtovalo svoj bodoči program dela do konca leta. Izkupiček, ki so ga ustvarili s prodajanjem znamkic v Tednu otroka, so namenili za gradnjo otroškega igrišča.

Med sklepi, ki jih je sprejelo društvo na svoji svečani seji ob Tednu otroka ob navzočnosti predstavnikov ObLO in političnih forumov, je tudi, da bodo razširili svojo dejavnost na vasi in pripravili ustanovitev novih DPM v Jelšanah, Novokračinah, Kuteževem in Knežaku. Člani DPM so še obiskali otroški vrtec v Ilirski Bistrici, kjer je zdaj 37 otrok in je edina tovrstna ustanova v občini. Ob tej priložnosti so podarili otrokom 20.000 din za nabavo igračk.

I. Š.

Praktična kombinacija jesenskega plašča. Uresničimo jo lahko iz dveh ostankov, dosežemo pa prav poseben učinek, ki je tudi v soglasju z modo

RAZPRAVA OKROG ZDRAVSTVENE SLUŽBE V NAŠEM OKRAJU

ZDRAVSTVENI CENTER

lasten za vsako ali skupen za več občin?

Zdravstveni centri predstavljajo organizacijsko in funkcionalno novost v naši zdravstveni službi. Pristojni organi so dolžni, da že v teku tega leta zagotovijo njihovo formiranje. Bližamo se koncu leta, vendar občinski zdravstveni centri še niso ali pa le malokje zaživeli. Vzroki temu niso samo v pomanjkanju izkušenj.

Izhajajoč iz namena zakona in upoštevajoč pomembne ter obsežne naloge občinskih zdravstvenih centrov, naj bi načeloma vsaka občina imela svoj lasten zdravstveni center. To bi bilo idealno stanje, toda vprašanje je, ali se z obstoječim strokovnim kadrom in sredstvi da uresničiti.

Težje se je odločiti v teritorialno manjših in ekonomsko šibkejših občinah, ki večinoma nimajo dovolj zdravstvenega kadra niti za uspešno opravljanje redne zdravstvene službe. Take občine bodo nujno morale, vsaj v začetni fazi iskat rešitev v skupnih zdravstvenih centrih. V tem primeru bosta 2 ali 3 občine (redkokdaj 4 ali več, ker pridemo sicer v nevarnost dupliranja okrajnega zdravstve-

nega centra), sporazumno med seboj in zdravstvenimi zavodi na njihovem področju odločile, da prevzame funkcijo skupnega zdravstvenega centra tisti zdravstveni zavod, ki je strokovno in gravitacijsko za vse ali vsaj za večino ugodnejši. Pri tem bodo seveda morale tudi prispevati svoj delež k skupnemu financiranju tega centra in pogodbeno urediti medsebojna razmerja, pravice in dolžnosti.

Ceprav izhaja taka rešitev iz negativnih elementov pomanjkanja kadra in sredstev, ima tudi svoje pozitivne strani. Ob sedanji upravno-teritorialni razdelitvi predstavlja namreč teritorij 2 do 3 sosednih občin v večini primerov ne samo geografsko-klimatsko in socialno-etnično zaokroženo celoto, pač pa tudi več ali manj sorodno, če že ne homogeno, patološko in higiensko epidemiološko območje (skupno vodovodno mrežje in druge komunalne službe, komunikacije, dnevna migracija zaposlenih, skupna tržišča, več ali manj enaki življenjski pogoji in navade itd.). S tega aspekta bo torej skupni zdravstveni

center celo boljše, širše, bolj perspektivno in uspešneje reševal zdravstveno problematiko svojega območja kot pa bi jo posamezen, v meje svoje komune ozko zaprt zdravstveni center.

Ce vzamemo po teh vidikih v obzir koprski okraj, se nam že na prvi pogled izoblikujejo 3 širša območja, ki vsaka zase tvorijo tako v komunalnem kot patološkem in higiensko-epidemiološkem pogledu zaokroženo celoto s povsem specifično problematiko. Ta je dokaj homogena in skupna in vseh 3 obalnih občinah (Koper, Izola, Piran), obenem pa precej drugačna od tiste v kraško-brkinskem predelu (Sežana, Hrpolje), ki se spet razlikuje od pivoško-notranjskega območja (Postojna, Ilirska Bistrica). Odgovora na vprašanje, kje naj se formirajo občinski zdravstveni centri v koprskem okraju, potemtakem ni težak. V navedenih 3 območjih bo izbira sama po sebi padla na gravitacijsko, organizacijsko in strokovno najugodnejši zdravstveni dom.

Druga prednost medobčinskega zdravstvenega centra je v tem, da ima ta večje kadrovske, strokovne in finančne možnosti, z združenjem sredstev pa tudi večje pogoje za boljše opremljenost s potrebnimi tehničnimi pripomočki.

Negativna stran skupnega občinskega zdravstvenega centra je lahko v zapostavljanju zdravstvene problematike tistih občin, ki so od zunaj pristopile k zdravstvenemu centru občine, na območju katere je zdravstveni zavod, ki ima funkcijo zdravstvenega centra. Praviloma bi te nevarnosti ne smelo biti in zakon jo teoretično odpravlja s tem, ko določa, da tvorijo strokovni svet zdravstvenega centra upravniki vseh zdravstvenih zavodov in strokovnjaki z vsega njegovega območja.

Na njih je, da preko te oblike samouprave tako zapostavljanje že vnaprej onemogućijo. Občinski ljudski odbori pa imajo v pogodbi o ureditvi medsebojnih razmerij v pogledu pravic in dolžnosti do skupnega zdravstvenega centra instrument, s katerim lahko regulirajo tudi to vprašanje.

To je samo nekaj misli, ki govore v glavnem za skupne t. j. medobčinske, delno pa za individualne občinske zdravstvene centre. Odločitev pripada občinskemu ljudskemu odboru, ki naj se pri tem nasloni na mnenje in predloge svojih zdravstvenih zavodov, zdravstvenih delavcev, svetov za zdravstvo, ne nazadnje pa tudi na zbere volivcev in organizacijo SZDL.

CK

PRED NOVO KRVODAJALSKO AKCIJO V OBALNIH OBČINAH

Za uspešno humano akcijo

bodo osnovali po priporočilu občinskega sindikalnega sveta posebne aktivne v sindikalnih podružnicah

Med priporočili, ki jih je dal plenum občinskega sindikalnega sveta v Kopru na podlagi poročila in razprave, je tudi priporočilo vsem sindikalnim podružnicam, naj poskrbe, da bo humana akcija krvodajalstva čimbolj uspešna. Tri obalne občine — Koper, Izola in Piran — imajo nalogo, da v obdobju od 19. oktobra do 31. decembra pridobijo 735 krvodajalcev.

Občinski odbor Rdečega križa v Kopru je zato priporočil vsem sindikalnim podružnicam, naj takoj osnujejo Aktiv za krvodajalstvo. Ta Aktiv bo zbiral prijave, obenem pa skrbel za propagando

in za predavanja. Komisija za krvodajalstvo poudarja, da je v republiškem merilu urejeno tako, da so darovalci krvi prosti tisti dan, ko oddajo kri, in da stroške tega prostega dne krije podjetje ali ustanova.

V pretekli krvodajalski akciji, ki je trajala od 1. maja do 31. julija, je koprška občina uspešno izpolnila svojo nalogo. Preko sindikalnih podružnic je oddalo transfuzijski postaji v Izoli kri 626 krvodajalcev, od tega so bili 203 mladinci od 18. do 25. leta. Plan je bil tako izpolnjen, saj je koprška občina dala povprečno 70 krvodajalcev na teden.

ZAKAJ PRIVAŽATI OD DRUGOD, KO PA LAHKO PRIDELAMO DOMA

Bolj izkoristiti lastne možnosti

V naši republiki ima nedvomno istrski obalni del gotovo najugodnejše podnebne razmere in pogojne za gojitev raznih pomembnih, zlasti ranih kultur. Če pa pogledamo, kaj vse moramo privržati tudi k nam od drugod, celo iz Vojvodine, Srbije, Makedonije, Dalmacije itd. je vsekakor dobro, da še odkrito vprašamo, kdo je tega kriv.

Pričnimo kar pri solati! Vso lansko zimo in še celo spomladi je prihajala solata k nam v Koper, zolo in Piran iz Dalmacije in celo iz Ljubljane, rdeči radič pa z Goriškega. Prvi rani krompir, grah, paradižnik in stročji fižol smo dobivali iz toplih gred v Makedoniji, Lubenice nam prinašajo prav tako od drugod, papriko iz Vojvodine, rano in pozno grozdje iz Makedonije in Srbije itd.

Vse to in še drugo bi mogli pridelovati v naši Slovenski Istri ne samo za lastne potrebe, marveč tudi za prodajo po mestih v notranjosti. Če se izplača Makedoncem urejati tople grede za rano povrtnino, bi se gotovo tudi nam, saj pogoj pri nas niso nič slabši kot tam. Mnogo drugega bi mogli gojiti kar na prostem.

OB KONCU TURISTIČNE SEZONE NA POSTOJSKEM

Sijajna bilanca obiskov in nočitev

Letošnja turistična sezona je brodira zelo ugodne rezultate tudi na Postojnskem. Čeprav še ni na vpogled devetmesečnih periodičnih obračunov poslovanja gostinskih gospodarskih organizacij, je po splošni sodbi že videti, da bo finančni uspeh te panoge letos boljši kot kdajkoli prej.

Posebno poglavje je zlasti grozdje. Vsako leto prihaja k nam prvo od drugod, prav tako tudi pozno, ko pa lahko kupujemo domače, je navadno slabše kvalitete in često še nedozorelo in zato kislo. Ob trgatvi in po trgatvi nam strežejo celo samo že z izabelo, ki

je sicer sladka, a ima trde in težko prebavljive lupine. Ko urejamo nove vinograde za vinsko grozdje, bi jih mogli pač tudi za konzumno, in to istih vrst, katere privržamo od drugod. Ali ne bi mogli naši strokovnjaki misliti na to? R. G.

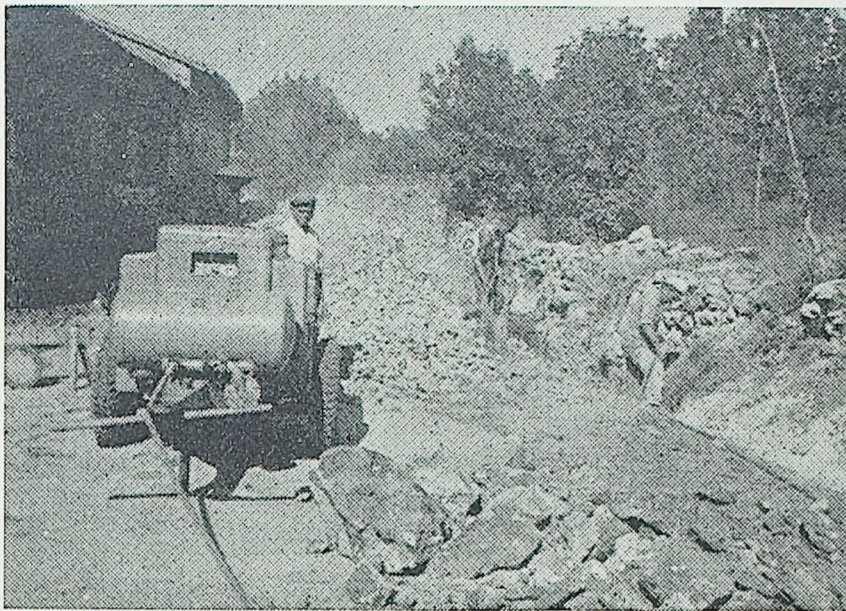
Nizke cene ozimnici v Postojni

V zadnji številki našega lista smo poročali o pripravah za pravočasno in ceneno preskrbo postojnskih potrošnikov s sadjem in zelenjavo za ozimnico.

Pred dnevi pa je kolektiv »Mestnih trgovin« Postojna javno pozval potrošnike, da si pri njih s prednaročili zagotove po zmernih cenah naslednje artikle: jabolka po 25, krompir in zelje po 20 ter čebulo po 68 dinarjev za kilogram. Naročene količine tega blaga bo podjetje dostavljalo potrošnikom po želji tudi na dom.

Ob tej vesti, ki so jo Postojnčani z zadovoljstvom pozdravili, je potrebno dati kolektivu »Mestnih trgovin« ustrezno priznanje.

S tem, da se je odpovedal določenemu dohodku, ki je običajen pri prodaji teh artiklov, je omogočil potrošnikom tako popolno in poceni oskrbo za ozimnico, kot je v Postojni že dolgo vrsto let ni bilo.

Kraševci si gradijo nov vodovod. Slika kaže, kako poteka gradnja sredi vasi Ivanji grad na spodnjem Krašu

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR V SEŽANI JE RAZPRAVLJAL

O vzrokih jalovosti krav na Krašu

Letos so v postojnski občini zelo zadovoljni tudi z bilanco obiskov turističnih postojank, tem bolj zato, ker je močno porasel dotok tujih turistov. Tako je na primer 30. septembra odpadlo od skupnih 261 tisoč obiskov Postojnski jami kar 131.637 obiskov na tuje turiste (lani v istem času 102 tisoč).

V prvih devetih mesecih letos si je komaj znano Pivko jamo ogledalo 1797 ljudi, kar je nekaj manj kot lani. Medtem pa so zabeležili močan porast obiskov v Predjamskem gradu, ki si ga je do konca septembra ogledalo 21.889 ljudi ali pet tisoč več kot lani.

Tudi bilanca turističnih nočitev je letos v Postojni nadvse ugodna. V hotelu, motelu, campingu in v zasebnih sobah so zabeležili skupno 23.686 nočitev. Od tega je odpadlo 16.162 nočitev na tujce in le dobrih 7 tisoč na domače goste. Največ nočitev so imeli v campingu pri Pivki jami (6975), slede pa hotel Javornik (5628), motel na Tržaški cesti (2360) itd. (ma)

Pred mesecem dni je nek odbornik na seji predlagal, naj bi Občinski ljudski odbor Sežana razpravljal o vzrokih, ki imajo za posledico plodnostne motnje pri kravah in junicah. Pojavi da so dokaj pogosti in da vznemirjajo živinorejce. Občinski ljudski odbor je zaprosil Veterinarsko postajo, ki opravlja osemenjevalno službo, naj ugotovi, kaj je na stvari in o zadevi pošlje poročilo.

Tako je bilo že na seji 2. t. m. mogoče slišati podatke in strokovno mnenje Veterinarske postaje Sežana in Kmetijskega zavoda Gorica v Sempetru.

Leta 1954 je bila v bivšem sežanskem okraju zaključena kampanja, ki je imela namen zmanjšati jalovost plemenic na minimum. Veterinarska služba se je tedaj borila proti raznim boleznim, ki so zavzele velik razmah v neurejenih medvojnih razmerah in proti najrazličnejšim spolnim infekcijam in drugim plodnostnim motnjam. Tega leta so strokovnjaki veterinarskega znanstvenega zavoda iz Ljubljane pregledali 7480 goved, od katerih je bilo zdravljenih 1971 primerov, med njimi tudi vsi okuženi bikli. Odstotek plodnosti je znašal tedaj med 73 in 75. Ustanovljeni so bili plemenilni krogi. Leta 1955 je bilo

treba še vedno zdraviti 440 plemenic, medtem ko v naslednjih letih to število znatno pada in ne povzroča več resnih stiski. K temu so pripomogle tudi dobre letine krme, ki je bila res kvalitetna.

V ta čas sovpadla uvedba umetnega osemenjanja. Njen glavni namen je bil, da se za vedno odstranijo nalezljive spolne bolezni in da se začne z vzrejo kvalitetne plemenske živine, ki se je delno že izrodila.

Kljub težavam je umetno osemenjanje dalo dobre rezultate. Ob spremljavi vplivov trga, raznih zootehničnih in administrativnih ukrepov prehaja ekstenzivna živinoreja vedno bolj v intenzivno. V tem tudi tiči vzrok, da zahtevajo živinorejci vedno večjo plodnost plemenic.

V občini sta sedaj dve osemenjevalni področji z dvema osemenjevalcema. Dnevna progna, ki jo prevozi osemenjevalec v vremsko-senožeskem področju z delom Kraša do Dutovelj, je dolga 105 km, drugo — spodnji Kraš z delom novogoriške občine in brez Gornje Branice, je dolga 74 km. V hribovitih predelih so stacionirani še štirje bikli.

Odstotek plodnosti je bil lani na prvem področju 77, na drugem pa 64, ali — glede na število plemenic, sku-

paj 85 odstotkov. Podobni so bili rezultati leta 1959. Letos je odstotek plodnosti nekoliko padel in znaša skupno le 68 (68 v prvem in 67 v drugem področju). Zanimivo je, da je odstotek jalovosti vsako leto na spodnjem Krašu večji kot v gornjem predelu občine.

Lani je bilo zdravljenih 56 plemenic, ki so bile vse iz prvega področja. Zavodski veterinarji iz Renč so ugotovili pri osemenjevalcu tega področja precej površnosti. V drugem področju je osemenjevalec samostojno odpravil vzroke jalovosti in s tem zvišal odstotek plodnosti, čeprav je ta zaradi drugih razlogov (slabša krma) še vedno nižji kot v prvem področju. Če bi tako delal tudi osemenjevalec na gornjem področju, bi bila silka lahko mnogo ugodnejša. K se večjemu uspehu pa bi lahko pripomogla tudi veterinarja v Divači in Komnu, verjetno dovolj časa.

Pri 73 primerih jalovosti je občinski veterinarski inšpektor ugotovil večinoma razne nepravilnosti v spolnih organih, posebno jajčnikov, pri čemer čudi sicer dobra kondicija plemenice. Nekaj je bilo tudi primerov kostolomnice.

Pred kratkim sta strokovnjaka Kmetijskega zavoda Gorica pregledala 165 plemenic. Od teh 51 (ali 31 odstotkov) sploh ni kazala nobenih znakov bolezenskih sprememb. Ta pojav je torej najbolj številčen in najbolj problematičen, tudi zato, ker bo zelo težko ugotoviti prave vzroke jalovosti. Teh primerov je največ v okolici Povirja. Strokovnjaki domnevajo, da je glavni vzrok v krmi, ki je zadnji dve leti vedno bolj revna na rudniških snoveh (pomanjkanje kalcija, fosfora in železa), ki so nujno potrebne za pravilno funkcioniranje jajčnikov. Veterinarska postaja v Sežani je tudi postavila tezo, da utegne na tako stanje vplivati tudi uporaba več močnih krmil domače produkcije. Priprani so, da nekatere serije teh krmil vsebujejo škodljive snovi organskega ali anorganskega izvora, kar pa analitično seveda še ni ugotovljeno. Do takih zaključkov pa prihajajo tudi zaradi pojavov pri prašičih in kokoših ter pri zmanjšanju količine mleka pri kravah na združnih ekonomijah.

Ostali pojavi so redkejši in niso zaskrbljujoči.

Drugo veliko skupino (40 od 165 ali 25 odstotkov pregledanih plemenic) tvorijo pojavi vnetja maternice, tretjo (35 ali 21 odstotkov plemenic) pa preslabo delovanje jajčnikov. Pri tem zadnjem pojavu je vzrok isti kot pri skupini, ki jo tvori 31 odstotkov plemenic (krma). Mnogo teh živali je presuhih in kažejo tudi znake kostolomnice.

Veterinarska postaja v Sežani dodaja, da nepravilno ravnanje tisti živinorejci, ki forsirajo prezgodnje pristavitve krav po teltvi, medtem ko Kmetijski zavod meni, da je na kakovost semena in plodnost plemenic vplivala tudi letošnja vročina.

Čeprav je odstotek plodnostnih motenj letos nekoliko visok, smatrajo strokovnjaki, da ni razloga za vznemirjenje in odločno zavračajo težnjo, da se plemenice, ki se takoj ne osemenijo, pošiljajo k biku, ker je tako ravnanje škodljivo.

Po daljši razpravi, v kateri so bili med drugim izneseni tudi razni primeri površnega in malomarnega ravnanja nekaterih veterinarjev in tehnikov, je ljudski odbor zahteval, da se problemu, ki je za živinorejce v občini zelo važnega pomena, posveti še večja skrb. Nujno je, da dobi Veterinarska postaja še enega tehniko-osemenjevalca za prvo področje, ker je za enega preveliko, in da se od slehernega uslužbenca Veterinarske postaje zahteva večja disciplina pri izpolnjevanju nalog. Glede izbire živinozdravnika pa je ljudski odbor poudaril, da je izbira prosta, ne glede na veterinarski okoliš.

STOVENTNA
JADRAN

v vsako hišo
Slovenskega Primorja

Na kratko

KMALU BOMO IMELI 100 TISOČ TELEVIZORJEV
Do zdaj je prijavljenih v Sloveniji 8.713 televizorjev, od tega v celjskem okraju 457, v goriškem 233, v koprskem 714, v kranjskem okraju 770, v ljubljanskem 2.625, v mariborskem 1.765, v mursko-soboškem 290 in v novomeškem 186. To je bilo stanje 1. julija, danes pa je gotovo že višje. Lani je bilo prijavljenih v naši državi 29.776 televizorjev, letos jih je bilo že okrog 50 tisoč, napovedujejo pa, da jih bo do konca leta že 100 tisoč.

ZA 112 MILIJARD HRANILNIH VLOG
Od začetka leta do konca avgusta so Jugoslovani vložili na hranilne knjižice 71,3 milijarde dinarjev. Po podatkih Narodne banke so se tako vloge povečale na preko 112 milijard ali za 20,3% v primerjavi s preteklim letom.

104 RAZSTAVLJAVCI NA SEJMU ELEKTRONIKE
Za VIII. mednarodni sejem »Sodobna elektronika«, ki bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, se je prijavilo 60 tujih razstavljalcev iz 12 držav ter 44 domačih. Kot vsako leto bodo prikazali najnovejše dosežke in novosti s področja radia, televizije, telekomunikacij, merilne in vakuumske tehnike ter nukleonike.

V BEOGRADU UVOŽENI PLAGŠI PO 5500 DINARJEV
Veleblagovnica »Beograd« prodaja uvožene italijanske najlonške plašče po 5500 din za moške in ženske ter po 4500 din za otroke. Pred kratkim so stali takl plašči še 12.000 din. Z boljšo kontrolo uvoza je uspelo znižati ceno na polovico.

ZAGREBSKI BIFEJI PRODAJAJO TOPLA JEDILA
Bifeje, ki so do zdaj prodajali samo pijače, so spremenili v Zagrebu v majhne priročne restavracije, kjer dobijo gostje tudi topla jedila. Za zdaj so tako preuredili tri bifeje, če pa se bo zamisel obnesla, jih bodo še več, posebno na prometnih krajih.

Nov lesni obrat v Ilirski Bistrici

V Ilirski Bistrici snujejo že nekaj časa načrt za ureditev lesnega predelovalnega obrata oziroma kombinata, v katerem bi predelovali odpadni lesni material v furnirske in akumulatorske ploščice ter podobne izdelke. Občinski ljudski odbor teži predvsem za tem, da bi zaposlili v novem obratu odvečno delovno

silo iz Ilirske Bistrice in okoliških vasi. Ker je v tem kraju lesna industrija močno zastopana veja gospodarstva, so s tem dani za ureditev takega obrata vsi pogoji, saj bi bila surovinska baza v neposredni bližini. Novi obrat bo najbrž dobil svoje prostore v bivši mizarški delavnici »Mikoza«.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Gospodarstvo v osmih mesecih

Spričo analiz o gibanju gospodarstva v letošnjem letu in o nekaterih neskladnostih nas zanima, kako je v tem pogledu v koprskem okraju. Pri tem se moramo nasloniti seveda le na nekatere finančne pokazatelje, ki so nam na razpolago do konca avgusta letošnjega leta.

Najbolj pereče je vprašanje obratnih sredstev, zaradi katerih zadevajo mnoga podjetja na težave, ker ne morejo razviti vseh svojih možnosti, nekatera pa zato, ker se ne morejo znajti v novih pogojih. Za koprski okraj je značilen porast kreditov za obratna sredstva od januarja do konca avgusta letos od 9.638 milijonov na 11.677 milijonov, pri tem pa

znižanje kreditov za začetni sklad obratnih sredstev od 3.944 milijonov na 2.142 milijonov. Zelo so porastli v tem času krediti in posojila za obratna sredstva iz družbenih investicijskih skladov tako, da znašajo nad 4.681 milijonov. Podjetja imajo tako sedaj na razpolago za približno tri milijarde več obratnih sredstev kot v začetku leta, kar je vsekakor znatna vsota. Pri tem naj omenimo, da se je v tem času znatno dvignila potrošnja sredstva za investicije v obratne namene in to od približno 86 milijonov v januarju na 2.650 milijonov konec avgusta, kar je vsekakor zelo nagel preobrat takega načina vlaganja sredstev. Vprašanje, o katerem bi bilo treba govoriti posebej, pa je, če je tak nagel način vlaganja v skladu z investicijskimi potrebami in če na drugi strani ne bo trpela investicijska gradnja. To bo pokazala lahko šele analiza ob koncu leta.

Investicijska potrošnja zaostaja za letnim planom in tudi za lanskoletno v tem času. To je danes splošen pojav in ni značilen samo za naš okraj. Ukrepi, ki jih pričakujemo, naj bi pripomogli k uspešnejšemu razvoju investicijske potrošnje v skladu s plani in

zlasti v skladu z našim celotnim razvojem.

Primerjava prejemkov gospodarstva med mesecema januar in avgust ni najboljše zaradi različnih obračunskih terminov v gospodarstvu, ker v tem pogledu ni neke enakomerne dinamike. Vendar so v našem okraju dosežki v avgustu prejemki skoraj dve milijardi, dočim so znašali januarja nekaj nad eno milijardo. Glavni delež pri prejemkih ima socialistični sektor, to je nad polovico, dočim dosegaajo prejemki iz odkupa kmetijskih pridelkov 158 milijonov, itd.

Podrobnejše analize bi šele pokazale, v kakšni meri se odražajo nezakonitosti v razvoju posameznih gospodarskih vej tudi v našem okraju. Lahko trdimo, da v našem okraju ni neklih specifičnih pojavov, ki jih ne bi bilo tudi drugje in da razen dveh, treh primerov, ko bo treba najti rešitev za posamična podjetja zaradi večjih ali manjših izgub, so pojavi isti kot v vsem gospodarstvu. To velja tudi za zunanjetrgovinsko poslovanje, za katero je značilno, da se še ni prilagodilo novim deviznim, carinskim in drugim zunanjetrgovinskim instrumentom.

-dt-

ODGOVORNOST ZA VZGOJO IN VARNOST PROMETA JE ŠIRŠA STVAR KOMUNE

Občinske komisije še vedno osamljene

Občinskim komisijam za vzgojo in varnost prometa bi storili krivico, če bi nekateri pomanjkljivosti, ki se porajajo ob njihovem delu, pripisali zgolj nedosedelnosti tega organa. Nasprotno — že bežen pregled dela teh komisij kaže določen napredek — tako glede obsega kot vsebine dela. Vendar velja vsaj za gornje občine — Sežano, Postojno, Ilirsko Bistrico in Hrpelje — izhodiščna ugotovitev, da so komisije pri svojem odgovornem delu dokaj osamljene, ponekod pa lahko govorimo tudi o slabi aktivnosti posameznih članov teh komisij, namesto da bi postala vzgoja in skrb za varnost v prometu skupna stvar komune.

Zato je razumljivo, da imajo lepo zasnovani programi in obsežna pomoč okrajne komisije, posebno ob akcijah »Na cesti nisi sam«, po občinah navadno hudo kampanjsko obelje. Prav to — premalo kontinuirano delo z mladimi in odraslimi uporabniki cest in končno tudi pomanjkanje sredstev — povzroča težave in zastoj pri delu vseh obč. komisij.

V SEZANI je komisija za vzgojo in varnost prometa zaživela šele pred nekaj leti z novim vodstvom, ki je dobro zastavilo delo predvsem na vzgojnem področju. Ob številnih predavanjih za odrasle je postala prometna vzgoja tudi sestavni del pouka na osemletkah, kjer so prometni krožki in tekmovanja med njimi postali stalna oblika dela. Zal se komisija v novem šolskem letu še ni povezala s šolami, kar utegne povzročiti zastoj v tem skupnem delu.

Delno se je izboljšala tudi materialna osnova komisije. Pomoč OBLO v znesku 80 tisoč dinarjev in podružnice ZSZ Sežana v znesku 330 tisoč din obeta boljše pogoje dela. Skoda le, da so ostala skoraj vsa podjetja gluha na poziv komisije za sodelovanje, čeprav so bila s programom nje-nega dela dobro seznanjena.

V POSTOJNI, ki je pomembno prometno vozlišče, ima komisija za vzgojo in varnost prometa še posebno odgovorno nalogo. Vendar komisija svojim vzgojnim nalogam in skrb za varnost v prometu še ni povsem doročila. Stanje se je občutno popravilo v zadnjem razdobju, ko je uspelo vodstvu komisije vključiti v delo večino svojih članov in tudi materialna pomoč podružnice ZSZ v znesku 200 tisoč din se pozitivno zrcali v njenem delu. Kot v Sežani so tudi v Postojni uveljavili vrsto že ustaljenih oblik vzgojnega dela. Obsežen program, ki ga izvajajo, pa vsebuje nadaljnjo skrb za urejanje pločnikov, ureditev izlozbe za slike in grafikone o prometnih nesrečah, seminarje z zastopniki osnovnih šol, ureditev novih prometnih znakov in podobno. Komisija si tudi prizadeva, da bi dobila postojnska bencinska črpalka novo lokacijo.

Občinska komisija za vzgojo in varnost prometa v ILIRSKO BISTRICI pa je po dobro začetem delu v preteklem razdobju precej popustila. Resda so urejeni pločniki, obnovljena cestišča in podobno, toda pomanjkljiva skrb za stik s šolami in slaba propagandna aktivnost z odraslimi utegne imeti neprijetne posledice.

Prednosti občinske komisije v HRPELJAH pa so nedvomno v stalnem stiku z AMD, ki pomaga komisiji

uresničevati dokaj obsežen program prometne vzgoje. Zal je hrpeljska občinska komisija v največjem položaju glede sredstev. Od nikoder ne dobijo pomoči, čeprav bi sezanska podružnica ZSZ, ki zajema tudi hrpeljsko občino, lahko del sredstev namenila tudi za to področje. No, v Hrpeljah so menda že spomnili na to sezansko podružnico ZSZ in pričakujejo zdaj pomoč.

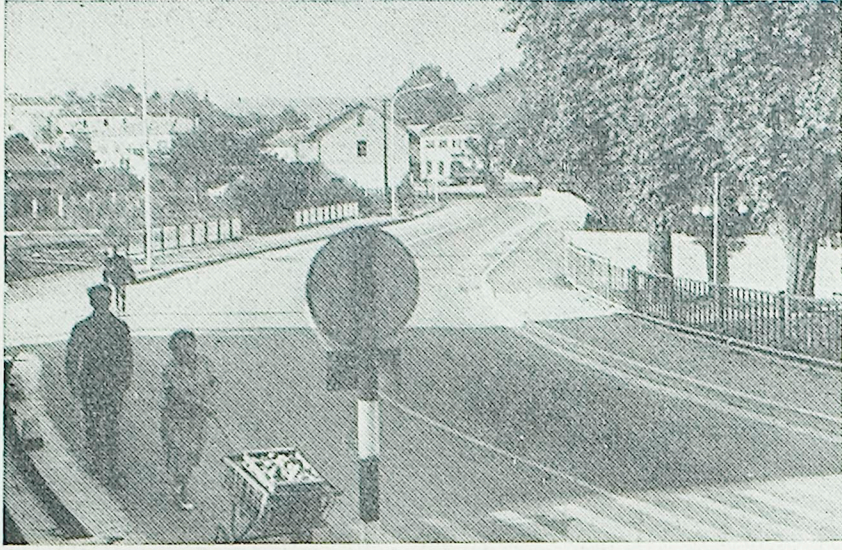
Seveda v teh skromnih obrisih dela in življenja komisij za varnost prometa v naših občinah ni bilo moč izluščiti še številnih drugih problemov, kajti obseg in pomen dela teh komisij že vidno prerašča njihove programe in končno tudi možnosti, kar spriču nenehna naraščanja prometa ni čudno. Zato se bodo v bodoče morali v naših komunah temeljito pomeniti tudi o tem vprašanju, kajti zanemarjanje tega področja dela pomeni znatno gospodarsko škodo za vsa naša skupnost. (bb)

Pismo uredništvu

Tovariš urednik!

Restavracija »Soča« v poslopju Doma sindikatov v Ilirski Bistrici je na nadvse prometni točki, razen tega pa je v neposredni bližini tega gostišča tudi avtobusna postaja. Zato bi človek upravičeno pričakoval, da bo v tako lepem poslopju imel priložnost sedeti v vzorno urejeno restavracijo. Vendar temu ni tako, kajti gostišče »Soča« bi lahko drugovalno glede čistoče najbolj zakotni predmetni gostilni. Ze velika veža pred lokalom vzbuja v gostu občutek, da je zašel v izpraznjeno garažo. Podoben vtis dobi obiskovalec tudi v samem lokal, kjer so z metlo očitno hudo skregani. Zato se morajo gostje pro svoji volji sprizniti z nič kaj prijetnim prahom in dimom. V zimskem času je seveda takšno vzdušje za goste še manj prijetno, ker lokala toliko ne zrači.

Človeku se vsiljuje samo po sebi vprašanje, zakaj kolektiv dopušča tak nered v sicer dobro obiskovanem gostinskem lokal. Vendar je očitno, da si bo slednji gost, ki nima dobrega želodca, krepko premislil, preden bo še enkrat vstopil v tako zanemarnjen lokal. Popotnik

Neurejen ovinek v neposredni bližini gostišča »Zmaga« v Ilirski Bistrici je bil še pred nedavnim najbolj kritična točka za varen promet. Izrazito prehodna cesta za pešce namreč ni imela niti robnikov, pred časom pa je prizadevanje občinske komisije za vzgojo in varnost prometa ter Občinskega ljudskega odbora le rodilo sadove in ob cesti so uredili široke pločnike, kot vidite tudi na sliki

GRADNJA ŠPORTNEGA PARKA V POSTOJNI NAPREDUJE ZELO POČASI

Zavlačevanju ni videti kraja

Kot smo že poročali spomadi, je v Postojni v teku akcija za izgradnjo mestnega športnega parka. Akcija se je proti pričakovanjem in velikemu navdušenju, s katerim so se je lotili, sicer močno zakasnila, vendar se dela izvajajo, čeprav zelo počasi.

Načrt predvideva znatno podaljšanje dosedanjega nogometnega stadiona.

OBVESTILO

Začetek zborovanja slovenskih knjižničarjev je v petek, 20. oktobra, ob 9,30 v Kopru. Hkrati je še otvoritev razstave v Muzeju, zvečer pa literarni večer.

GORJANSKO NA KRASU

Tudi na zboru volivcev v Gorjanskem so razpravljali o poročilu šolskega odbora in izvolili v ta odbor nove člane. Zal pa se je poročilo, ki sta ga imela šolski upravitelj in tajnik odbora, bolj dotikalo šolske problematike kot dela samega odbora.

Na zboru so spregovorili tudi o komunalnih delih. Tako je poročal član krajevnega odbora, da so zgradili novo korito za napajanje živine in popravili en vaški vodnjak.

Mali oglasi

ZA JESEN IN ZIMO DOBITE NAJCENEJE V »MAGAZZINI ALLA STAZIONE«, Trst, Ulica Cellini št. 2, poleg železniške postaje, veliko izbiro konfekcijskih izdelkov. Odjemalci s proputnico imajo poseben popust. INTERTEXTIL, Trst, ulica S. Nicolò št. 30, nudi bogato izbiro vsakovrstnih tkanin, vse vrste dežnih plaščev »Super Nylon«, vetrnih jopičev, bund, raznovrstnih pletenin. TEKSIL za krila in izgotovljena krila TERITAL, odeje, perilo za ženske, ženske in moške volnene puloverje, srajce, kravate, nogavice, dežnike itd. po najnižjih dnevnih cenah.

»VESPAGENZIA« Trst, ulica S. Francesco 44, izvaža v vse države najnovije modele »Vesp«. Na zalogi ima veliko izbiro rabljenih Vespa in tovornih motornih triciklov.

Jeklene žične vložke (šlarafija) za kavče, postelje, stole in fotelje vam po ugodni ceni nudi JUSTIN BABIČ, žično pletilstvo, Bled.

LEKARNA Koper razpisuje mesto honorarnega računovodje. Ponudbe pošljite na Lekarno Koper.

PRODAM mlade papige. Naslov v upravi lista.

VREME

od 20. do 27. oktobra 1961

Preko Skandinavije prodra v Srednjo Evropo hladni atlantski zrak, ki povzroča deževno vreme. V tem časovnem razdobju bo tudi pri nas prevladovalo slabo in oblačno vreme. Padavine so mogoče predvsem v notranosti.

na, izgradnjo atletske steze, dolge 400 m, ter novih igrišč za odbojko, košarko in roket. Prvotno zamisel o gradnji betonske tribune in pokritega kegljišča so zaradi visokih stroškov opustili.

Ceprav je bilo prvotno zamišljeno, da bo mogoče opraviti skoraj 80 odstotkov zemeljskih del s prostovoljnimi deli mladine, članov delovnih kolektivov, krajevne garnizije JLA in ostalega prebivalstva, je doslej opravil največja dela buldožer. Preoral in preinil je okrog devet tisoč kv. metrov zemlje in laporja, s čimer so poravnali in pridobili nad tisoč kv. metrov nadaljnje površine za športni park.

Medtem pa so od številnih delovnih kolektivov, ki so na pobudo sindikalnih organizacij obljubili prispevek v prostovoljnem delu, doslej delno uresničili svojo obvezo samo kolektivi DOZ (87 ur), Ključavničarstva (45 ur), Gradenj (21 ur) in Transavta (18 ur). Pripadniki JLA so nadalje opravili 768 ur, koprška MDB 444 ur, postojnski gimnazijci 623, dijaki GSC 64, uslužbenci OBLO Postojna 9 ur in TVD Partizan Postojna 48 ur prostovoljnega dela.

Glede na dejstvo, da je gradnja športnega parka v Postojni ne samo stvar mladine ali športnih društev, marveč stvar mesta kot celote, ki tak park za nadaljnji razvoj športa.

DVE TEKMI V POSTOJNI

V prijateljski tekmi je Nogometni klub Postojna v sredo popoldne igral neodločeno z moštvo krajevne garnizije JLA.

Petoplasirani član prve republiške košarkarske lige Partizan iz Ilirske Bistrice je prejšnjo sredo pred svojo publiko premagal nepopolno postavo okrajnega prvaka Partizana iz Postojne s 87:57 (36:28). Prijateljsko tekmo sta moštva odigrali za trening.

RIZANSKI VODOVOD KOPER

zaposli takoj
ELEKTROMECHANIKA

ali

ELEKTROMONTERJA

Interesenti naj pošljejo prošnje, v katerih naj navedejo, kako so si pridobili kvalifikacijo in kje so bili do zdaj zaposleni, na tajništvo podjetja.

Na podlagi 34. člena Uredbe o postopku za uvedbo nacionalizacije najemnih zgradb in gradbenih zemljišč (Uradni list FLRJ št. 4-52/59), Oddelek za finance — Odssek za premoženjsko-pravne zadeve pri Občinskem ljudskem odboru Koper

OBVEŠČA

vse lastnike zazidanih in nezazidanih zemljišč na območju katastrske občine Koper, da je bila izdana dne 14. X. 1961

PRVA DELNA ODLOČBA O UGOTOVITVI NACIONALIZACIJE GRADBENEGA ZEMLJIŠČA ZA KATASTRSKO OBČINO KOPER

Vsaka stranka in vsaka druga prizadeta oseba lahko pregleda predmetno odločbo v pisarni odsessa za premoženjsko-pravne zadeve v Kopru, Kidričeva ul. št. 4.

ta, delovne rekreacije in telesne kulture nasploh nujno potrebuje, bi bilo v tej fazi gradnje zares potrebno, da se k delu pritegne čim širši krog občanov.

Predvsem bi morali sedanjo prešibko organizacijo pritegovanja kolektivov k prostovoljnemu delu nadomestiti z močnim mobilizacijskim telesom, ki bo sposobno dati od sebe več, kot je dal dosedanji štab. Pobudnik akcije za pospešitev del pa bi morala biti nedvomno tudi v bodoče sekcija za telesno kulturo pri krajevnem odboru SZDL Postojna.

Z deli ne kaže več odlašati. To pa zaradi skorajšnje zime in zaradi mladine, ki bi se rada v novem parku čimprej sprostil. (ma)

Na Postojnskem urejajo grobišča

Občinski odbor Zveze borcev NOV in občinski ljudski odbor postojnske komune sta si zastavila nalogo, še v prihodnjem mesecu urediti tudi zadnja grobišča borcev NOB. Tako bodo v Planini uredili skupno kostnico za 40 hercegovskih borcev, ki so padli zadnje dni pred osvoboditvijo v bojih z Nemci za prihode k Trstu, medtem ko bodo v Suhorju uredili grobišče za 16 padlih borcev. Preuredili in popravili bodo tudi

obstoječe pokopališče padlih borcev na spodnjem delu mesta Postojne, tako da bodo v novembru urejena prav vsa grobišča in kostnice, spomeniki in spominske plošče na področju postojnske občine.

Razveselite svoje

pri vojakah ali v tujini — naročite jim

»SLOVENSKI JADRAN«

Na podlagi 33. in 34. člena Pravilnika o posebnih strokovnih izpizih in tečajih za dodatno kvalifikacijo zdravstvenih uslužbencev (Uradni list FLRJ št. 28-60) ter po odločbi Sekretariata Sveta za zdravstvo LRS št. 05/1-2/328 z dne 26. septembra 1961 objavlja Srednja šola za zdravstvene delavce Piran

RAZPIS

za sprejem v šestmesečni tečaj, na katerem se bodo slušatelji teoretično in praktično pripravljali za posebni strokovni izpit za napredovanje v naziv medicinska sestra (medicinski tehnik) III. vrste

K prošnji, kolkovani s 50 din državne takse, je treba priložiti:

1. življenjepis,
2. prepis diplome,
3. potrdilo in mnenje zavoda, kjer je kandidat zaposlen,
4. izjavo zavoda ali kandidata o plačevanju stroškov tečaja.

Rok za vlaganje prošnje je do vklj. 28. oktobra 1961.

Pričetek tečaja bo 6. novembra ob 15. uri.

Prošnjo z zgoraj navedenimi prilogami pošljite na naslov: Srednja šola za zdravstvene delavce Piran, Bolniška 30.

Novitete

Frank Thiess: CUSIMA: Izdala založba Mladinska knjiga. Pisatelj nam v tej knjigi opisuje rusko-japonsko vojno v letih 1904—1905. Največ prostora je posvetil bitki pri Cušimi, kjer je doživelo rusko brodogojstvo enega najbolj katastrofalnih porazov v vsej pomorski zgodovini. Japonci so Ruse dobesedno zmleli v prah in pepel. V tej bitki so Rusi izgubili 27 vojnih ladij, razen tega pa je v njej padlo tudi 5.000 pomorščakov. Pisatelj, ki je po rodu Nemec, nam ne niza le podatkov, marveč nam riše tudi ozadje vse te katastrofe — gnile in trhle družbene razmere, ki so nujno privedle do revolucije leta 1905 in do Oktobrske revolucije. Thiessovo delo je doslej najbolj prepričljivo umetniško napisan dokument o cušinski bitki in o časih pred Veliko revolucijo, mimo tega pa se je znal pisatelj čudovito živjeti v dušo mornarjev in njihovih poveljnikov in orisati tragično veličino njihove usode.

DVA KOPRSKA AVTORJA

Minuli teden je dala Državna založba Slovenije na knjižni trg prikupno knjigo, ki nosi avtorstvo dveh koprskih strokovnjakov: Slavka Braševca in Oskarja Polaka. Knjiga ima naslov »POPRAVILO ELEKTRICNIH APARATOV ZA GOSPODINSTVO« in sodi tematično v zaglavje strokovnih priročnikov, ki jih izdala založba v okviru svojih poučnih del. Knjiga nas seznanja s številnimi tehničnimi aparati, ki jih uporabljamo v gospodinjstvu in hkrati nas opozarja na preproste okvare, ki jih lahko sami popravimo z drobcem iznajdljivosti, če poznamo tehnične osnove in zakonitosti njihovega delovanja. Značilnost in odlika tega dela je, da ne pretendirata k nobenim strokov-

no analitičnim povzetkom, temveč kaže na zelo nazoren način, predvsem s pomočjo izredno številnih slikovnih ponazoritev, praktično rešitev okvar. Gre torej v pravem pomenu za priročnik, ki bo služil vsakomur, ne glede na njegovo tehnično omiko.

Praktična uporabnost in neposredno slikovno ponazarjanje tehničnih problemov — sta glavni odliki obširne knjige. To dvoje pa je hkrati tudi jamstvo, da bo to poljudno strokovno delo doživelo dovolj zanimanja pri vseh, ki skušajo samostojno reševati majhne tehnične probleme, s kakršnimi se srečujemo vsak dan. To je bil pa na koncu konec cilij in namen obeh avtorjev.

OBZORNIK 61, ST. 10

Iz vsebine: Premčad: Otok, Zofij Kossakova; Jantar, Svetolik Ranković; Prvošolec, Hans Fallada; Portret nacističnega sodnika, Louis Fürnberg; Brez svinčnika, Carla Barthele; Zlati datliji iz zemeljskega paradiza, Erskine Galdwell; Moj stari in ciganska kraljica, Lois Crissler; Prijateljstvo z volkovi, Marta Gorup; Midva, Matvež Hacc; Na Notranjskem Snežniku, Kurt Salzer; Zgodbe o slikarjih in njihovih slikah, Ahvaja Ahmad Abbas; Vrabei, J. Markov; Tujega jezika se je mogoče naučiti v letu dni, Rachel Carson; Morje okoli nas, André Maurois; Rojstvo mojstra, Alan E. Nourse; Jupiter, plinasti velikan, Guy Clairmont; Kariera, Kurt Tucholsky; Prizigalci uličnih svetilk, Fergus Cronin; Kaj moramo vedeti o koži, Slikovna priloga: Po naši domovini.

OBZIR NA PSU

(Nadaljevanje s 6. strani)

zadnjič. In nisem nobena packa.

— Kaj, kaj?

Ko da bi udarjali po človeški koži. No, prepričan sem, da ni bilo tepeža. Neznana gospa je jokala samo od veselja, da jo je spet našel mižiček, ko je že prenehala misliti in upati da se še kdaj vidi z njim.

To so drobne stvari. Zbral sem jih na nitko in jih vračam prelepemu Piranu v okras. Naj jih ima. Prevelika čast bi bila zame, ki sem skromen človek, rečem vam, prevelika. Ampak tole naj pa vseeno vedo:

Ce mislijo, da sem pretiraval, tovariš urednik, sem pripravljn, da odvijem svoj magnetofonski trak. Zabeležil sem si tudi hišne številke in ulice, kjer sem gostoval.

dr. R. S.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri trgovskem podjetju »TIMAV« Hrpelje—Kozina razpisuje prosto delovno mesto

PEKOVSKEGA MOJSTRA — POSLOVODJE PEKARNE V PODGRADU

Interesenti naj pošljejo ponudbe na upravo podjetja. Nasstop službe s 1. decembrom 1961. Osební dohodki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. Družinsko stanovanje zagotovljeno.

NOGOMET

Zdaj je že jasno na vrhu

V VI. kolu se je stanje na lestvici navsezadnje izčistilo, vsaj kar se vrha tiče. Edina kandidata v vodstvu za osvojitve naslova jesenskega prvaka sta ostala NK

Sodniška trojica, ki jo je vodil Miliivojevič, je kar zadovoljivo opravila svojo nalogo minulou nedeljo v Sežani

Tomos in NK Delamaris — za slednjega je zanimivo to, da bo moral odigrati še dve tekmi, ker ju je tekmovalna komisija razveljavila. V Izoli bo moral odigrati tekmo z NK Sidrom, v Sežani pa z NK Taborom. Če mu uspe obe tekmi odločiti v svojo korist, bi se po točkah izenačil z NK Tomosom in o naslovu prvaka bi potem odločilo srečanje z NK Tomosom v Kopru prihodnje nedeljo.

V VI. kolu sta imeli dve tekmi prestižni pomen. V Sežani je hotel NK Tabor prekiniti s serijo zmag NK Tomosa. Le malo je manjkalo, da mu to ni uspelo. Za to srečanje je vladalo veliko zanimanje. Tomosov avtobus je bil poln navijačev iz Kopra, pa tudi zanimanje v Sežani ni bilo nič manjše. Na igrišču se je zbralo okoli 700 gledalcev. Tudi v Izoli so nestrpno pričakovali izid tekme z NK Jadranom, ki zna (in še kako!) neprijetno presenetiti. Vendar je bila bojazen odveč in domače moštvo je slavilo čisto zmago. Tudi Postojnčani so odpravili moštvo Ilirske Bistrice in si s to zmago zagotovili mesto v sredini tabele. Piranski NK Sidro je v nedeljo vknjižil v svoje dobro dve točki.

Ostali rezultati:

NK Delamaris : NK Jadran (Dekani) 3:1
NK Postojna : NK Ilirska Bistrica 6:0
NK Sidro : NK Pivka 4:1

Lestvica po VI. kolu:

Tomos	6	6	0	0	25:9	12
Delamaris	4	4	0	0	14:3	8
Sidro	5	3	1	1	16:5	7
Postojna	6	2	1	3	17:11	5
Jadran	6	2	1	3	9:11	5
Tabor	5	1	1	3	14:16	3
Il. Bistrica	6	1	0	5	8:29	2
Pivka	6	1	0	5	2:21	2

V lestvici nista vračunani tekmi Delamaris : NK Sidro in NK Tabor : NK Delamaris, ki ju bodo morali ponovno odigrati.

Moštvi NK Tabor iz Sežane in NK Tomos pred tekmo

VESELA VEST IZ DOMŽAL

Partizan Postojna v prvi ligi

V petek, soboto in nedeljo so bile v Domžalah kvalifikacije za vstop v I. republiško ligo. Kvalifikacij so se udeležili letošnji prvaki petih republiških podzvez, in sicer Partizan Domžale, Partizan Javornik, MTT Maribor, Partizan Zalec in Partizan Postojna.

Kljub temu, da jih je na poti v Domžale spremljal rahel pesimizem, so Postojnčani že v prvih dveh tekmah lepo zaigrali in s tem dokazali, da so se za tako težko preizkušnjo dobro pripravili. Najprej so v petek visoko pregazili moštvo Partizana iz Zaleca z 82:54 (39:14), v soboto pa še javorniški Partizan s 57:51 (34:24).

S štirimi točkami na varnem, ki so že skoraj zagotavljale osvajanje enega od prvih dveh mest, kar je bil pogoj za uvrstitev v prvo ligo, so se Postojnčani v nedeljo najprej srečali z mariborskim moštvom MTT in ga premagali s 66:55 (36:22). Zadnjo tekmo pa so odigrali z nepremaganimi Domžalami. Po neodločenem rezultatu v prvem polčasu (48:48) so gostitelji turnirja upri-

zorili pred stotero domačo publiko, ki je navijala tako goreče kot redkokdaj, pravo ofenzivo in zmagali z rezultatom 98:90 (48:48). Poudariti je treba, da bi v tej tekmi Postojnčani lahko celo zmagali, če ne bi s petimi osebnimi napakami že v prvem polčasu izpadli iz igre trije igralci. Končni vrstni red kvalifikacijskega turnirja v Domžalah je naslednji: Domžale 8, Postojna 6, Javornik 4, Zalec 2 in MTT brez točke. V prvo ligo sta se tako uvrstili ekipi Partizana iz Domžal in Postojne.

Za nedeljski uspeh je treba po-

hvaliti ljubljanskega trenerja Walasa ter celotno moštvo Postojne, ki je nastopalo v naslednji postavi: Lipovž, Zmak, Tavčar, Gerželj, La Cognata, Biasizzo, Brunet, L'ppai, Inocente, Pellascier in Turk. Postojnski igralec Lipovž se je s 63 doseženimi koši uvrstil med najboljše strelce, medtem ko je bil Brunet najmlajši igralec turnirja in je prejel zato posebno nagrado.

V prihodnji košarkarski sezoni bo imela Primorska v I. republiški ligi torej dva zastopnika — Partizana iz Ilirske Bistrice in Postojne. (ma)

Ilirska Bistrica - Medvode 85:54 (33:21)

V nedeljo dopoldne so gostovali v Ilirski Bistrici košarkarji iz Medvode. Gostje so nastopili v postavi, ki je bila precej oslabiljena in to je bržkone tudi vzrok, da so doživeli tako visok poraz. Svoje premoči pa igralci domačega Partizana niso povsem izrabili. V prvem polčasu so igrali precej mlahavo in neučinkovito. Sele v drugem polčasu so zablesteli in povsem nadigrali nasprotnika. V tem delu igre so dosegli 52 košev.

Lestvica po XIX. kolu:

Ilirija	18	16	2	1065:877	32
ASK Tivoli	18	14	4	1255:953	28
Svoboda	19	14	5	1188:1035	28
Il. Bistrica	19	13	6	1159:1028	26
Branik	18	12	6	926:833	24
Moste	17	8	9	793:930	16
Proletarec	16	5	13	828:896	10
Škofja Loka	18	5	13	1005:1064	10
Jesenice	18	5	13	888:1009	10
Medvode	18	4	14	870:1148	8
Soštanj	18	3	15	792:1050	6

NK Tabor - NK Tomos 3:5 (0:1)

Začetna živčnost, ki je tako značilna za vse pomembne tekme, tudi tokrat ni zmanjkala. Vendar so se domači takoj znašli in začeli z doigimi pavori ogrožati vrata NK Tomosa. V prvih desetih minutah je imel vratar Favento polne roke dela. Kmalu po začetnem pritisku domačih se je igra umirila. NK Tabor je imel še vedno terensko premoč, vendar so postajali Tomosovi napadi vedno bolj grozeči in nevarni. V 13. minuti je Kavalič ostro streljal v desni spodnji kot in vratar Planinšek je le z največjo težavo, prav na gol-črti, ubranil nevarni strel. Gostje so reklamirali gol, vendar ga sodnik ni priznal, ker žoga ni presla linije. NK Tomos je spet nevarno napadel in v 20. minuti je Valdevit z lepim volley udarcem iz daljave zadeli levi gornji kot in povedel goste v vodstvo — 1:0. Bil je čudovit gol in se ga ne bi sramoval noben igralec, ki nastopa v zvezni ligi. Domači so se zmedli in vse do konca polčasa igrali podrejeno vlogo.

V začetku drugega polčasa se je slika na igrišču korenito spremenila. NK Tabor je popolnoma gospodoval na igrišču. NK Tomos je bil podoben razbiti četi. Ze v 4. minuti je Planinšek I izenačil. Vsi napadi domačih so bili usmerjeni preko odličnega Rešete, ki je med Tomosovo obrambo zasejal zmedo. Nenehna terenska premoč je prinesla Taboru vodstvo. To je bilo v 20. minuti. Strelec je bil Rešeta. Ze tedaj pa je bilo očitno, da domači ne bodo vzdržali silovitega tempa, ki so ga sami diktirali. In preobrat je prišel kot strela z jasnega neba. V 26. minuti je Valdevit izenačil. Rezultat je bil 2:2. Gol je deloval kot hladna prha tako na igralce kakor tudi na gledalce. Ko je samo minuto kasneje dosegel Škerjanc vodeči gol (3:2) za NK Tomos, je bilo jasno, da je NK Tabor za-

pravil priliko, da bi porazil do slednjega nepremaganega enajstorico. Prizadevali so si, da bi s protinapadom izenačili, vendar je vsa njihova upanja že v 29. minuti pokopal Vižintin, ko je z ostrim udarcem povečal rezultat na 4:2. Tako je NK Tomos v pičlih treh minutah spremenil že izgubljeno tekmo v svojo korist. Položaj na igrišču se je mahoma preobrnil. NK Tomos je napadal, NK Tabor pa se je krčevito branil. V 38. minuti je Kavalič povečal rezultat na 5:2. V zadnji minuti tekme pa je vratar Favento zagrešil prekršek nad Planinškom I in sodnik je prisodil enajstmetrovko. Oster strel Coka je običal v levem kotu — 5:3.

Največ zaslug za šesto zaporedno zmago NK Tomosa imajo Pogačnik, ki je bil najboljši igralec na igrišču, ter Olup, Šker, Gombač v obrambi. V napadu pa Kavalič in Valdevit. Med domačimi igralci pa so se najbolj izkazali Planinšek II, Cok in Rešeta. Tekmo je dobro sodil Miliivojevič. A. G.

Kino

KOPER — 20., 21. in 22. oktobra ameriški barvni CS film OVČAR, 23. in 24. oktobra ameriški barvni dokumentarni film BELA DIVJINA, 25. in 26. oktobra jugoslovanski film PESEM.

IZOLA — 20. oktobra ameriški barvni film V POMLADI ZIVLJENJA, 21. in 22. oktobra francoski VV film VROČI ASFALT, 23. in 24. oktobra jugoslovanski film PESEM, 25. in 26. oktobra italijansko-nemški barvni CS film NE POZABI ME.

ŠKOFIJE — 21. oktobra jugoslovanski film PESEM, 22. oktobra francoski barvni CS film RDEČI BALON, 26. oktobra ameriški barvni dokumentarni film BELA DIVJINA.

SMARJE — 21. oktobra francoski barvni CS film RDEČI BALON, 22. oktobra jugoslovanski film PESEM, 24. oktobra italijansko-nemški barvni CS film NE POZABI ME, 25. oktobra ameriški barvni dokumentarni film BELA DIVJINA.

SEZANA — 21. in 22. oktobra ruski film PREPROSTO DEKLE, 24. in 25. oktobra jugoslovanski film NE-SMRTNA MLADOST, 26. in 27. oktobra francoski film PAST ZA DEKLETA.

POSTOJNA — 21. in 22. oktobra ameriški barvni VV VRTOGLAVICA, 24. in 25. oktobra francoski VV film OČI LJUBEZNI, 26. in 27. oktobra ameriški barvni TOBBY TAYLER.

PIVKA — 21. in 22. oktobra ameriški barvni film PRIJATELJ JOE, 25. oktobra francoski film RDEČE-LASA JULIJA.

ODBOJKA

Sežančanke na prvenstvu Slovenije

I. republiška liga za članice — zahodna skupina

Kot smo že poročali, je do konca tekmovalja v tej skupini manjkala le še tekma Kamnik : Jesenice. V zadnji tekmi so Jesenice ponovno pripravile veliko presenečenje z visoko zmago 3:0 v Kamniku. Največji izkupiček te tekme pa je pobrala mlajša ekipa Sežančank, ki je tako po končanem tekmovalju zasedla drugo mesto.

Da bi dobili republiškega prvaka, bo prirejen turnir prvo in drugo plasiranih ekip iz obeh skupin. Iz zahodne skupine se bosta turnirja udeležili ekipi Novega mesta in Sežane,

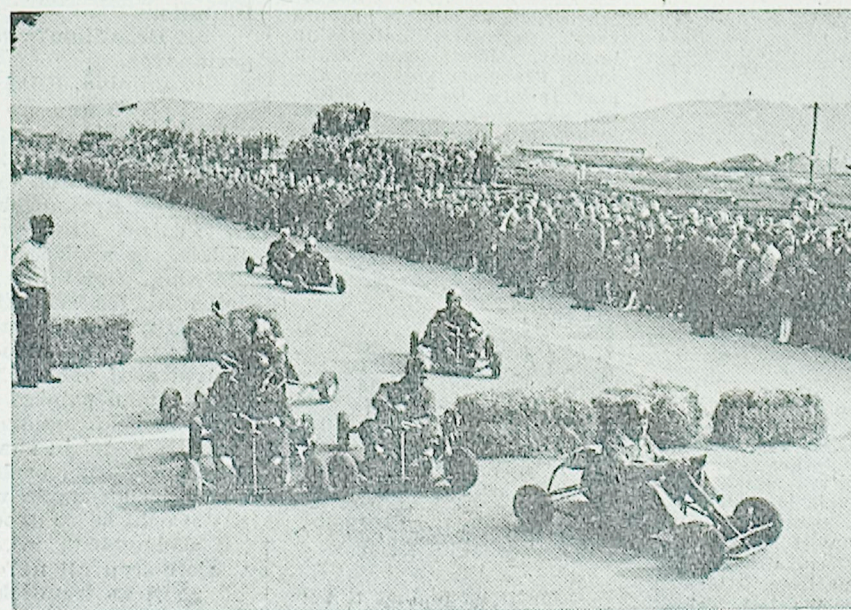
iz vzhodne skupine pa Branik iz Maribora in Fužinar iz Raven na Koroskem. Prvakinje tega turnirja se bodo udeležile kvalifikacijskega turnirja za vstop v zvezno ligo.

Končna lestvica zahodne skupine:

Novo mesto	8	6	2	20:12	12
SEZANA	8	5	3	18:17	10
Kamnik	8	4	4	16:15	8
Jesenice	8	3	5	16:17	6
Triglav	8	2	6	12:20	4

II. republiška liga za članice — zahodna skupina

Rezultati XIII. kola: Olimpija : Zirovnica 1:3, Crnuče : Triglav 3:1,

Z nedeljskih go-cart tekem v Postojni

Trebnje : Kropa 0:3, Tegrad : Izola 3:0. V zadnjem kolu pa so bili doseženi naslednji rezultati: Zirovnica : Izola 3:2, Kropa : Crnuče 3:2, Olimpija : Triglav 3:1 in Tegrad : Trebnje 3:0.

V zadnjem kolu je Izola izgubila srečanje z Zirovnico v Zirovnici s 3:2 (15:5, 15:11, 8:15, 6:15 in 15:4). V prvih dveh setih se Izolčani niso učeli in že je kazalo, da bo Zirovnica zmagala s 3:0, k čemur naj bi pripomogla še bučna publika, ki je bodrila domače moštvo. V tretjem in četrtem setu pa so Izolčani vzeli pobudo v svoje roke in zaigrali lepo in učinkovito. Po četrtem setu so domači zahtevali odmor, na kar je bil še izvršen žreb igrišča. Odmor je popolnoma ustavil polet gostov, ki so igrali odločilni set hladno in nepovezano, kot v prvem setu.

Pri Izoli zapažamo, da so zadnja srečanja igrali lepo in bi si zaslužili vsaj še dve zmagi, kar pa ne bi vplivalo na vrstni red na lestvici, ki je naslednja:

Tegrad	12	12	0	36:2	24
Kropa	14	11	3	35:15	22
Olimpija	13	9	4	31:27	18
Zirovnica	13	8	5	26:23	16
Crnuče	13	7	6	25:24	14
IZOLA	14	3	11	16:37	6
Trebnje	13	2	11	14:35	4
Triglav	14	1	13	15:40	2

Po zadnjem kolu je Izola ponovno v nevarni coni, ker obstaja možnost, da bodo skupino zapustile tri ekipe v primeru, če bosta izpadla iz prve republiške lige Kanal in Jesenice, ki sta sedaj na dnu lestvice.

Okrajna liga

Po končanem tekmovalju v okrajni ligi za članice sta lestvici naslednji:

a) spodnja skupina:

Izola II	6	5	1	15:9	10
Jelšane	6	4	2	15:7	8
Koper	6	3	3	12:11	6
TOMOS	6	0	6	3:18	0

b) gornja skupina:

Postojna	6	5	1	17:5	10
Prestranek	6	5	1	17:6	10
Elektro					
Sežana	5	4	1	3:4	2
Pivka	5	0	5	3:15	0

Za naslov okrajnega prvaka se bodo potegovali na posebnem turnirju prvo in drugoplasirane ekipe iz obeh skupin. Ker je tekmovala Izola II izven konkurence, se bodo turnirja udeležile ekipe Jelšan in Kopera iz spodnje skupine in Postojna ter Prestranek iz gornje skupine. db

Druge go-cart dirke v Postojni

V krasnem sončnem vremenu in ob prisotnosti približno 1500 ljudi so bile v nedeljo popoldan v Postojni II. društvene go-cart dirke, ki jih je priredilo AMD Postojna.

Ze dopoldan se je zbralo ob tekmovalni progi, ki so jo speljali v pravokotniku okrog posloplj ObLO in Kulturnega doma, nekaj sto ljudi, da bi videli poskusno vožnjo tekmovalcev.

Popoldan ob treh so bile najprej na sporedu izločilne vožnje po skupinah. Tekmovalci so pre-

vozili 10 krogov, pet najboljših pa se je nato pomerilo v finalni vožnji, ki je bila še pet krogov daljša. Zmagal je Petkovšek (Planina) pred Voličem in Zalarjem (Postojna).

Za zaključek prireditve so se na enajstih go-cartih pomerili v propagandni vožnji še otroci, ki jih je številno občinstvo nagradilo za spretnost in drznost v dolgotrajnih aplavzi. Veliko iznajdljivost je pokazal predvsem Filač (Postojna), ki je med najmlajšimi zmagal tudi na prvih go-cart dirkah spomladi.

GOVORI 11-17

VOHUNSKI ROMAN IZ II. SVETOVNE VOJNE

XV.

V štirih urah lahko prebudi človek približno deset kilometrov. Tolikšno pot je Dementjov prav gotovo napravil po svoji sobi. Z rokami na hrbtu in z napetim obrazom je hodil iz kota v kot, si zadajal najtežja in najbolj zapletena vprašanja in nanja odgovarjal. Včasih, ko se mu je zdelo vprašanje posebno težko in če nanj ni mogel takoj odgovoriti, je napeto mislil in našel rešitev. Za hip se je ustavil in na obrazu se mu je pojavil kratkotrajni nasmešek, nato pa je spet nadaljeval svojo pot iz kota v kot.

Ob pol štirih je šel z doma. Tri minute pred četrto je bil pred vrati sobe št. 9, vendar je sklenil, da bo vstopil v sobo točno ob štirih.

Mimo njega je šel eden od gestapovcev. Za vrati, skozi katera je šel, je Dementjov jasno slišal, kako je gestapovec začuden rekel: »On je prišel!«

Dementjovu se je zdelo, kot da bi ga ošvrknil hladen piš.

Vrata so se odprla.

»Prosim, naj vstopi kapetan Ruckert.«

Dementjov je vstopil v sobo in pogledal na uro.

»Rekli ste mi, naj pridem ob 16. uri, zdaj pa manjka še ena minuta do 16. ure...« je rekel Dementjov dlakocapsko in opazil, da sedi v sobi razen že znanih dveh gestapovcev še tretji. Raziskujoče so uprli vanj svoje oči.

Tretji, ki je sedel v naslanjaču poleg pisalne mize, je Dementjovu molče pokazal na stol zraven zida.

Bilo je razumljivo: tretji je bil njihov starešina.

Dementjov je sedel.

Gestapovci niso odvrnili svojih oči z njega.

Tretji gestapovec ga je nehal gledati in si z najbolj brezbrzišnim izrazom na obrazu nataknil zlato obrobljena očala in si jel ogledovati nohte na svojih rokah.

Dementjov je čutil, da je najbolj nevaren tale flegmatični, bledolčni gestapovec.

Eden izmed gestapovcev je naposled spregovoril:

»Gospod Ruckert, vaš dokument vzbuja sumničenje. Kdo vam ga je dal?«

»Načelnik oddelka za organizacijo civilnega zaledja Herman Mölch,« je odgovoril Dementjov kot iz topa.

»Kakšne zveze pa je mogel imeti Mölch s sanitarnimi vprašanji?«

»Ne vem.«

Bledi je še vedno ogledoval svoje nohte in ga leno vprašal:

»Kako lahko to objasnite?«

»Lepo vas prosim, gospodje oficirji,« se je nasmešnil Dementjov, »tega vam res ne morem pojasniti. Jaz sem oficir, ki je prvokrat prišel v velik štab in rad priznam, da mi struktura tega oddelka ni bila nikdar jasna.«

Bledi je snel očala in uprl svoj ostrin in stekleni pogled v Dementjova.

»Kdaj ste prišli v N?«

Dementjov je povedal dan in nadaljeval:

»Prišel sem ponoči in se javil na poveljstvu štaba. Od tam so me napotili v hotel 'Bristol'.«

»Trenutek,« ga je prekinil bledi. »Na katerem delu fronte se vam je uspelo pretočiti do svojih?«

»Frontno linijo sem prešel na odseku divizije 'Hamburg'. Istega dne sem bil gost namestnika načelnika štaba divizije, majorja Borcha.«

»Imenitno...« Bledi je vstal, se nagnil k telefonu in poklical neko številko.

»Govori Kramerhof. Potrebna mi je informacija o sestavi divizije 'Hamburg'. Predvsem priimek namestnika divizijskega načelnika... Čakam!«

V sobi so vsi molčali. Dementjov je bil miren. Dobro je vedel, kaj v tem trenutku poslušala Kramerhof po telefonu. Če bodo raziskovali le to, potem so gestapovci tepci. S takšnimi informacijami mora razpolagati vsak dober obveščevalec.

»Da, poslušam... tako. Hvala.«

Kramerhof je odložil slušalko in se vrnil v svoj naslonjač. Gestapovec, ki je sedel za mizo, je rekel:

»Končali ste pri tem, da so vas odpemili v hotel 'Bristol'. Nadaljujte.«

»V sobi številka 305 sem stanoval skupaj z majorjem Zandlom. Tam sva se tudi spoznala. Ko je zvedel za moj težki položaj, mi je pomagal, da sem dobil namestitev v štabu. On je delal v Mölchovem oddelku. Sprva sem želel, da me vrnejo na fronto. Žal mi to ni uspelo. Le prijaznemu majorju se moram zahvaliti, da sem se lahko zaposlil. V Mölchovem oddelku sem delal pri evakuaciji muzeja in knjižnice, skupaj z opolnomočenim gestapovcem Brandtom.«

»Z Brandtom?« se je začudil Kramerhof in pogledal gestapovec.

»Zanimivo. Kdaj ste zadnjikrat videli Brandta?«

»Tistega dne, ko so evakuirali dragocenosti iz knjižnice. Tedaj je od mene prejel pošiljko in jo odpremil v pristanišče. Odtlej ga nisem več videl.«

»S tem je bilo torej vaše delo pri Mölchu končano?« je vprašal Kramerhof, ne da bi odvrnil svojega pogleda.

»Točno. Proti večeru me je poklical Mölch v svoj oddelek in mi izročil tale dokument, ki vam vzbuja takšen sum. Dejal mi je, da mi bo zjutraj pojasnil moje dolžnosti. Ko sem zjutraj prišel v štab, ni bilo tam ne Mölcha ne njegovega oddelka. Kasneje sem izvedel, da je odšel s prvim transportom. Ne vem, zakaj je pred menoj skrival svoj odhod. Naj bo kakor hoče, postavil me je v sila neumen položaj. Položaj je bil tolikanj bolj neroden, ker sem svojo nalogo izpolnjeval tako vestno, kakor sem najbolje vedel in znal.«

»Ste v času preboja divizije padli v ruske roke?« je Kramerhof naglo vprašal.

»Če bi se to zgodilo, bi sedaj ne bil tukaj.«

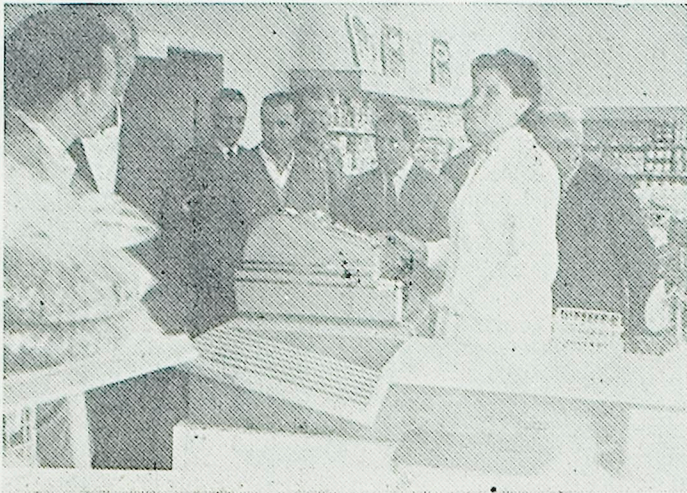
»Odgovorite mi, prosim vas, brez 'če bi'. Ste bili v ujetništvu ali ne?«

»Niti za trenutek. Moj bataljon je prišel v močvirje. Tam nas je napadlo letalstvo. S preostalimi vojaki sem se izvil do svojih. Ostali smo le trije.«

Nobenh skrivnosti več

Ameriški časopis Detroit News je prinesel članek o novi aparaturi za prisluškovanje razgovorov. Sestavljen je iz sila občutljivega mikrofona in magnetofona, ki lahko zabeleži razgovor, ki ga vodijo v sosednjem prostoru za debelo steno. Srva so nanravo uporabljali le za komercialno pri-

sluškovanje. Zdaj pa se je izuma polastila tudi vojska. Aparat so že tako izpopolnili, da je moč prisluškovati tudi telefonskim pogovorom v sosednjem prostoru, in to ne le besedam tistega, ki govori v slušalko, marveč tudi komaj slišnemu glasu njegovega sogovornika.

Sežana je dobila prvo samopostrežno trgovino, ki jo je zgradilo podjetje »Prestrba«. Na sliki: predsednik ObLO Sežana Lado Mahnič, sekretar občinskega komiteja ZKS Alfonz Grmek in drugi gostje si ob otvoritvi ogledujejo notranjost lepo urejenega lokala

KONTROLA NA CESTI

Te dni je začel veljati v Veliki Britaniji nov prometni zakon. Policija lahko v vsakem trenutku prekine promet in do podrobnosti, kot pri registraciji, pregleda vozila. Ze prvi takšen pregled je upravičil nov zakon — le 30 odstotkov vozil je bilo v brezhibnem stanju.

ČEZOCEANKA »QUEEN MARY« SE NE DA

Druga največja potniška ladja na svetu, angleška »Queen Mary« (82.000 BRT), praznuje te dni 25. obletnico, odkar je prvič zaorala valove Atlantskega oceana na progih Portsmouth—New York. V tem času je premerila to dolgo in težko pot 366-krat, kar znaša preko 5 milijonov kilometrov. Prepeljala pa je nad 1,7 milijona potnikov. Ladja je še vedno v dobrem stanju, v hi-trosti pa zaostaja samo za ameriško »United States« in svojo mlajšo sestro »Queen Elisabeth«, ki je s svojimi 84.000 BRT največja na svetu. R. K.

V neko newyorško kliniko se je zatekel na zdravljenje srčne bolezni 78-letni Tommy Manville, ki ga cenijo poznavalci na davkarstvu in kakih dvajset ali še več milijonov dolarjev. V postelji se zdaj predaja tolažbi svoje mlade žene — 22 let stare Kristine, ki je pred štirimi leti prišla v ZDA iz Nemčije ter se zaposlila pri Tommyju kot sobarica, končala pa kmalu kot njegova enajsta zakonita žena — v trdnem prepričanju, da bo tudi zadnja

Hotel brez vratarja

Nedolgo tega so v San Francisku dogradili in odprli nov hotel, ki ima 403 sobe in je pravi čudež sodobne elektronike. V njem je vse avtomatizirano. Brž ko stopi gost iz svojega avtomobila, že pograbijo vozilo tekoči trak in ga zapelje v garažo, gosta pa v hotel. Tam nima nikakršnega stika s portirjem. Namesto vratarške lože visi na steni svetleča tabla z razporedom prostih sob in s cenami. Ko si gost izbere sobo, pritisne na gumb in že mu prileti v roke ključ. Tudi stanarino plačuje avtomatu. Pred hotelom je ba-

zen za kopanje s posebno podvodno razsvetljavo, na strehi hotela pa je veliko drsališče, kjer je v vsakem letnem času dovolj ledu in kjer je vedno tudi vse polno gostov.

Paolo Gallo iz Ispice v Italiji je pred sedmimi leti insceniral lastno smrt in podtaknil umor svojemu lastnemu bratu, ki je bil zato obsojen na dosmrtno ječo. Pred dnevi pa je policija čisto po naključju našla staroga Pavla živega in zdravega. Slika ga kaže z ženo in hčerko, ki sta vseh sedem let nosili črno za njim in preklinjali namišljenega morilca. Zdjaj bo proces obnovljen in nesrečni brat bo izpuščen na svobodo, medtem ko Pavlu grozi ostra kazen zaradi zavajanja oblasti

ZGRADILI BODO BABILONSKI STOLP

Iraška vlada se je odločila, da bo rekonstruirala legendarni babilonski stolp, o katerem ne govori le biblija, marveč so o njem pisali tudi Herodot in drugi antični zgodovinarji. Izročilo govori, da je stal babilonski stolp blizu mesta Hilleza, 113 km južno od Bagdada. Z deli bodo začeli te dni. Iraška vlada sodi, da ima dovolj dokumentov, da zgradijo povsem identični stolp, ki se tudi po svoji notranji opremitvi ne bo kdo ve kako razlikoval od svojega davnega prednika. S tem stolpom nameravajo v deželi obuditi turizem. V stolpu bodo vsako leto prirejali razne festivale.

LESTENEC POVZROČIL NESREČO IN ODKRITJE

Na Poljskem je policija odkrila dobro organiziran »Callgirl-krožek« med orgijo v enem najboljših hotelov ob morski obali, ko se je eno izmed deklet »nonesrečilo« pri telovadbi na lestencu. Eden izmed varšavskih časopisov poroča, da so voditelico tega krožka obsodili na deset mesecev zapora in na denarno kazen. V enem izmed obmorskih krajev, ki ga pa časopis ne navaja, je inozemskim turistom in mornarjem posredovala mlada in čedna dekleta.

Minuli ponedeljek si je italijanska nogometna reprezentanca v Tel Avivu priborila potni list na svetovno prvenstvo v Čileju z zmago nad izraelsko nogometno reprezentanco (4:2). Na sliki je bravura enega najboljših italijanskih igralcev, sicer člana kluba Roma Francisca Lojacona. Čeprav je znan po svojih slabostih do nežnega spola, mu prekrokanih noči nihče ne očita, ker je doslej še nenadomestljiv

SLOVENSKI ZADNJA

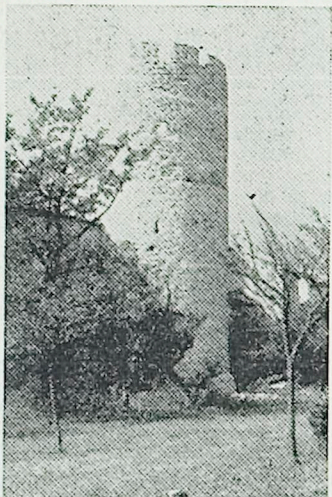
20. oktobra 1961 • ZADNJA STRAN • LETO X. — St. 43

UMESTNO

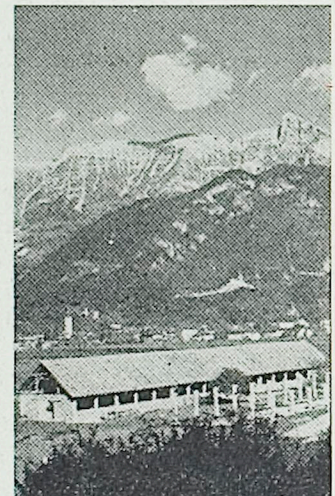
Na vratih poročnega urada v Ameriki stoji takšen napis: »Do 14. ure je zaprto. V tem času dobro razmislite.«

NAJSTAREJŠI DANSKI PARNIK

Točno 100 let je star, in letos je bila ta obletnica svečano praznovana, danski parnik »Hjelene«. Zgrajen je bil leta 1861 in ima pogon na bočna kolesa. V tej dolgi dobi ni imel niti ene nezgode. Se vedno je izredno dobro ohranjen in od začetka vzdržuje zvezo Kopenhagen—Silkeborg. R. K.

Poleti smo objavili sliko 1800 let starega in 17 m visokega stolpa — zadnjega ostanka rimskega kakra v Ajdovščini, ko mu je grozilo, da ga bo zob časa popolnoma uničil. Kmalu nato pa je Zavod za spomeniško varstvo LRS skupaj s komisijo za spomeniško varstvo pri okrajnem odboru ZB v Gorici ter občinskimi organi v Ajdovščini rekonstruiral zgradbo in slika zgoraj že kaže obnovljeni stolp. ki bo zdaj lahko še dolgo dobo pričra pestre zgodovine naših krajev

Pod mogočnimi skalnatimi stenami očaka Krna so te dni v novem zadržnem hlevu v dolini Soče pri Kobaridu privezali prvo živino kot osnovo za veliko čredo krav, ki se vsako leto na zimo vrača s planinskih pašnikov na Matajurju. Zdjaj se živina se pase po dolinskih travnikih, kjer so prej že trikrat pokosili travo. Ob že dokončanem hlevu so postavljeni temelji še za en podoben objekt enake velikosti, ki bo prav tako že pokrit do zime. Prihodnje leto bodo pridni zadržniki napolnili oba hleva z 200 glavami lepih cik

SLIKE IN SEKIRE

Ljubitelji modernega slikarstva nestrno pričakujejo razstavo nadrealističnega slikarja Maxa Ernsta, ki bo te dni v Londonu. V galeriji Tate namerava razstaviti 200 slik. Vsi se sprašujejo, če bo stari Max spet ponudil obiskovalcem slike, da bi uničili slike, ki jim ne ugajajo. Ob neki razstavi je obiskovalcem namreč delil sekire, da bi z njimi izražali svoje mišljenje o posameznih slikah.

Pretelkli teden je Zavod za spomeniško varstvo LRS na predlog uprave Postojnske jame sklical posvetovanje o dvotirni železnici v jami. Posebna komisija, ki jo sestavljajo predstavniki Postojnske jame, Zavoda za spomeniško varstvo, Geološkega inštituta SAZU, Notranjskega muzeja in Jamskega društva »Luka Čeča«, Društva za raziskovanje jam in nekateri drugi, je pregledala teren ter pristala na dvotirno krožno progjo, ki bo imela ponekod predore, da ne bi bili prizadeti nekateri slikoviti stebri. Enotirna železnica, ki je zdaj v jami, je v marsičem sicer zadnje čase izboljšana, vendar pa ima premajhno kapaciteto. Železnico so začeli graditi leta 1872, obratovati pa je začela 1873. Takrat je obiskalo jama 5.857 turistov, medtem ko jih je zdaj že skoraj 300 tisoč. — Na sliki: komisija pri delu v jami

— Molči! Kolikokrat ti bom še rekel, da ne govori s polnimi usti!